Kurt VONNEGUT

GECE ANA

APRIL

1922'de doğdu. Annesi intihar ettiğinde İkinci Dünya Savaşı'nda askerdi. Kısa süre sonra Nazi kampına esir düştü. Yüzbinlerce insanın katledildiği Dresden bombardımanından mezbahada çalıştığı için kurtuldu. İlk romanı Otomatik Piyano 1952'de yayınlandı. Daha önce onun gibi yazanına rastlanmamıştı. Yarattığı paralel evrenlerde çok boyutlu kahramanlarla kurumsal sistemi, savaşı, doğayı, insanı, hayatı irdeliyordu. Bilim, felsefe, yergi ve mizahı yüksek edebiyatla harmanlayarak modern akımın öncüsü oldu. Kot ceplerinde kitaplarını taşıyan 60'lı ve 70'li yılların gençliği için bir edebiyat idolüydü. Gelecekti. Umuttu. Kitapları toplatıldı, yakıldı. Adı George Orwell, Mark Twain, Jules Verne gibi devlerin yanında edebiyat tarihindeki yerini aldığında hayattaydı. Modern romancılığın yolunda yaktığı meşaleler izinden giden nefeslerle körüklenmeye devam ediyor. Kurt Vonnegut külliyatı April'de.

GECE ANA

KURT VONNEGUT

Türkçesi: Ekin UŞŞAKLI

APRİL
YAYINCILIK

APRIL YAYINCILIK

Yayın No: **068**
1. Baskı: **Şubat, 2011**

ISBN: **978-975-6006-71-9**

Yayın Yönetmeni
K. Egemen İPEK

Editör
Nazlı Berivan AK

Son Okuma ve Dizgi
Özlem ARAS

Türkçesi
Ekin UŞŞAKLI

Kapak Tasarım
Mineral Tasarım

Baskı
Özkan Matbaacılık

Yayın
A.P.R.I.L Yayıncılık
Cinnah Cad. Kırkpınar Sok.
5/4 06690 Çankaya-ANKARA
Tel: (0312) 440 80 11
Fax: (0312) 440 89 10
www.aprilyayincilik.com
bilgi@aprilyayincilik.com

Gece Ana © 2010 A.P.R.I.L Yayıncılık
Mother Night © Kurt Vonnegut
This translation published by arrangement with Delacorte Press, an imprint of The Random House Publishing Group, a division of Random House, Inc.
Bu kitabın yayın hakları ***AKÇALI Telif Hakları Ajansı*** aracılığı ile alınmıştır.

Her türlü yayım hakkı **A.P.R.I.L Yayıncılık**'a aittir. Bu kitabın baskısından 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası Hükümleri gereğince alıntı yapılamaz, fotokopi yöntemiyle çoğaltılamaz, resim, şekil, şema, grafik vb.ler yayınevinin izni olmadan kopya edilemez.

Giriş

Bu, ahlakını bildiğim tek öyküm. Bunun o kadar da olağanüstü bir ahlak dersi olduğunu sanmam; yalnızca ne olduğunu biliyorum: Biz, 'o'ymuş gibi yaptığımız şeyiz, yani 'ne'ymiş gibi yaptığımıza dikkat etmeliyiz.

Nazi maymunluğuyla ilişkilerim sınırlıydı. Otuzlu yıllarda, memleketim Indianapolis'de bir kısım rezil ve kanlı canlı Amerikan faşisti vardı ve biri bana, hatırlıyorum da, sözde Yahudiler'in dünyayı ele geçirme planları olan *Siyon Liderlerinin Protokolleri*'nin bir kopyasını vermişti. Ayrıca *safkan bir Alman* ile evlenen ve Yahudi kanı taşımadığını kanıtlamak için Indianapolis'e yazmak zorunda kalan teyzemle ilgili yapılan şakaları da hatırlıyorum. Indianapolis Belediye Başkanı onu liseden ve dans okulundan tanıyordu, yani Almanlar'ın istediği belgeleri kurdeleler ve mühürlerle süslemekten zevk alırdı, bu da onları 18. yüzyıl barış anlaşmaları gibi gösterirdi.

Bir süre sonra savaş geldi ve ben de içindeydim. Esir düşmüştüm, yani savaş hâlâ sürerken Almanya'yı içeriden görme şansına nail olmuştum. Ben bir erdim, bir tabur eri ve Cenevre Konvansiyonu'na göre kendi birliğimin çıkarları için çalışmam gerekiyordu, ki bu iyi bir şeydi, kötü değil. Sürekli kent dışında bir hapishanede kalmak zorunda değildim. Bir kente, Dresden'e gidip insanlara ve yaptıklarına bakmam gerekiyordu.

Özel çalışma grubumuzda yaklaşık yüz kişiydik ve hamile kadınlar için vitamin açısından zengin malt şurubu üreten bir fabrikaya işçi olarak verilmiştik. Karya isiyle tatlandırılmış, ince bal gibiydi tadı. Güzeldi. Keşke şimdi olsaydı biraz. Ve kent de güzeldi, Paris gibi oldukça süslü bir kentti ve savaşın izlerini taşımıyordu. Güya saldırılmayacak 'açık' bir kentti çünkü orada yığılı taburlar ya da savaş endüstrisi yoktu.

Ama 13 Şubat 1945 gecesinde Amerikan ve İngiliz uçakları Dresden'i ağır bir bombardımana tuttu, bundan yaklaşık yirmi bir yıl önce. Bombaların özel bir hedefi yoktu. Yangın çıkartması ve ateşçileri yeraltına sokması bekleniyordu.

Ve ardından binlerce ufak yangın bombası saçıldı, taze toprağa serpilen tohumlar gibi. İtfaiyecileri deliklerinde tutmak için daha çok bomba atıldı ve o küçük yangınlar büyüyerek birbirine eklendi, kıyamet ateşine dönüştü. Abrakadabra: Ateş fırtınası. Bu arada, Avrupa tarihinin en büyük katliamıydı. Ee, ne olmuş?

Biz ateş fırtınasını göremedik. Altı gardiyan ve sıralanmış inek, domuz, at ve koyun ölüsüyle birlikte, bir mezbahanın altındaki soğutucunun içindeydik. Yukarıda yürüyen bombaları duyuyorduk. Arada sırada tavandan küçük bir sıva yağmuru dökülüyordu. Şöyle bir bakmak için yukarı çıksaydık, ateş fırtınalarına özgü birer sanat eserine dönüşmüş olurduk: neredeyse bir metre uzunluğunda kömürleşmiş odunlar; gülünç derecede küçük insanlar ya da devasa kızarmış çekirgeler diyelim.

Malt şurup fabrikası yok olmuştu. Her şey yok olmuştu, 135.000 Hansel ve Gretel'in zencefilli kurabiyeler gibi

kızardıkları mahzenler hariç. Sonra ceset madencileri olarak çalışmaya başladık, sığınaklara girip, cesetleri çıkartıyorduk. Ölümün onları bulduğu andaki halleriyle, tüm yaşlardan her türlü Alman gördüm, genellikle kucaklarında değerli eşyaları olurdu. Kimi zaman akrabaları gelip, kazışımızı izlerdi. Onlar da ilginçtiler.

Naziler ve bana dair söyleyebileceğim bu kadar.

Eğer Almanya'da doğmuş olsaydım, sanırım Yahudiler ve Çingeneler'i ve Polonyalılar'ı avlayan, kar tepeciklerinin tepesinden pörtleyen botlar bırakan, kendimi mahrem erdemleriyle ısıtan bir Nazi *olurdum*. İşte böyle.

Şimdi düşünüyorum da, bu öykünün bir ahlak dersi daha var: Öldüysen, ölmüşsündür.

Ve aslında bir tane daha geldi aklıma: Yapabildiğinde aşk yap. Sana iyi gelir.

Iowa City, 1996

Editörün Notu

Howard W. Campbell, Jr.'ın itiraflarının Amerika baskısını yayına hazırlarken, yalnızca bilgi vermenin ya da yanlış yönlendirmenin ötesine geçen metinlerle uğraşmak zorunda kaldım. Campbell ağır suçlamalarla yargılanan bir adam olmanın ötesinde, bir yazardı da, bir zamanlar aşırı olmasa da bir oyun yazarı olarak itibar görmüştü. Onun bir yazar olduğunu söylemek, tek başına sanatın taleplerinin ona yalan söyletmekte yeterli olduğunu da söylemek demektir. Onun bir oyun yazarı olduğunu söylemek okuyucuya daha şiddetli bir uyarıda bulunur, çünkü hiç kimse sahne kadar grotesk bir yüzeyselliğe sahip bir şey üstünde hayatlar ve tutkuları çarpıtan bir adamdan daha iyi bir yalancı olamaz.

Ve artık yalan söylemek üstüne konuştuğuma göre, sanatsal bir etki yaratmak uğruna söylenen yalanların – örneğin tiyatroda ve belki de Campbell'in itiraflarında – daha farklı bir bakış açısıyla, gerçeğin en aldatıcı şekli olduğunu söyleme riskini de alacağım.

Bu fikrimi savunmak gibi bir derdim yok. Bir editör olarak görevim polemik yapmak ya da yaratmak değil. Benim görevim Campbell'in itiraflarını en tatmin edici şekliyle iletmek.

Metnin üstündeki oynamalarıma gelince, çok da fazla değiller. Bazı imla hatalarını düzelttim, bir iki ünlemi kaldırdım ve bütün italikler de bana aittir.

Bazı durumlarda isimleri değiştirdim, hâlâ hayatta olan masum insanları utandırmamak için. Örneğin Bernard B. O'Hare, Harold J. Sparrow ve Dr. Abraham Epstein sahte isimler. Sparrow'un ordu seri numarası ve metinde bir Amerikan Lejyonu'na vermiş olduğum isim de uydurma; Brookline'de böyle bir lejyon yok.

Yalnız bir noktada, Howard W. Campbell, Jr.'ınki değil de benim doğruluğum sorgulanabilir. 22. Bölüm'den söz ediyorum, Campbell'in üç şiirinin Almancasının ve tercümesinin alıntılandığı yerden. Elyazmasında, versiyonlar oldukça okunaklı. Ancak, Almanca versiyonları Campbell'in hafızasından yazılmış, öyle çok değiştirilmiş ve üstünde düzeltme yapılmış ki, çoğu yerde okunması imkânsız. Campbell Almanca kullanan bir yazar olarak kendiyle gurur duyuyordu, İngilizce becerisi pek umurunda değildi. Almancasından duyduğu gururu meşru kılmaya çalışırken, şiirlerin Almanca versiyonları üzerinden defalarca geçmiş ve açıkça görülüyor ki tatmin olmamış.

Ben de bu baskıda şiirlerin Almanca nasıl göründüklerine dair bir fikir verebilmek için, ince bir restorasyon işine gittim. Bu işi yapan kişi, yani kırık çıkıklardan mısralar yaratan kişi, Cotuit, Massachusettli Bayan Theodore Rowley'di, iyi bir dilbilimci ve kendi çapında saygıdeğer bir şair.

Yalnızca iki yerde önemli değişiklikler yaptım. Bölüm 39'da, yayıncının avukatının ısrarı üzerine bir bölümü çıkarttım. Bölümün orijinalinde, Amerikan Anayasası'nın Beyaz Oğullarının Demir Muhafızları'ndan biri, federal ajanlardan birine, "Ben senden daha iyi bir Amerikalıyım! 'Ben Bir Amerikalıyım Günü'nü babam icat etti!" diye bağırır. Tanıklar bu iddiayı doğruluyor ama aslında somut

bir dayanak da veremiyorlar. Avukat bu iddiayı metinde doğrulamanın gerçekten 'Ben Bir Amerikalıyım Günü'nü icat edenlere bir iftira olacağını söyledi.

Yine aynı bölümde, Campbell, tanıklara göre, söylenen şeyi aynen tekrarlıyor. Hepsi, Resi Noth'un ölürken söylediklerinin kelimesi kelimesine Campbell tarafından uydurulduğu konusunda hemfikir.

Yaptığım diğer çıkartma Bölüm 23'te, orijinali pornografikti. Metnin tam ortasının bir editör tarafından iğdiş edilmesi Campbell'in talebi olmasaydı, o bölümü sansürden geçirme konusunu bir onur meselesi yapardım.

Kitabın başlığı Campbell'in. Goethe'nin *Faust*'undan, Mefisto'nun bir konuşmasından alınmış. Carlyle F. MacIntyre'ın tercümesiyle (New Directions, 1941) konuşma şöyle:

> Ben bir zamanlar her şey olan şeyin bir parçasıyım, ışığı doğuran karanlığın bir parçası, şimdi Gece Ana'yla eski konumuna ve mekânına dair kavga eden ama kaybeden o mağrur ışığın; ne kadar çabalarsa çabalasın, maddeyle yapışık halde ve özgür kalamıyor. Işık maddeden yayılır, onu güzel kılar; katılar yolunu bulur, o yüzden umuyorum ki ışık ve dünyanın içindekiler bir arada yok olurlar.

Kitabın ithafı da Campbell'e ait. Bu ithafa dair Campbell sonradan kitaptan çıkarttığı şu sözleri yazmış:

> Burada ne tür bir kitap yazacağımı görmeden önce, ithafı yazdım: "Mata Hari"ye. O casusluk adına fahişelik yapmıştı ve ben de öyle yaptım.

Artık kitabın bir kısmını gördüğüme göre, onu daha az erotik birine ithaf etmeyi tercih ederim, daha az fantastik ve daha çağdaş birine; daha az sessiz film kahramanını andıran birine.

Kitabı tanıdık birine ithaf etmeyi tercih ederdim, ister kadın ister erkek olsun, kendine şunu söyleyerek kötülük yapmış olduğu bilinen birine, "Çok derinlerde, çok iyi, gerçek, cennetten çıkma bir ben yatıyor."

Gilbert ve Sullivan tarzı komik bir şarkının ardından aklımdan hızla savuşturabildiğim pek çok örnek geliyor aklıma. Ama bu kitabı ithaf edeceğim tek bir isim yok; kendi ismim hariç.

O halde, bırakın da kendimi bu şekilde onurlandırayım:

Bu kitap Howard W. Campbell, Jr.'a, kötülüğe açıkça ve iyiliğe gizlice hizmet etmiş, çağının günahını işlemiş olan adama ithaf edilmiştir.

Kurt Vonnegut, Jr.

HOWARD W. CAMPBELL, JR.'IN İTİRAFLARI

Mata Hari'ye

Nefes alıyor bir adam, ölü bir ruhla,
Kendisine hiçbir zaman,
"Bu benim, kendi anavatanım" dememiş,
Yüreğinin asla yanıp tutuşmadığı,
Eve doğru çevirirken adımlarını,
Yabancı topraklarda aylaklıktan dönerken.

-Sir Walter Scott-

1

III. TİGLATPİLESER...

Adım Howard W. Campbell, Jr.

Doğuştan Amerikalıyım, itibarım Nazi ve eğilimim ise ulussuz bir insan olmak.

Bu kitabı yazdığım yıl 1961.

Bu kitabımı, Hayfa Savaş Suçluları Belgeleri Enstitüsü Yöneticisi Bay Tuvia Friedmann'a ve başka kimi ilgilendirecekse, ona gönderiyorum.

Bu kitap Bay Friedmann'ın ilgisini neden mi çeksin?

Çünkü bu kitap savaş suçlusu olduğundan şüphelenilen bir adam tarafından yazıldı. Bay Friedmann bu tür kişiler konusunda uzmandır. Nazi alçaklığına dair arşivine yapmayı düşüneceğim her türlü yazılı katkıya dair hevesini dile getirmişti. O kadar hevesliydi ki, bana bir daktilo, bedava stenografi hizmeti ve anlatımımı eksiksiz ve doğru kılmak için ihtiyaç duyabileceğim her türlü olayı araştırıp bulacak araştırma asistanları verdi.

Parmaklıkların arkasındayım.

Eski Kudüs'teki yeni, güzel bir cezaevinin parmaklıklarının ardındayım.

İsrail'in beni savaş suçlarımdan ötürü adil bir şekilde yargılamasını bekliyorum.

Bay Friedmann'ın bana verdiği daktilo tuhaf bir daktilo ve ayrıca uygun bir daktilo. İkinci Dünya Savaşı sırasında Almanya'da yapılmış bir daktilo. Bunu nereden mi biliyorum? Oldukça basit, çünkü tuşlarında III. Reich'den önce kullanılmamış olan bir sembol vardı, daha sonra hiçbir daktiloda kullanılmayacak bir sembol.

Sembol, dehşet salan *S.S.*, Nazizm'inin en fanatik kanadı *Schutzstaffel* için kullanılan ikiz şimşek.

Savaş boyunca Almanya'da böyle bir daktilo kullandım. Schutzstaffel hakkında yazmam gerektiğinde, asla "S.S." kısaltmasını kullanmadım, daima çok daha korkutucu ve büyülü ikiz şimşek tuşuna vurdum.

Eski hikâye.

Eski hikâyelerle kuşatıldım. İçinde çürüdüğüm hapishane yeni de olsa, bana söylendiği kadarıyla, içindeki bazı taşlar Kral Süleyman zamanında kesilmiş.

Ve kimi zaman, hücremin penceresinden küçük İsrail'in şen ve küstah gençliğine baktığımda, kendimin ve savaş suçlarımın da Süleyman'ın gri taşları kadar eski olduğunu hissediyorum.

O savaş, İkinci Dünya Savaşı ne kadar eskide kaldı! Savaşın suçları ne kadar geride kaldı!

Burada bana gardiyanlık yapan Yahudiler'den biri, savaş hakkında hiçbir şey bilmiyor. İlgilenmiyor. Adı Arnold Marx. Kıpkızıl saçları var. Yalnızca on sekiz yaşında, yani Hitler öldüğünde Arnold üç yaşındaymış ve benim bir savaş suçlusu olarak kariyerim başladığında da, henüz dünyaya gelmemiş bile.

Sabah altıdan öğleye dek gardiyanlık yapıyor bana.

Arnold, İsrail'de doğmuş. Hiçbir zaman da İsrail'in dışına çıkmamış.

Annesi ve babası Almanya'yı 1930'ların başlarında terk etmiş. Dedesi, bana söylediği kadarıyla, Birinci Dünya Savaşı'nda bir Demir Haç kazanmış.

Arnold avukatlık eğitimi görüyor. Arnold ve bir tüfek ustası olan babasının merakı, arkeoloji. Baba ve oğul hemen hemen bütün boş vakitlerini Hazor'daki harabelerde kazı yaparak geçiriyor. Bunu, Arap ülkeleriyle savaş sırasında İsrail ordusunun genelkurmay başkanı olan Yigael Yadin'in yönetimi altında yapıyorlar.

Öyle olsun.

Arnold'un söylediği kadarıyla Hazor, kuzey Filistin'de İsa'dan en az 1900 yıl önce var olan bir Kenani kentiymiş. Yahudi ordusu İsa'dan yaklaşık 1400 yıl önce Hazor'u ele geçirmiş, kırk bin sakinini öldürmüş ve kenti yakmış.

"Süleyman kenti yeniden inşa etti," dedi Arnold. "Ama İsa'dan Önce 732'de. III. Tiglatpileser de yeniden yaktı."

"Kim?" dedim.

"III. Tiglatpileser," dedi Arnold. "Asurlu," diye ekledi hafızamı dürterek.

"Ha," dedim. "*O* Tiglatpileser."

"Sanki hiç duymamış gibisin," dedi Arnold.

"Hiç duymadım," dedim. Omuz silktim. "Sanırım bu oldukça korkunç."

"Tabii," diye söze başladı Arnold bir öğretmen edasıyla. "Bana öyle geliyor ki, o *gerçekten de* herkesin bilmesi ge-

reken biri. Muhtemelen Asurlular arasından çıkan en kayda değer adamdı."

"Öyle mi?" dedim.

"İstersen, sana onunla ilgili bir kitap getiririm."

"Çok kibarsın," dedim. "Belki kayda değer Asurlular hakkında daha sonra düşünürüm. Şu anda aklım kayda değer Almanlarla meşgul."

"Mesela kim?" dedi.

"Ah, son zamanlarda eski patronum Paul Joseph Goebbels hakkında düşünüyordum," dedim.

Arnold bana boş boş baktı. "Kim?" dedi.

Ve ben, beni gömmek için içeri sızan Kutsal Topraklar'ın tozunu hissettim, bir gün giyeceğim tozdan ve çakıl taşından çarşafın ne kadar kalın olduğunu sezdim. Kendimi harabeye dönmüş kentlerin dokuz-on metre altında hissettim; altımda ilkel bir mutfak, bir ya da iki tapınak. Ve sonra...

III. Tiglatpileser.

2

ÖZEL AYRINTI...

Her gün öğlen Arnold Marx'ın nöbetini devralan gardiyan benim yaşlarımda bir adam, ki bu da kırk sekiz oluyor. Savaşı hatırlıyor, tamam ama bundan hoşlanmıyor.

Adı Andor Gutman. Andor durgun, pek de parlak zekası olmayan Estonyalı bir Yahudi. Auschwitz'deki toplama kampında iki yıl geçirmiş. Kendi gönülsüz anlatımına göre, oradaki bir krematoryumun bacasına girmesine ramak kalmış.

"Daha yeni *Sonderkommando* olarak görevlendirilmiştim," dedi bana. "Himmler'den fırınları kapatma emri geldiğinde".

Sonderkommando özel ayrıntı demek. Auschwitz'de gerçekten de özel bir ayrıntı anlamına geliyordu: İdama mahkûm edilmiş olanları gaz odalarına götürmek ve sonra da cesetlerini çıkartmakla sorumlu tutuklulardan oluşan bir birlik. İş bittiğinde, Sonderkommando mensupları da öldürülüyordu. Haleflerinin ilk görevi, onların kalıntılarını imha etmekti.

Gutman bana birçoğunun gerçekten de Sonderkommando olmak için gönüllü olduklarını söyledi.

"Neden?" diye sordum ona.

"Eğer bu konuda bir kitap yazarsan," dedi. "Ve o 'neden'e yanıt verirsen... İşte o zaman muhteşem bir kitabın olur."

"Yanıtı biliyor musun?" dedim.

"Hayır," dedi. "Bu yüzden içinde yanıtı bulunduran bir kitap için bir hazine öderdim."

"Tahminin var mı?" dedim.

"Hayır," dedi gözlerimin içine bakarak. "Her ne kadar ben de gönüllülerden biri olsam da."

Bunu itiraf ettikten sonra, bir süreliğine uzaklaştı. Ve Auschwitz hakkında düşündü, düşünmekten en az hoşlandığı şey hakkında. Sonunda geri geldi ve şöyle dedi:

"Kampta hoparlörler vardı ve müzik yayını yapardı. Müzikten anlayanlar bana bunun genellikle iyi müzik olduğunu söylerdi; kimi zaman en iyisi."

"Bu ilginç," dedim.

"Yahudi müziği çalmazdı," dedi. "Bu yasaktı."

"Doğal olarak," dedim.

"Ve müzik daima orta yerinde kesilirdi ve sonra da bir anons yapılırdı. Gün boyu, müzik ve anonslar."

"Oldukça modern," dedim.

Gözlerini kapattı, hatırlamaya çalıştı. "Daima şarkı gibi mırıldanılarak yapılan bir anons vardı, sanki bir çocuk şarkısı gibi. Günde birçok kez yapılırdı. Bu Sonderkommando'ların çağrısıydı."

"Ya?" dedim.

"*Leichenträger zu Wache,*" diye mırıldandı, gözleri hâlâ kapalı.

Çevirisi: "Ceset taşıyıcıları nizamiyeye." Amacı bir seferde milyonlarca insanı öldürmek olan bir kurumda, anlaşılabilir bir çağrıydı bu.

"Müziğin arasında o anonsu duyarak geçen iki yıldan sonra," dedi Gutman bana. "Ceset taşıyıcısı pozisyonu bir anda oldukça iyi bir iş gibi göründü."

"Bunu anlayabiliyorum," dedim.

"Anlayabiliyor musun?" dedi. Başını salladı.

"Ben anlayamıyorum. Her zaman utanç duyacağım. Sonderkommando'ya gönüllü olmak, utanç verici bir şeydi."

"Öyle düşünmüyorum," dedim.

"Ben öyle düşünüyorum," dedi. "Utanç verici. Bu konudan bir daha asla bahsetmek istemiyorum."

3

KÖMÜRLER...

Her gece saat altıda Andor Gutman'ın nöbetini devralan gardiyan Arpad Kovakcs. Arpad maytap gibi bir adam, gürültülü ve neşeli.

Dün gece Arpad nöbeti devraldığında, o zamana dek yazdıklarımı görmek istedi. Ona yazdığım birkaç sayfayı verdim ve Arpad, abartılı bir tavırla sayfaları sallayarak ve övgüler yağdırarak koridorda bir aşağı bir yukarı volta atmaya başladı.

Onları okumadı. Olduklarını düşündüğü şey nedeniyle övdü sayfaları.

"O umarsız piçlere ver bunları!" dedi dün gece. "O kendini beğenmiş kömürlere!"

Kömürler derken, Naziler yönetimi ele geçirdiğinde kendi hayatlarını ya da başkalarınınkini kurtarmak için hiçbir şey yapmamış olanları, eğer Naziler'in gitmelerini istedikleri yer orasıysa uysal uysal gaz odalarına gitmeye gönüllü olanları kast ediyordu. Bir kömür, elbette sıkıştırılmış bir toz bloğudur; nakliyat, depolama ve yanma göz önüne alındığında, külfetsiz bir ruhtur.

Yahudi olma sorunuyla Nazi Macaristanı'nda tanışan Arpad, bir kömür olmamıştı. Aksine, Arpad kendine sahte belgeler bulmuş ve Macar S.S.'ine katılmıştı.

İşte bana olan sempatisinin temelinde de bu yatıyor. "Onlara bir adamın hayatta kalmak için neler yapabileceğini anlat! Bir kömür olmanın neresi erdemli?" dedi dün gece.

"Herhangi bir yayınıma denk geldiniz mi?" diye sordum ona. Savaş suçlarımın vasıtası radyo yayıncılığıydı. Bir Nazi radyo propagandacısı, bir hinoğlu ve gerçek bir Yahudi düşmanıydım.

"Hayır," dedi.

Ben de ona, bana Hayfa Enstitüsü'nden gelen bir yayın kopyamı verdim. "Oku," dedim.

"Okumam şart değil," dedi. "O günlerde herkes sürekli aynı şeyleri tekrarlıyordu."

"Yine de oku. Bir iyilik olarak," dedim.

O da okudu yüzü giderek ekşiyerek. Kopyayı bana geri verdi. "Beni hayal kırıklığına uğratıyorsun," dedi.

"Öyle mi?" dedim.

"Çok zayıf!" dedi. "Tuzu-biberi, ruhu yok! Ben senin ırka hakarette usta olduğunu sanıyordum!"

"Değil miyim?" dedim.

"Eğer S.S. müfrezemdekilerden biri Yahudiler hakkında böyle dostça konuşsaydı," dedi Arpad. "Onu ihanetten kurşuna dizdirtmem gerekirdi! Goebbels seni kovup, Yahudiler'in radyo kırbacı olarak beni işe almalıymış. Tüm dünya bana müteşekkir kalırdı."

"Sen zaten S.S. müfrezende üstüne düşeni yapıyordun," dedim.

Arpad S.S. günlerini hatırlayarak gülümsedi. "Benden de ne güzel bir Ari oldu ama!" dedi.

"Kimse şüphelenmedi mi?" dedim.

"Nasıl cesaret edeceklerdi?" dedi. "Öylesine saf ve korku salan bir Ari'ydim ki, beni özel bir birliğe koydular. Birliğin misyonu Yahudiler'in nasıl olup da S.S.'in bir sonraki adımını tahmin ettiğini bulmaktı. Bir yerde bir kaçak vardı ve biz onu bulacaktık." O kaçak kendisi olmasına rağmen, hatırlayınca acılı ve küçük düşmüş bir hale bürünüyordu.

"Birlik görevinde başarılı oldu mu?" dedim.

"Gururla söyleyebilirim ki," dedi Arpad. "Bizim tavsiyemiz üstüne on dört S.S. vuruldu. Adolf Eichmann da bizi bizzat kutladı."

"Onunla tanıştın, değil mi?" dedim.

"Evet," dedi Arpad. "Ve o zamanlar ne kadar önemli olduğunu bilmediğim için üzülüyorum."

"Neden?" dedim.

"Çünkü onu öldürürdüm," dedi Arpad.

4

DERİ KAYIŞLAR...

Bernard Mengel de, gece yarısından sabah altıya kadar bana gardiyanlık yapan bir Polonya Yahudisi, benim yaşlarımda bir adam. İkinci Dünya Savaşı'nda bir keresinde öyle iyi ölü taklidi yapmış ki, bir Alman subayı Mengel'in bir ceset olduğundan en ufak bir şüphe duymadan ağzından üç dişini çekip almış.

Asker, Mengel'in üç altın dolgusunu istiyormuş.

Ve almış.

Mengel bana burada, hapiste çok gürültülü uyuduğumu, bütün gece kıpırdandığımı ve konuştuğumu söylüyor.

"Sen," dedi Mengel bana bu sabah. "Savaşta yaptıklarına dair kötü bir bilinci olan duyduğum tek adamsın. Diğerleri, hangi taraftan olursa olsunlar, ne yapmış olursa olsunlar, iyi bir adamın aksini yapamayacağından emin."

"Sana kötü bir bilincim olduğunu düşündürten ne?" dedim.

"Uyuma şeklin, rüya görme şeklin," dedi. "Hoess bile öyle uyumazdı. Bir aziz gibi uyurdu, her zaman."

Mengel, Rudolf Franz Hoess'den bahsediyordu, Auschwitz toplama kampının komutanından. Onun itinalı bakımı altında, milyonlarca Yahudi gazlandı. Mengel,

Hoess hakkında pek az şey biliyordu. 1947'de İsrail'e göç etmeden önce Mengel, Hoess'in asılmasına sebep olmuştu.

Ayrıca bunu şahadetle de yapmamıştı. İki kocaman eliyle yapmıştı. "Hoess asıldığında," dedi bana. "Ayak bileğindeki kayış... Onu taktım ve iyice sıktım."

"Bu seni tatmin etti mi?" dedim.

"Hayır," dedi. "Savaştan çıkmış herhangi biri gibiydim."

"Ne demek istiyorsun?" dedim.

"Hiçbir şey hissedemiyordum," dedi Mengel. "Her iş yapılması gereken bir işti ve hiçbir iş bir diğerinden daha iyi ya da daha kötü değildi."

"Hoess'i astıktan sonra," dedi Mengel bana. "Eve dönmek için kıyafetlerimi topladım. Bavulumun dili kırılmıştı, bu yüzden büyük bir deri kayışla kapattım onu. Bir saat içinde aynı işi iki kez yapmıştım; birinde Hoess'e ve diğerinde bavuluma. İkisi de aynı hissi vermişti."

5

"SON TAM ÖLÇÜ..."

Ben de Rudolf Hoess'i, Auschwitz komutanını tanıyordum. Onunla savaş sırasında, Varşova'da bir yeni yıl partisinde tanışmıştım, 1944'ün başında.

Hoess benim bir yazar olduğumu duymuştu. Partide beni bir kenara çekti ve yazabilmeyi ne çok istediğini söyledi.

"Siz yaratıcı insanlara hayranım," dedi bana. "Yaratıcılık tanrıların bir hediyesi."

Hoess anlatacak muhteşem hikâyeleri olduğunu söyledi. Bu hikâyelerin hepsi gerçekmiş ama insanlar buna inanamazmış.

Hoess savaş kazanılana dek, bana bu hikâyeleri anlatamayacağını ancak, savaştan sonra işbirliği yapabileceğimizi söyledi.

"Anlatabilirim," dedi. "Ama yazamam." Bana merhamet dileyen gözlerle baktı. "Yazmak için oturduğumda, donup kalıyorum."

Varşova'da ne mi yapıyordum?

Oraya gitmemi patronum Reichsleiter Dr. Paul Joseph Goebbels emretmişti, Alman Aydınlatma ve Propaganda Bakanı. Yazarlık becerim vardı ve Dr. Goebbels de bunu kullanmamı istiyordu. Dr. Goebbels Varşova Getto-

su'ndaki Yahudi ayaklanmasını bastırırken son tam sadakat ölçülerini veren – yani ölen – Alman askerlerini onurlandıran bir törensel oyun yazmamı istiyordu.

Dr. Goebbels oyunun, savaştan sonra Varşova'da her yıl sahnelenmesi hayalini kuruyordu, gettonun harabelerini ebediyen ayakta tutmayı.

"Oyunda hiç Yahudi olmayacak mı?" diye sordum ona.

"Elbette olacak," dedi. "Binlercesi."

"Sorabilir miyim, efendim," dedim. "Savaştan sonra Yahudiler'i nerede bulmayı umuyorsunuz?"

Sorumdaki ironiyi anladı. "İyi bir soru," dedi. Bir yandan da gülüyordu. "Bunun icabına Hoess ile birlikte bakmamız gerekecek," dedi.

"Kiminle?" dedim. Henüz Varşova'ya gitmemiştim, henüz birader Hoess ile tanışmamıştım.

"Polonya'daki Yahudiler için küçük bir sağlık mesiresinin başında," dedi Goebbels. "Birkaçını bizim için saklamasını istemeliyiz mutlaka."

Bu iğrenç oyunun yazılması da savaş suçları listeme eklenebilir mi? Hayır, Tanrı'ya şükür. Bir çalışma başlığı olmaktan öteye geçmedi: "Son Tam Ölçü."

Ancak itiraf etmem gerekir ki, eğer yeterince vaktim olsaydı, üstlerim yeterince baskı yapmış olsaydı, muhtemelen yazmış olurdum.

Aslında, hemen hemen her şeyi itiraf etmeye hazırım.

Bu törensel oyun hakkında: Bir özel sonucu oldu. Abraham Lincoln'ün Gettysburg Hitabı Goebbels'in dikkatini çekti. Ve sonra da Hitler'in kendisinin.

Dudaklarını oynatarak okudu oyunu. "Biliyorsun," dedi bana. "Bu oldukça iyi bir propaganda eseri. Hiçbir zaman sandığımız kadar çağdaş, ilerisinde değiliz geçmişin."

"Anavatanımda bu oldukça bilindik bir sözdür," dedim. "Her çocuk bunu ezberlemek zorundadır."

"Amerika'yı özlüyor musunuz?" dedi.

"Dağları, nehirleri, geniş düzlükleri, ormanları özlüyorum," dedim. "Ama her şeyi elinde tutan Yahudiler'le asla mutlu olamam."

"Vakti geldiğinde, onların icabına bakılacak," dedi.

"O günü görmek için yaşıyorum; karım ve ben o gün için yaşıyoruz," dedim.

"Karınız nasıl?" dedi.

"Işıl ışıl, teşekkürler," dedim.

"Güzel bir kadın," dedi.

"Ona bunu söyleyeceğim," dedim. "Duyduğunda çok mutlu olacaktır."

"Abraham Lincoln'ün konuşmasına gelince..." dedi.

"Efendim...?" dedim.

"Burada Alman askeri mezarlıklarındaki ithaflarda kullanılabilecek etkili cümleler var," dedi. "Dürüstçe söylemem gerekirse, cenaze hitaplarımızın çoğundan memnun kalmadım. Burada benim aradığım o ekstra boyut var gibi görünüyor. Bunu Hitler'e göndermeyi çok isterdim."

"Nasıl isterseniz, efendim," dedim.

"Lincoln Yahudi değildi, değil mi?" dedi.

"Emin değilim," dedim.

"Eğer öyleyse, benim için utanç verici olur," dedi.

"Öyle olduğunun iddia edildiğini duymadım hiç," dedim.

"Abraham adı şüphe uyandırıcı, en azından," dedi Goebbels.

"Eminim anne-babası bunun bir Yahudi adı olduğunu fark etmemiştir," dedim. "Yalnızca kulağa gelişini beğenmiş olmalılar. Onlar basit köylülerdi. Eğer Yahudi adı olduğunu bilselerdi, eminim ona George ya da Stanley ya da Fred gibi daha Amerikalı bir ad verirlerdi."

İki hafta sonra, Gettysburg Hitabı Hitler'den geri geldi. Başında bizzat *der Fuehrer*'den bir not vardı. "Bunun bazı bölümleri," diye yazmıştı. "Beni neredeyse ağlattı. Tüm Kuzeyliler, konu onlar için savaşan askerler olunca aynıdır. Belki de en büyük bağımız bu."

Tuhaf. Hitler ya da Goebbels'i veya Hoess ya da Goering'i veya dünya savaşındaki kâbus karakterlerden herhangi birini ikili olarak hayal etmem. Daha çok kadınları hayal ediyorum.

Burada, Kudüs'te ben uyurken bana gardiyanlık yapan Bernard Mengel'e, ne hakkında rüya gördüğüme dair bir fikri olup olmadığını sordum.

"Dün gece mi?" dedi.

"Herhangi bir gece," dedim.

"Dün gece kadınlar gördünüz," dedi. "İki ismi durmadan tekrarlıyordunuz."

"Neydi?" dedim.

"Biri Helga," dedi.

"Karım," dedim.

"Diğeriyse Resi," dedi.

"Karımın kız kardeşi," dedim. "Yalnızca onların adları. Hepsi bu."

"Hoşça kal dediniz," dedi.

"Hoşça kal," diye tekrarladım. Rüya görüyor olayım ya da olmayayım, bu anlamlıydı. Helga ve Resi sonsuza dek gitmişlerdi.

"Ve New York hakkında konuştunuz," dedi Mengel. "Mırıldandınız ve ardından 'New York' dediniz ve sonra biraz daha mırıldandınız."

Bu da anlamlıydı, rüyasını gördüğüm pek çok şey gibi. İsrail'e gelmeden önce uzun süre New York'ta yaşamıştım.

"New York cennet olmalı," dedi Mengel.

"Senin için olabilir," dedim. "Benim için cehennemdi ya da cehennem değil, cehennemden de kötüsü."

"Cehennemden daha kötü ne olabilir ki?" dedi.

"Araf," dedim.

6

ARAF...

New York'taki arafıma dair: On beş yıl kaldım o arafta.

İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda Almanya'dan kayboldum. Tanınmayan biri olarak, Greenwich Village'de yeniden ortaya çıktım. Orada farelerin cıyakladığı ve duvarları tırmaladığı iç karartıcı bir tavan arası kiraladım. Bir ay öncesine dek o tavan arasında oturuyordum, yargılanmak için İsrail'e getirildiğim zamana dek.

Fareli tavan arama dair hoş bir şey vardı: Arka penceresi küçük özel bir parka bakıyordu, birbirine eklenmiş arka bahçelerden oluşan küçük bir cennet. O park, o Cennet Bahçesi'nin tüm cepheleri, evlerin duvarlarıyla yollardan ayrılmıştı.

Çocukların saklambaç oynayabileceği kadar büyüktü.

O cennetten sık sık bir çığlık yükselirdi, her defasında beni durduran ve kulak kesildiğim bir çocuk çığlığı. Saklambaç oyununun bittiği anlamına gelen tatlı, kederli bir çığlıktı bu, hâlâ saklanmakta olanların, saklandıkları yerden çıkmaları için bağırırdı, eve gitme vakti olduğunu söylerdi.

Şöyle bağırıyordu: "Çanak çömlek patladı."

Ve bana zarar vermek ya da beni öldürmek isteyebile-

cek birçok kişiden saklanan ben, birinin de o nidayı benim için çığırmasını isterdim, ebedi saklambaç oyunumu bitirecek tatlı ve kederli bir...

"Çanak çömlek patladı."

7

OTOBİYOGRAFİ...

Ben, Howard W. Campbell, Jr., Schenectady, New York'ta 16 Şubat 1912'de doğdum. Tennesse'de büyümüş, bir Baptist rahibin oğlu olan babam General Electric şirketinin mühendislik hizmetleri departmanında bir mühendisti.

Bu departmanın görevi bütün dünyada satılan General Electric iş makinelerini kurmak, bakımını yapmak ve tamir etmekti. Başlarda görevi yalnızca Amerika'da olan babam, çok seyrek evde olurdu. Ve işi öyle çeşitli teknik beceriler gerektirirdi ki başka bir şey için çok az vakti ve hayal gücü kalırdı. Adam işiydi ve iş de adam.

Elinde gördüğüm teknik olmayan tek kitap resimli Birinci Dünya Savaşı Tarihi'ydi. Otuz buçuğa altmış santim ölçülerinde resimleri olan büyük bir kitaptı. Babam, her ne kadar savaşa katılmamış olsa da, bu kitaba bakmaktan hiç sıkılmazdı.

Bana kitabın onun için ne anlama geldiğini hiçbir zaman söylemedi ve ben de hiçbir zaman sormadım. Kitap hakkında tek söylediği çocuklara göre olmadığı ve bakmamam gerektiğiydi.

O yüzden, elbette, ne zaman yalnız kalsam o kitaba bakardım. Dikenli tellere asılmış adamlar, sakat kalmış

kadınlar, odun gibi istiflenmiş cesetler; dünya savaşlarının olağan dekoru.

Annem Virginia Crocker idi, Indianapolisli bir portre fotoğrafçısının kızı. Ev kadını ve amatör bir çellistti. Schenectady Senfoni Orkestrası'nda çello çalardı ve bir zamanlar benim de çello çalmamı hayal etmişti.

Bir çellist olarak başarılı olamadım çünkü, babam gibi benim de müzik kulağım yoktur.

Ağabeyim ya da ablam yoktu ve babam da nadiren evde olurdu. Bu yüzden yıllarca annemin tek yoldaşı oldum. Güzel, yetenekli fakat marazlı bir kadındı. Sanırım çoğu zaman sarhoştu. Bir seferinde bir çay tabağının içine tuvalet ispirtosu ve sofra tuzu karışımı doldurduğunu hatırlıyorum. Tabağı mutfak masasının üzerine koydu, bütün ışıkları söndürdü ve beni de karşısına oturttu.

Ardından karışıma kibrit tuttu. Alev neredeyse saf sarıydı, sodyum alevi. Ve o alevde bana bir ceset gibi görünmüştü, ben de ona öyle görünmüştüm.

"İşte," dedi. "İşte öldüğümüzde böyle görünüyoruz."

Bu tuhaf gösteri yalnızca beni korkutmadı, onu da korkuttu. Annem kendi tuhaflığıyla kendini korkuttu ve o andan itibaren artık onun yoldaşı değildim. O andan itibaren benimle neredeyse hiç konuşmadı; bana ölü muamelesi yaptı, eminim, daha da delice bir şey yapma ya da söyleme korkusuyla.

Bütün bunlar Schenectady'de oldu, on yaşında bile değildim.

1923'te, on bir yaşıma geldiğimde, babam Berlin'deki General Electric ofisine tayin edildi. O günden sonra arkadaşlarım Alman, eğitimim ve ilk dilim Almanca oldu.

Sonunda da Almanca yazan bir oyun yazarı oldum ve bir Almanla evlendim, aktris Helga Noth. Helga Noth, Berlin Polis Şefi Werner Noth'un iki kızından büyük olanıydı.

Babam ve annem 1939'da, savaş çıktığında Almanya'yı terk ettiler.

Karım ve ben kaldık.

1945'te savaş bitene dek geçimimi yazarlıkla ve İngilizce konuşan dünyaya Nazi propagandası yapan radyo yayıncılığıyla sağladım. Aydınlatma ve Propaganda Bakanlığı'nda, Amerikan sorunlarıyla ilgili başuzmandım.

Savaş sona ermek üzereyken, savaş suçluları listesinin başlarındaydım, büyük ölçüde suçlarım bu kadar açık seçik görülebilir olduğundan.

12 Nisan 1945'te Üçüncü Amerikan Ordusu Teğmeni Bernard O'Hare tarafından Hersfeld yakınlarında yakalandım. Her ne kadar mavi ve altın sarısı bir üniforma giyme hakkı kazanmış olsam da, üniforma giymiyordum. Sivil kıyafetler içindeydim, mavi bir takım elbise ve kürk yakalı eski püskü bir palto giyiyordum.

Şans eseri, iki gün önce Üçüncü Ordu, Amerikalılar'ın göreceği Ohrdruf Nazi Ölüm Kampı'nı yerle bir etmişti. Oraya götürülmüştüm, hepsine bakmaya zorlanmıştım – kireç çukurları, asma tahtaları, kırbaçlama direkleri – organları boşaltılmış ve kel, patlak gözlü, şiş ölü istifleri.

İstedikleri bana yaptıklarımın sonuçlarını göstermekti.

Ohrdruf'daki asma tahtalarına aynı anda altı kişi asılabiliyordu. Onları gördüğümde, her birinin ucunda bir kamp gardiyanı sallanıyordu.

Ve yakında benim de orada sallanmam bekleniyordu.

Bunu ben de bekliyordum ve iplerin ucunda sallanan altı gardiyanın huzuru ilgimi çekmişti.

Hızlı ölmüşlerdi.

Asma tahtalarına bakarken fotoğraflarım çekildi. Teğmen Bernard O'Hare arkamda duruyordu; genç bir kurt kadar zayıf, bir çıngıraklı yılan kadar nefret dolu.

Fotoğraf *Life* dergisinin kapağında çıktı ve Pulitzer Ödülü kazanmaya çok yaklaşmıştı.

8

AUF WIEDERSEHEN...

Asılmadım.

Büyük bir hainlik yapmıştım, insanlığa ve kendi vicdanıma karşı suç işlemiştim. Bugüne dek bunlar yanıma kâr kaldı.

Bunlar yanıma kâr kaldı çünkü savaş boyunca bir Amerikan ajanıydım. Yayınlarım Almanya dışına kodlu mesajlar iletiyordu.

Kodlar özel hareketlerdi; duraklamalar, öksürükler, belirli kilit cümlelerde bariz dil sürçmeleri. Hiç görmediğim insanlar bana emirler veriyordu, bana yayının hangi cümlelerinde bu davranışların yapılacağını söylüyorlardı. Hâlâ üstümden hangi bilgilerin aktarıldığını bilmiyorum. Yönergelerimin basitliğinden anladığım kadarıyla casusluk cihazına konulmuş sorulara evet-hayır cevapları veriyordum. Arada sırada, Normandiya Çıkartması planlanırken olduğu gibi, yönergelerim daha karmaşık oluyordu ve cümlelerimle diksiyonum iki taraflı zatürreenin son evreleri gibi geliyordu kulağa.

Müttefik davaya faydalarım bununla sınırlıydı.

Koruma altındaydım. Asla bir Amerikan ajanı olarak tanınmadım ama bana karşı açılan ihanet davası sabote edildi. Vatandaşlığımla ilgili var olmayan teknik ayrıntılar-

dan ötürü serbest bırakıldım ve ortalıktan kaybolmama yardım edildi.

New York'a bir takma adla geldim. Tabiri caizse, gizli parka bakan fareli tavan aramda yeni bir hayata başladım.

Yalnız bırakıldım; öyle yalnız ki, kendi adımı bile geri alabildim ve neredeyse hiç kimse benim *o* Howard W. Campbell, Jr. olduğumdan şüphe etmedi.

Arada sırada bir gazete ya da dergide ismime rastlıyordum; asla önemli bir şahsiyet olarak değil, ortadan kaybolan uzun savaş suçluları listesindeki bir isim olarak. İran'da, Arjantin'de, İrlanda'da olduğuma dair dedikodular vardı; İsrailli ajanların yerde gökte beni aradığı söyleniyordu.

Öyle bile olsa, hiçbir zaman kapımı çalan bir ajan olmadı. Posta kutumdaki isim herkesin görebileceği kadar net olmasına rağmen, kimse kapımı çalmadı: *Howard W. Campbell, Jr.*

Greenwich Village'deki arafımın sonuna dek, kepazeliğimin içinde yakalanmaya en yakın olduğum an, tavan aramın bulunduğu aynı binadaki Yahudi bir doktora gittiğim andı. Başparmağım iltihaplanmıştı.

Doktorun adı Abraham Epstein idi. Annesiyle birlikte ikinci katta yaşıyordu. Taşınalı kısa bir süre olmuştu.

Ona ismimi söylediğimde bir şey ifade etmedi ama annesine bir şey hatırlattı. Epstein gençti, tıp okulunu yeni bitirmişti. Annesi ise yaşlıydı; yüzünde yılların getirdiği derin çizgiler vardı. Hüzünlü ve tetikte görünüyordu.

"Bu çok tanınmış bir isim," dedi. "Bunu biliyor olmalısınız."

"Anlayamadım?" dedim.

"Adı Howard W. Campbell, Jr. olan birini tanıyor olmalısınız?" dedi.

"Sanırım bu isimde başkaları var," dedim.

"Kaç yaşındasınız?" dedi.

Yaşımı söyledim.

"O halde savaşı hatırlayabilecek yaştasınız," dedi.

"Savaşı unut," dedi oğlu ona, sevgiyle ama keskin bir şekilde. Başparmağını bandajlıyordu.

"Ve Berlin'den yayın yapan Howard W. Campbell, Jr.'ı hiç duymadınız öyle mi?" dedi bana.

"Şimdi hatırlıyorum... Evet" dedim. "Unutmuşum. Bu uzun zaman önceydi. Onu hiç dinlemedim ama haberlere çıktığını hatırlıyorum. Unutuluyor bunlar."

"Unutulmalı," dedi genç Dr. Epstein. "Mümkün olduğu kadar çabuk unutulması gereken bir delilik dönemine aitler."

"Auschwitz," dedi annesi.

"Unut Auschwitz'i," dedi Dr. Epstein.

"Auschwitz'in ne olduğunu biliyor musun?" diye sordu annesi bana.

"Evet," dedim.

"Genç kızlığımı geçirdiğim yer," dedi. "Ve bu doktorun, oğlumun çocukluğunu geçirdiği yer."

"Bunun hakkında hiç düşünmüyorum," dedi Dr. Epstein beklenmedik bir şekilde. "İşte oldu. Bu başparmak bir iki güne iyileşir. Sıcak ve kuru tutun." Sonra beni kapıya doğru iteledi.

"*Sprechen-Sie Deutsch?*" diye seslendi annesi arkamdan ben çıkarken.

"Pardon?" dedim.

"Almanca konuşup konuşmadığınızı sordum," dedi.

"Ah hayır... Korkarım hayır," dedim. Çekingen bir şekilde dili denedim. "*Nein?*" dedim. "Bu hayır demek, değil mi?"

"Çok iyi," dedi.

"*Auf wiedersehen,*" dedim. "Bu da hoşça kal, değil mi?"

"Görüşmek üzere," dedi.

"Ya," dedim. "O halde, *auf wiedersehen.*"

"*Auf wiedersehen,*" dedi.

9

GEL HÜZÜNLÜ MELEK VAFTİZ ANNEM...

1938'de, Amerika savaşa girmeden üç yıl önce bir Amerikan ajanı olarak görevlendirilmiştim. Berlin, Tiergarten'de bir bahar günü atanmıştım.

Helga'yla bir aydır evliydim.

Yirmi altı yaşındaydım.

Oldukça başarılı bir oyun yazarıydım, en iyi yazdığım dilde yazıyordum, Almanca. Hem Dresden'de hem de Berlin'de sahnelenmekte olan bir oyunum vardı, 'Kadeh'. Diğer bir oyunum 'Kar Gülü', o zamanlar Berlin'de sahneleniyordu. Bir üçüncüsünü henüz bitirmiştim, 'Yetmiş Kere Yedi.' Her üç oyun da ortaçağ aşk hikâyeleriydi, çikolatalı ekler kadar siyasiydiler ancak.

O gün bir park bankında güneşin altında yalnız oturuyordum, zihnimde kendi kendini yazmaya başlamış olan dördüncü oyunu düşünüyordum. Kendine bir isim vermişti. '*Das Reich der Zwei*': 'İki Kişilik Ulus.'

Karımla birbirimize duyduğumuz aşk hakkında olacaktı. Çıldırmış bir dünyada, kendilerinden oluşan bir ulusa sadık kalarak, âşık bir çiftin nasıl hayatta kalabileceğini gösterecekti; iki kişilik bir ulus.

Karşı yoldaki bir bankta orta yaşlı bir Amerikalı oturu-

yordu. Bir ahmağa ve geveze birine benziyordu. Ayaklarını rahatlatmak için ayakkabısının bağcıklarını gevşetti ve *Chicago Sunday Tribune*'nin geçen ayki sayısını okumaya başladı.

Aramızdaki yoldan iki yakışıklı S.S. subayı geçti.

Gittiklerinde, adam gazetesini indirdi ve benimle genizden bir *Chicago* İngilizcesiyle konuşmaya başladı.

"Yakışıklı adamlar," dedi.

"Sanırım," dedim.

"Evet," dedi.

"Tanrı'ya şükür, İngilizce anlayan biri," dedi. "Konuşacak birini bulmak için delirecektim."

"Öyle mi?" dedim.

"Bütün bu olanlar hakkında ne düşünüyorsunuz? Yoksa bu tür sorular sorulmaması gereken insanlardan mısınız?" dedi.

"Hangi olanlar?" dedim.

"Almanya'da olanlar," dedi. "Hitler ve Yahudiler ve diğerleri."

"Benim kontrol edebileceğim bir şey değil," dedim. "Bu yüzden de düşünmüyorum."

Başını salladı. "Ciddiye almıyorsun?" dedi.

"Pardon?" dedim.

"Umurunda değil," dedi.

"Doğru," dedim.

"Anlamadın... 'Umurunda' yerine 'ciddiye almak' dediğimde?" dedi.

"Sık kullanılan bir ifade mi?" dedim.

"Amerika'da öyle," dedi. "Yanına gelsem sorun olur mu, bağırmak zorunda kalmayız?"

"Nasıl isterseniz," dedim.

"Nasıl isterseniz," diye tekrarladı bankıma doğru gelirken. "Bu bir İngiliz'in söyleyeceği bir kelime gibi geliyor kulağa."

"Amerikalı," dedim.

Kaşlarını kaldırdı. "Bu doğru mu? Nereli olduğunuzu tahmin etmeye çalışıyordum ama bunu tahmin edemezdim."

"Teşekkürler," dedim.

"Bunu bir iltifat olarak mı kabul ediyorsunuz?" dedi. "Bunun için mi 'Teşekkür ederim' dediniz?"

"İltifat değil. Hakaret de değil," dedim. "Sanırım milliyetler beni, gerektiği kadar ilgilendirmiyor."

Bu onu şaşırtmış gibiydi. "Beni ilgilendirmez ama ne iş yapıyorsunuz?" dedi.

"Yazarım," dedim.

"Gerçekten mi?" dedi. "Bu harika bir tesadüf. Orada oturmuş keşke yazabilseydim diye düşünüyordum, oldukça iyi olduğunu düşündüğüm bir casus hikâyesi geldi de aklıma."

"Öyle mi?" dedim.

"Size de verebilirim," dedi. "Ben asla yazmam."

"Şu anda elimde uğraşmam gereken bir sürü proje var," dedim.

"Evet ama bir gün kaynaklarınız tükenebilir," dedi. "Ve o zaman da benim hikâyemi kullanabilirsiniz. Genç bir Amerikalı var, o kadar uzun süre Almanya'da kalmış ki, neredeyse tam bir Alman'a dönüşmüş. Almanca oyunlar yazıyor, güzel bir Alman aktrisle evli ve tiyatrocularla takılmak isteyen bir sürü önemli Nazi tanıyor."

Naziler'in isimlerini saydı, önemli-önemsiz, Helga ve benim oldukça yakından tanıdıklarımızın isimlerini.

Helga ve ben Naziler'e bayılmıyorduk. Diğer taraftan, onlardan nefret ettiğimizi de söyleyemem. Meraklı seyircilerimizdendiler, içinde yaşadığımız toplumun önemli üyeleriydiler.

Onlar da insandı.

Ancak geriye dönüp baktığımda onları çamurdaki ayak izleri gibi hatırlıyorum.

Dürüst olmam gerekirse, şimdi onları bunu yaparken bile hayal edemiyorum. Onları çok iyi tanıyordum, güvenleri ve takdirlerini kazanmak için çok çabalamıştım.

Çok çabalamıştım.

Amin.

Çok çabalamıştım.

"Kimsiniz?" dedim parktaki adama.

"Bırakın önce hikâyemi tamamlayayım," dedi. "İşte bu genç adam bir savaş çıkacağının farkındadır, Amerika'nın bir safta, Almanya'nın da öbür safta yer alacağını biliyordur. İşte bu Amerikalı, o zamana dek Naziler'e saygılı olan Amerikalı, kendi de bir Nazi gibi davranmaya karar verir, savaş çıktığında Almanya'da kalır ve oldukça faydalı bir Amerikan casusu olur."

"Kim olduğumu biliyorsunuz?" dedim.

"Elbette," dedi. Cüzdanını çıkarttı, bana üstünde Binbaşı Frank Wirtanen yazılı bir Amerika Birleşik Devletleri Savaş Departmanı kimlik kartı gösterdi. Birimi belirtilmemişti. "Ve ben de buyum. Sizden bir Amerikan gizli servis ajanı olmanızı istiyorum, Bay Campbell."

"Aman Tanrım," dedim, öfkeli ve kaderci bir tonla. Olduğum yere çöktüm. Kendimi toparladığımda şöyle dedim: "Bu çok saçma. Hayır! Lanet olsun, hayır!"

"Peki," dedi. "Çok da hayal kırıklığına uğramadım aslında, çünkü bana nihaî cevabınızı bugün vermeyeceksiniz zaten."

"Eve gidip bunu düşüneceğimi sanıyorsanız yanılıyorsunuz," dedim. "Eve güzel karımla güzel bir yemek yemek, onunla sevişmek, müzik dinlemek ve kütük gibi uyumak için gideceğim. Ben bir asker değilim, siyasetçi değilim. Ben bir sanatçıyım. Eğer savaş çıkarsa, buna yardım etmek için bir şey yapmayacağım. Ve savaş beni huzurlu işimde çalışırken bulacak."

Başını salladı. "Size bu dünyada başarılar diliyorum, Bay Campbell. Ama bu savaş kimseyi huzurlu işinin başında bırakmayacak. Ve bunu söylediğim için üzgünüm ama bu Nazi işi kötüleştikçe, siz de akşamları bir kütük gibi uyuyamayacaksınız."

"Göreceğiz," dedim gergin bir ifadeyle.

"Doğru. Göreceğiz," dedi. "İşte ben de bu yüzden size bana nihaî cevabınızı bugün vermeyeceğinizi söylüyorum. Nihaî cevabınızı yaşayacaksınız. Eğer böyle devam etmeye karar verirseniz, tek başınıza olacaksınız, Naziler'le yolunuzu bulmak için çabalayacaksınız."

"Çok hoş," dedim.

"Tabii bir hoşluğu var," dedi. "Özgün bir kahraman olacaksınız, sıradan bir adamdan yüz kat daha cesur."

Tüfekli bir Wehrmacht generali ve şişman, evrak çantası taşıyan bir sivil Alman geçti önümüzden, bastırılmış bir heyecanla fısıldaşıyorlardı.

"Nasılsınız?" dedi dostça Binbaşı Wirtanen onlara.

Kibirli bir şekilde homurdanıp, yollarına gittiler.

"Savaş çıkar çıkmaz ölmeye gönüllü olacaksınız. Savaş boyunca yakalanmadan hayatta kalsanız bile, itibarınız yerle bir olacak ve muhtemelen uğruna yaşanacak çok az şeyiniz kalacak," dedi.

"Bunu oldukça cazip kılıyorsunuz," dedim.

"Sanırım bunu *sizin* için cazip kılabilirim," dedi. "Şu anda sahnelenen oyununuzu gördüm ve yeni başlayacak olanı da okudum."

"Ya?" dedim. "Peki onlardan ne öğrendiniz?"

Gülümsedi. "Sizin saf kalplere ve kahramanlara hayran olduğunuzu," dedi. "İyiyi sevdiğinizi ve kötüden nefret ettiğinizi ve romantizme inandığınızı."

Benden bir casus olmamı beklemesi için en iyi nedenini belirtmedi. En iyi nedeni benim bir oyuncu olmamdı. Sözünü ettiği tür bir casus olarak, muhteşem Nazi yorumumla herkesi kafaya alabilirdim, hem içeride hem de dışarıda.

Ve herkesi de kafaya aldım. Hitler'in sağ kolu gibi çalım atmaya başladım ve hiç kimse derinlerde sakladığım gerçek beni göremedi.

Bir Amerikan casusu olduğumu kanıtlayabilir miydim? Kırılmamış, bembeyaz boynum kanıt A ve sahip olduğum tek kanıt da bu. Beni insanlığa karşı işlenmiş suçlardan suçsuz ya da suçlu bulmakla görevli olanlar, gelip ayrıntılı bir şekilde inceleyebilirler onu.

Amerika Birleşik Devletleri de onların casusu olduğumu ne doğruluyor ne de yalanlıyor. Bu da bir şeydir, yani bu olasılığı inkâr etmemeleri.

Ne var ki, Frank Wirtanen'in hiçbir zaman hükümet için çalışmadığını söyleyerek, bu ihtimali siliyorlar. Ona benden başka inanan yok. Bu yüzden bundan sonra ondan 'Hüzünlü Melek Vaftiz Annem' diye bahsedeceğim.

Hüzünlü Melek Vaftiz Annem'in bana söylediği onca şeyden biri de savaş çıktığında bağlantı kuracağım kişinin beni tanıması ve benim de onu tanımam için kullanılacak olan parolaydı.

Parola şuydu: "Yeni arkadaşlar edinin."

Yanıt da şöyleydi: "Ama eskilerini tutun."

Buradaki avukatım, eğitimli savunma avukatı Bay Alvin Dobrowitz. Amerika'da büyümüş. Benim hiçbir zaman yapmadığım bir şey ve Bay Dobrowitz bana her iki parolanın da 'The Brownies' adlı idealist bir Amerikalı kızlar örgütü tarafından söylenen bir şarkıdan alındığını söylüyor.

Bay Dobrowitz'e göre şarkının sözleri şöyle:

Yeni arkadaşlar edinin,

Ama eskilerini tutun.

Biri gümüştür,

Diğeri altın.

10

ROMANS...

Karım hiçbir zaman bir casus olduğumu bilmedi.

Söyleseydim hiçbir şey kaybetmezdim. Bunu söyleseydim beni daha az sevmezdi. Söyleseydim bu beni tehlikeye atmazdı. Yalnızca cennetten çıkma Helga'mın zaten bir Vahiy bölümünden fırlamış gibi olan dünyasını daha da yavanlaştırırdı.

Savaş bu olmadan da yetiyordu.

Benim Helga'm radyoda, partilerde söylediğim delice şeyleri gerçek sanıyordu. Her zaman partilere giderdik.

Oldukça popüler bir çifttik, neşeli ve vatansever. İnsanlar bize onları neşelendirdiğimizi, hepsinde yaşama arzusu uyandırdığımızı söylerdi. Ve Helga da savaşı yalnızca süslenerek geçirmiyordu. Genellikle düşman silahlarının eşliğinde, birlikleri eğlendiriyordu.

Düşman silahları mı? Birilerinin silahları işte.

Onu böyle kaybettim. Kırım'daki birlikleri eğlendiriyordu ve Ruslar Kırım'ı geri aldılar. Benim Helga'm da öldü farz edildi.

Savaştan sonra, Batı Berlin'deki bir özel dedektife büyük miktarda para ödedim, ona dair bir iz bulması için. Sonuç: Sıfır. Helga'mın ölü ya da diri olduğuna dair bir kanıt bulması için ajana verdiğim bedel on bin dolardı.

Hey Hak.

Benim Helga'm insanın soyu ve tarihin makineleriyle ilgili söylediğim şeyleri gerçekten de kast ettiğimi düşünüyordu ve ben de buna müteşekkirdim. Gerçekte ne olursam olayım, gerçekte ne kast edersem edeyim, ihtiyacım olan, eleştirel olmayan bir aşktı ve benim Helga'm da bunu bana veren bir melekti.

Hem de mebzul miktarda.

Dünyadaki hiçbir genç insan eleştirel olmayan bir aşkı istemeyecek kadar mükemmel olamaz. Tanrım! Gençler milyonlara mal olan siyasi trajedilerde kendilerine düşen rolü oynarken, arayabilecekleri tek gerçek hazine eleştirel olmayan aşktır.

Das Reich der Zwei, iki kişilik bir ulusumuz vardı Helga ve benim; sınırları, öyle kıskançlıkla savunduğumuz sınırlar, iki kişilik yatağımızın sınırlarının dışına taşmıyordu pek.

Düz, öbek öbek, yaylı küçük ülke; dağlar içinde Helga'm ve ben.

Ve hayatımda aşktan başka hiçbir şeyin anlamı olmayan ben, nasıl da iyi bir coğrafya öğrencisiydim! Bisikletli bir seyyah için Helga'mın göbek deliğinin etrafındaki bir ben ile kıvırcık altın sarısı saçının arasında, bir mikron yüksekliğinde, mikroskobik bir *Wandervögel* haritası çizebilirdim. Eğer bu imge zevksizlikse, o halde Tanrım bana yardım et. Herkes akıl sağlığı için oyunlar oynamak durumundadır. Ben yalnızca oyunu betimledim, bizimki "Küçük Domuzcuk'un yetişkin versiyonuydu.

Ah, nasıl da sarılırdık birbirimize; Helga'm ve ben... Nasıl da kaygısızca sarılırdık birbirimize!

Birbirimizin sözlerini dinlemezdik. Yalnızca seslerimizdeki melodileri duyardık. Dinlediğimiz şeyler büyük kedilerin mırıldanmaları ve homurdanmalarından daha fazla anlam taşımazdı.

Eğer daha çoğunu duymak için dinleseydik, duyduklarımız hakkında düşünseydik, o zaman ne kadar da mide bulandırıcı bir çift olurduk kim bilir! İki kişilik ulusumuzun bağımsız sınırlarının ötesinde, etrafımızı çevreleyen vatansever deliler gibi konuşuyorduk.

Ama bu sayılmıyordu.

Tek bir şeyin önemi vardı...

İki kişilik ulus.

Ve o ulus yok olduğunda, ben de bugün olduğum ve hep olacağım adama dönüştüm, ulussuz bir insan.

Uyarılmadığımı söyleyemem. Şimdi çok uzak olan o bahar günü Tiergarten'de beni işe alan adam... O adam geleceğimi pek de iyi okumuştu.

"İşini doğru yapmak için," demişti bana Hüzünlü Melek Vaftiz Annem. "Büyük ihanetler işlemek, düşmana iyi hizmet etmek zorunda kalacaksın. Bunun için asla affedilmeyeceksin, çünkü seni affedebilecek yasal bir işleyiş yok."

"Senin için yapılacak en büyük şey, boynunu ipten kurtarmak olacak," dedi. "Ama Amerika'nın neşeli bir 'çanak çömlek patladı' tutturup, seni ininden çıkartıp aklayacağı sihirli zamanlar asla gelmeyecek."

11

SAVAŞ KALINTISI...

Annem ve babam öldü. Kimileri kırık kalplerle öldüklerini söylüyor. Altmışlarının ortalarında öldüler, her nasılsa, kalplerin kolay kırıldığı bir yaşta.

Savaşın sonunu görecek kadar yaşayamadılar, sevimli oğullarını bir daha görecek kadar da... Beni evlatlıktan reddetmediler ama içten içe yapmayı istemiş olmalılar. Howard W. Campbell, Jr.'a, o adı çıkmış Yahudi düşmanına, döneğe ve radyo yıldızına, mirasın açıklandığı 1945 yılında, kırk sekiz bin dolarlık hisse senedi, gayrimenkul, nakit para ve kişisel eşya bıraktılar.

O para, büyüme ve enflasyon sayesinde, bugün dört katı değerine çıktı, bana bir damla ter dökmeden yılda yedi bin dolar kazandırdı.

Hakkımda ne derseniz deyin, anaparaya asla dokunmadım.

Savaş sonrası yıllarda Greenwich Village'de bir yaban ördeği ve münzevi olarak yaşadığım günlerde, kira dahil günde yaklaşık dört dolarla geçiniyordum ve bir televizyonum bile vardı.

Yeni eşyalarımın hepsi savaş kalıntısıydı; tıpkı benim gibi. Dar bir çelik karyola, üstünde 'U.S.A' yazan zeytin yeşili battaniyeler, katlanan kanvas sandalyeler, içinde hem

yemek pişirilen hem de yenilebilen sefer tasları. Kütüphanem bile savaş zamanından kalmaydı, denizaşırı ülkelerdeki birlikler için tasarlanmış dinlenme takımlarındandı.

Ve bu kullanılmamış takımlarla birlikte gramofon plakları da geldiğinden, kendime savaş kalıntısı, kılıflı, taşınabilir bir gramofon da almıştım, Bering'den Arafura Denizi'ne kadar her türlü iklimde çalacağı garanti edilmişti. Bu her biri sıradan bir kutuya yerleştirilmiş araç gereçler sayesinde, Bing Crosby'nin *White Christmas* albümünün yirmi altı kaydını edinmiş oldum.

Paltom, yağmurluğum, ceketim, çoraplarım ve iç çamaşırlarım da savaş kalıntısıydı.

Bir dolara savaştan kalma bir ilk yardım çantası alarak, bir miktar morfine de sahip olmuştum. Savaştan arda kalanların sergilendiği pazartdaki akbabalar, leşle o kadar tıka basa dolu olmalıydılar ki, bunu gözden kaçırmış olmalılar.

Eğer beni mutlu ederse – ne de olsa bu alışkanlığın altından kalkacak kadar param olduğu için – morfini almaya niyetliydim. Ama sonra anladım ki zaten uyuşmuştum.

Hiç acı çekmiyordum.

Benim narkotiğim, beni savaştan çıkartan şeydi; bu duygularımı tek bir şeyin harekete geçirmesine izin vermemdi: Helga'ya olan aşkım. Duygularımı böylesi küçük bir alana yoğunlaştırmam genç bir âşığın mutlu illüzyonu olarak başlamıştı, savaş boyunca beni delirmekten kurtaran bir araç olarak gelişmiş ve sonunda düşüncelerimin etrafında döndüğü kalıcı bir eksene dönüşmüştü.

Ve böylece, ölü varsayılan Helga'mla, bir ölü-tapıcısı haline gelmiştim. Dünyanın herhangi bir yerindeki dar ka-

falı dindarlardan herhangi biri kadar memnundum halimden. Daima yalnız, onun şerefine içiyor, ona günaydın diyor, iyi geceler diyor, onun için müzik çalıyor ve başka hiçbir şeyi umursamıyordum.

Ve 1958'de bir gün, on üç yıl bu şekilde yaşadıktan sonra, savaş kalıntısı bir ağaç oyma seti aldım. İkinci Dünya Savaşı'ndan kalma değildi ama Kore savaşındandı. Bana üç dolara mal olmuştu.

Burada beklenmedik bir durumdan bahsediyorum, çünkü ilgimi çeken bir şey olmuştu. Öyle hevesliydim ki, on iki saat ara vermeden oydum, sol avucuma onlarca kez sivri aletler batırmama rağmen yine de durmuyordum. Bitirdiğimde dağılmış ama mutlu bir haldeydim. Şık bir satranç taşı seti vardı gösterilecek.

Ve yine, başka bir tuhaf arzu kapladı içimi.

Yaptığım olağanüstü şeyi birine göstermeye mecbur hissettim kendimi, hâlâ yaşayanlar arasından birine.

Böylece, hem yaratıcılıktan hem de içkiden başım döner bir halde, alt kata indim ve komşumun kapısını çaldım, komşumun kim olduğunu bile bilmeden üstelik.

Komşum George Kraft adında kurnaz, yaşlı bir adamdı. Bu adlarından yalnızca biriydi. Bu yaşlı adamın asıl adı Albay Iona Potapov'du. Bu antika orospu çocuğu bir Rus ajanıydı, 1935'den beri Amerika'da çalışıyordu.

Bunu bilmiyordum.

O da ilk başta benim kim olduğumu bilmiyordu.

Bizi bir araya getiren lanet olası talihti. İşin içinde bir komplo yoktu. Kapısını çalan, mahremiyetini ihlal eden bendim. Eğer o satranç takımını oymamış olsaydım, asla karşılaşmazdık.

Kraft'ın (ve onu bundan sonra böyle anacağım, çünkü onu bu isimle düşünüyorum) kapısında üç ya da dört kilit vardı.

Satranç oynayıp oynamadığını sorarak onu kilitleri açmaya itmiştim. Yine lanet talih. Başka hiçbir şey ona o kapıyı açtırtamazdı.

Sonradan araştırmama yardım eden kişiler, tesadüfen, bana Iona Potapov adının otuzlu yılların başında Avrupa satranç turnuvalarında tanınmış bir isim olduğunu söylediler. Gerçekten de 1931'de Rotterdam'da büyük usta Tartakover'i yenmişti.

Kapıyı açtığında, onun bir ressam olduğunu anladım.

Salonunun ortasında üstünde boş bir tuval duran bir şövale vardı ve bütün duvarlarda onun yaptığı çarpıcı resimler asılıydı.

Kraft, nam-ı diğer Potapov hakkında konuşurken, Wirtanen, nam-ı diğer Tanrı-bilir-ne hakkında konuştuğumdan çok daha rahatım. Wirtanen bir bilardo masasını geçen bir turtuldan daha çok iz bırakmadı. Kraft'a dair izlerse her yerde. Şu anda, bana söylendiğine göre, Kraft'ın tabloları New York'ta on bin dolar ediyormuş.

Yaklaşık iki hafta kadar öncesinden, 3 Mart tarihli *New York Herald Tribune*'den bir kupür var elimde, bir eleştirmen Kraft'tan bir ressam olarak şöyle bahsediyor:

> Önümüzde, son yüz yılın resminde fantastik yaratıcılık ve deneyimselciliğin yetkin ve değerli bir mirasçısı duruyor. Aristoteles'in kültürünün tamamını anlayan son adam olduğu söylenir. George Kraft modern sanatı tamamıyla anlayan,

hiç kuşkusuz ilk adamdır; onu iliklerinde ve kemiklerinde hisseden biri.

İnanılmaz bir zarafet ve katılıkla birbiriyle yarış içinde olan resim ekollerinin bakış açılarını kombine ediyor, geçmişi ve bugünü. Bizi ahenkle sarsıyor ve ürpertiyor, sanki bize "Başka bir Rönesans istiyorsanız eğer, onun ruhunu yansıtacak resimler işte böyle resimler olacaktır," der gibi.

George Kraft, nam-ı diğer Iona Potapov'un Fort Leanworth'deki Federal Cezaevi'nde o mühim sanat kariyerini sürdürmesine izin veriliyor. Hepimiz, hiç şüphesiz Kraft-Potapov'un kendi de, anavatanı Rusya'daki bir hapishanede kariyerinin ne kadar sürede yok olup gideceğini tahmin edebiliriz.

Her neyse, Kraft bana kapısını açtığında resimlerinin iyi olduğunu biliyordum. Ama bu kadar da iyi olduğunu bilmiyordum. Bu yorumun brendi Alexander kokteyliyle coşmuş biri tarafından yazıldığından şüpheleniyorum.

"Alt katımda bir ressamın yaşadığını bilmiyordum," dedim Kraft'a.

"Belki de yoktur," dedi.

"Muhteşem tablolar!" dedim. "Nerede sergiliyorsunuz?"

"Hiç sergilemedim," dedi.

"Sergileseniz bir servet kazanırdınız," dedim.

"Çok kibarsınız," dedi. "Ama resme çok geç başladım." Ardından bana sözde hayat hikâyesini anlattı, söylediklerinin hiçbiri doğru değildi.

Indianapolisli bir dul olduğunu söyledi. Genç bir adamken, sanatçı olmak istermiş ama bir işe girmiş; duvar ve kağıt işine.

"Karım iki yıl önce öldü," dedi gözlerini başarıyla yaşartarak. Bir karısı vardı, tamam ama Indianapolisli değildi. Borisoglebsk'de, Tanya isminde capcanlı bir karısı vardı. Onu yirmi beş yıldır görmüyordu.

"Öldüğünde," dedi bana. "Ruhumun yalnızca iki şey istediğini fark ettim; intihar ya da gençliğimin hayalleri. Genç bir aptalın hayallerini çalmış, yaşlı bir aptalım ben. Kendime birkaç tuval ve boya aldım ve Greenwich Village'ye geldim."

"Çocuğunuz yok mu?" dedim.

"Yok," dedi üzgünce. Aslında üç çocuğu ve dokuz torunu vardı. En büyük oğlu, Ilya, ünlü bir roket uzmanı.

"Bu dünyadaki tek akrabam sanat," dedi. "Ve ben sanatın sahip olduğu en fakir akrabayım." Fakir olduğunu kast etmiyordu. Kötü bir ressam olduğunu ima ediyordu. Parası çoktu, öyle dedi bana. Indianapolis'teki işini çok iyi bir fiyata sattığını söyledi.

"Satranç," dedi. "Satranç hakkında bir şey söylemiştin?"

Yonttuğum satranç piyonları bir ayakkabı kutusunun içindeydi. Ona gösterdim. "Daha yeni yaptım bunları," dedim. "Şimdi de onlarla oynamak için korkunç bir arzu duyuyorum."

"Kendi oyununla gurur duyuyorsun, değil mi?" dedi.

"Uzun süredir oynamadım," dedim.

Oynadığım satranç oyunlarının hemen hemen hepsini Werner Noth ile oynamıştım, kayınpederim, Berlin Polis Şefi. Noth'u üst üste yenerdim; Pazar akşamüstleri Helga'm ve ben ona ziyarete gittiğimizde. Oynadığım tek turnuva Aydınlatma ve Propaganda Bakanlığı'ndaki kapalı bir turnuvaydı. Turnuvayı altmış beş kişi arasından on birinci olarak tamamlamıştım.

Masa tenisinde daha iyiydim. Dört yıl boyunca bakanlığın masa tenisi şampiyonuydum, teklerde ve çiftlerde. Çiftlerdeki partnerim Heinz Schildknecht'ti, Avustralyalı ve Yeni Zelandalılar'a propaganda yapma uzmanıydı. Bir seferinde Heinz ve ben *Reichsleiter* Goebbles ve *Oberdiensttleiter* Karl Hederich'ten oluşan bir çiftler takımını mağlup etmiştik. Onları 21-2, 21-1, 21-0'lık setlerle yenmiştik.

Tarih genellikle sporla el ele gider.

Kraft'ın bir satranç tahtası vardı. Benim adamlarımı onun üstüne dizdik ve oynamaya başladık.

Ve benim kendim için yaptığım kalın, öfkeli, zeytin yeşili kozam delindi, artık deliklerden içeri ışık sızıyordu.

Oyundan keyif aldım, yeni arkadaşımın beni yenerken biraz eğlenmesini sağlayacak kadar ilginç hamleler yapabildim.

Bundan sonra, Kraft ve ben günde en az üç kez oynar olduk, bir yıl boyunca her gün. Ve her ikimizin de ihtiyaç duyduğu acınası bir ev ortamı yarattık. Yeniden yemeklerin tadını almaya, bakkallarda küçük keşifler yapmaya, paylaşmak için o keşifleri eve getirmeye başladık. Mevsiminde çilek çıktığında, hatırlıyorum, Kraft ve ben sanki İsa geri dönmüşçesine çılgınca kutlama yapardık.

Aramızdaki özellikle dokunaklı şeylerden biri şarap meselesiydi. Kraft şaraplar hakkında benden çok daha fazla şey biliyordu ve genellikle eve yemeğe eşlik edecek örümcek ağıyla kaplı şaraplar getirirdi. Ama her ne kadar yemeğe oturduğumuzda Kraft'ın önünde dolu bir kadeh olsa da şarap benim içindi. Kraft bir alkolikti. Bir ay sürecek bir aleme başlamadan bir yudumdan fazla şarap içemezdi.

Bana kendisi hakkında söylediklerinin bu kısmı doğruydu. Anonim Alkolikler'in bir üyesiydi, on altı yıldır. A.A. toplantılarını casusluk amacıyla kullanıyor olsa da, toplantıların ruhani olarak ona sunduklarına dair beğenisi gerçekti. Bir keresinde bana, bütün samimiyetiyle, Amerika'nın dünyaya en büyük katkısının, binlerce yıl hatırlanacak bir katkı olan A.A.'nın keşfi olduğunu söylemişti.

Böylesine hayranlık duyduğu bir kurumu casusluk amaçları için kullanmak, bir ajan olarak şizofrenisinin tipik bir göstergesiydi.

Aynı zamanda benim gerçekten arkadaşım olup, sonunda da beni Rusya'nın davası uğruna acımasızca kullanmayı düşünmüş olması da, bir ajan olarak şizofrenisinin tipik bir göstergesiydi.

12

POSTA KUTUMDAKİ TUHAF ŞEYLER...

Kısa bir süre için Kraft'a kim olduğum ve eylemlerim konusunda yalan söyledim. Ama arkadaşlığımız öylesine derinleşti ki, öylesine hızlı, kısa süre sonra ona her şeyi anlattım.

"Bu hiç adil değil!" dedi. "Bir Amerikalı olmaktan utanıyorum! Neden hükümet öne çıkıp, 'İşte! Bu hedef gösterdiğiniz adam bir kahramandır!' diyemiyor!" Öfkeliydi ve eminim bu öfkesinde samimiydi de.

"Kimse beni hedef göstermiyor," dedim. "Hayatta olduğumu bilen bile yok."

Oyunlarımı görmek istedi. Bende kopyaları olmadığını söylediğimde, bana onları anlattırdı, sahne sahne ona özel bir gösteri yaptım.

Bana muhteşem olduklarını düşündüğünü söyledi. Belki de samimiydi. Bilmiyorum. Oyunlarım bana yavan geliyordu ama onları beğenmiş olması mümkün.

Sanırım onu heyecanlandıran, sanat fikriydi, benim o fikirle ne yapmış olduğum değil.

"Sanat, sanat, sanat..." dedi bir gece bana. "Ne kadar önemli olduğunu anlamam neden bu kadar uzun sürdü bilmiyorum. Genç bir adamken, sanatı aşağılardım. Şimdi,

ne zaman sanat hakkında düşünsem, dizlerimin üstüne çöküp ağlamak istiyorum."

Sonbaharın sonlarıydı. İstiridye mevsimiydi ve tanesi bir kuruştan istiridye ziyafeti çekiyorduk. Kraft'la tanışalı yaklaşık bir yıl olmuştu.

"Howard," dedi bana. "Gelecek medeniyetler – bundan daha iyi medeniyetler – insanı ne kadar sanatçı olduğuyla yargılayacak. Sen ve ben, eğer bir arkeolog, bir şehir çöplüğünde mucizevî bir şekilde korunmuş eserlerimizi bulacak olursa, ürettiklerimizin niteliğiyle yargılanacağız. Hakkımızda başka hiçbir şeyin önemi kalmayacak."

"Hımm," dedim.

"Yeniden yazmalısın," dedi. "Tıpkı papatyaların papatyalar ve güllerin de güller olarak tomurcuklanması gibi, sen bir yazar ben de bir ressam olarak tomurcuklanmalıyız. Hakkımızdaki geri kalan her şey sıkıcı."

"Ölü adamlar genellikle pek iyi yazmazlar," dedim.

"Sen ölü değilsin!" dedi. "Sen fikirlerle dolusun. Saatlerce durmaksızın konuşabiliyorsun."

"Saçmalık," dedim.

"Saçmalık değil!" dedi kızgınlıkla. "Bu dünyada yeniden yazmaya başlamak, eskisinden çok daha iyi yazmak için ihtiyacın olan tek şey, bir kadın."

"Bir ne?" dedim.

"Bir kadın," dedi.

"Bu acayip fikre de nereden kapıldın?" dedim. "İstiridyelerden mi etkilendin? Sen bir tane bulursan, ben de bulurum. Buna ne dersin?"

"Bana faydası olamayacak kadar yaşlıyım," dedi. "Ama sen değilsin." Yine, gerçeği yalandan ayrı tutmaya çalışarak, bu gerçeklik hissini belirtmeliyim. Benim yeniden yazmaya başlamamı istemesinde gerçekten de samimiydi, bir kadının da işe yarayacağına emindi. "Bir kadının karşısında bir erkek olmaya çalışmanın aşağılanmasına bile razıyım," dedi. "Eğer sen de bir kadın bulursan."

"Benim zaten var," dedim.

"Bir zamanlar vardı," dedi. "Arada çok fark var."

"Bu konuda konuşmak istemiyorum," dedim.

"Ben yine de konuşacağım," dedi.

"Konuş o zaman," dedim masadan kalkarak. "Gönlünce çöpçatanlık yap. Ben aşağı inip, bugün posta kutuma neler gelmiş ona bakacağım."

Canımı sıkmıştı ve ben de merdivenlerden inip, posta kutuma gittim, sıkıntımdan kurtulmak için yalnızca. Gelen postaları görmeye can atmıyordum. Genellikle haftada bir filan bakardım. Posta kutuma gelen tek şey temettü çekleri, hissedarların toplantı notları, 'Posta Kutusu Sahibi'ne gönderilen gereksiz postalar ve kitaplar ile eğitim alanında faydalı olduğu iddia edilen araçlarla ilgili reklam broşürleriydi.

Neden mi eğitim materyalleriyle ilgili reklamlar alıyordum? Bir keresinde New York'ta bir özel okula Almanca öğretmeni olarak başvurmuştum. 1950'deydi galiba ya da öyle bir tarihte.

İşi alamadım, istemiyordum da. Sanırım yalnızca kendime var olduğumu kanıtlamak için başvurmuştum.

Doldurduğum başvuru formu, haliyle, yalanlarla doluydu; öyle palavralarla doluydu ki, okul bana iş için uygun olmadığımı yazma zahmetine bile girmemişti. Öyle bile olsa, ismim bir şekilde eğitim sektöründe yer alanlar arasına girmişti. Bunun ardından, broşürlerin ardı arkası kesilmedi.

Posta kutumu üç-dört günlük birikmenin ardından açtım.

Coca-cola'dan bir çek vardı, General Motors'un hissedarlarının toplantısından bir not, New Jersey Standart Oil'den yöneticilerim için yeni bir stok opsiyonu planını onaylamamı isteyen bir talep mektubu ve bir okul kitabı olarak kamufle edilmiş üç kiloluk bir ağırlığı tanıtan bir reklam.

Ağırlığın belirtilmiş olmasının nedeni okul çocuklarına iki ders arasında egzersiz yapabilecekleri bir şey vermekti. Reklam, Amerikalı çocukların fiziksel zindeliğinin, dünyanın diğer yerlerindeki çocuklardan daha düşük olduğunu belirtiyordu.

Ne var ki, posta kutumdaki tek şey, o ne idüğü belirsiz ağırlık için gönderilen reklam değildi. Bundan daha ne idüğü belirsiz başka şeyler de vardı.

Biri Brookline, Massachusetts'deki Amerikan Lejyonu, Francis X. Donovan Garnizonu'ndan geliyordu, resmî bir zarfın içinde bir mektup.

Bir diğeri Büyük Merkez İstasyonu'ndan postalanmış ve sıkıca sarılmış küçük bir gazeteydi.

Önce gazeteyi açtım, Muhterem Doktor Lionel J.D. Jones, D.D.S. tarafından yayınlanmış terbiyesiz, cahilce, Yahudi, siyah, Katolik düşmanı bir nefret mektubuydu:

Beyaz Hıristiyan Fedai. "Yüce Divan," diyordu en büyük manşet. "ABD'nin Köpek Olmasını İstiyor!"

İkinci büyük manşet şöyleydi: "Kızıl Haç Beyazlara Siyah Kanı Veriyor!"

Bu manşetler beni fazla şaşırtmamıştı. En nihayetinde Almanya'da hayatımı sürdürebilmek için benim sarf ettiğim türden cümlelerdi. Eski Howard W. Campbell Jr.'ın ruhuna daha da yakın olanı, ön sayfanın bir köşesindeki küçük bir hikâyenin başlığıydı: "İkinci Dünya Savaşı'nın Tek Galipleri – Uluslararası Yahudiler."

Garnizon'dan gelen mektubu açtım. Şöyle diyordu:

Sevgili Howard:

Ölü olmadığını öğrendiğimde çok şaşırdım ve hayal kırıklığına uğradım. İkinci Dünya Savaşı'nda ölen bütün o iyi insanları düşününce ve senin hâlâ hayatta olduğunu ve ihanet ettiğin ülkede yaşadığını düşününce, kusmak geliyor içimden. Garnizonumuzun dün gece oybirliğiyle senin asılmana ya da o denli sevdiğin ülken Almanya'ya geri gönderilmene karar verdiğini duymak seni mutlu edecektir.

Şimdi nerede olduğunu bildiğime göre, seni yakında arayacağım. Eski günleri yâd etmek güzel olacak.

Bu gece uykuya daldığında, pis sıçan, umarım Ohrdruf'taki toplama kampını görürsün rüyanda. Fırsat varken seni bir kireç kuyusunun içine itmeliymişim.

Sevgiler, Bernard B. O'Hare
Post Americanism Başkanı

Karbon kopyalar şu kişilere gönderilmiştir:

J. Edgar Hoover, FBI, Washington DC. Merkezi İstihbarat Servisi, Washington, D.C.

Editör, *Time*, New York

Editör, *Newsweek*, New York

Editör, *Infantry Journal,* Washington, D.C.

Editör, *The Legion Magazine*, Indianapolis, Indiana

Baş Müfettiş, House Un-American Faaliyetleri Komitesi, Washington, D.C.

Editör, *Beyaz Hıristiyan Fedai*, 395 Bleecker St., New York

Bernard B. O'Hare, elbette, savaşın sonunda beni ele geçiren genç adamdı, Ohrdruf'taki ölüm kampını benimle birlikte dolaşan genç adam, benimle *Life* dergisinin kapağında o unutulmaz fotoğraf karesine giren genç adam.

Greenwich Village'de posta kutumda o mektubu bulduğumda, benim nerede olduğumu öğrenmiş olmasına şaşırdım.

Beyaz Hıristiyan Fedai'nin sayfalarını karıştırınca Howard W. Campbell, Jr.'ı keşfetmiş olan tek kişinin O'Hare olmadığını anladım. *Fedai*'nin üçüncü sayfasında, 'Amerikan Trajedisi!' başlığının altında şu kısa hikâye vardı:

> "Howard W. Campbell, Jr., büyük yazar ve Amerikan tarihinin en korkusuz vatanseverlerinden biri, şu anda 27 Bethune Sokağı'nda bir tavan arasında yoksulluk ve yalnızlık içinde yaşıyor. İşte her bir Amerikalı umutsuzca siyah ve Doğu-

lu kanla kirlenene dek huzura ermeyecek uluslararası Yahudi bankerler ve uluslararası Yahudi komünistler hakkındaki gerçeği ortaya çıkartmaktan korkmayan düşünce adamlarının kaderi bu."

13

MUHTEREM DOKTOR LIONEL JASON DAVID JONES, D.D.S., D.D...

Hayfa Savaş Suçluları Belgeleri Enstitüsü'ne, bu anlatıya *Beyaz Hıristiyan Fedai*'nin yayımcısı Dr. Jones'in biyografisini dahil etmemi mümkün kıldığı için müteşekkirim.

Jones, her ne kadar bir savaş suçlusu olarak yargılanmadıysa da, oldukça kabarık bir dosyaya sahip. O hatıralık hazinenin sayfaları arasında gezinirken, şunların doğru olduğunu fark ettim:

Muhterem Doktor Lionel Jason David Jones, D.D.S., D.D. Haverhill, Massachusetts'de, 1889'da doğmuştu, bir metodist olarak yetiştirilmişti.

Bir dişçinin en küçük oğluydu, iki dişçinin torunu, iki dişçinin ağabeyi ve üç dişçinin kayınbiraderi. Kendisi de dişçi olacaktı ama 1910'da Pitssburgh Üniversitesi'nden atıldı, bugün muhtemelen paranoya olarak tanı konulabilecek durumu nedeniyle. Ama 1910'da, yalnızca derslerdeki başarısızlık nedeniyle atılmıştı okuldan.

Başarısızlık sendromu oldukça basitti. Sınav kağıtları muhtemelen dişçilik okulu tarihinde görülmüş en uzun kağıtlardı ve muhtemelen yine konuyla en ilgisiz olanlarıydı. Yeterince insaflı bir şekilde, Jones'in tartışması iste-

nilen konuyla başlıyorlardı. Ama konudan bağımsız olarak Jones, buradan kendine ait teorilere geçmeyi başarıyordu. Mesela Yahudiler ve siyahların dişlerinin hiç şüphesiz her iki grubun da soysuz olduğunu kanıtladığı.

Diş çalışmaları yüksek düzeydi, bu nedenle öğretim üyeleri de siyasi tartışmalarının dişlerin ötesine geçmesini umuyordu. Ama durumu, bütün sınav kağıtları tüm Protestan Anglo-saksonlar'ı Yahudi-siyah egemenliğine karşı birleşmeye çağıran zıvanadan çıkmış birer broşüre dönüşecek kadar kötüleşti.

Katolikler ve Üniteryenler'in dişlerinde de soysuzluk izleri aramaya başlayınca ve şiltesinin altında beş dolu tüfek ile bir kasatura bulununca, Jones'e yol verildi: *vira salpa!*

Jones'in anne-babası onu evlatlıktan reddetti ki bu benim anne-babamın bana yapmadığı bir şey.

Cebinde bir kuruş bile kalmayan Jones, Pitssburgh'daki Scharff Kardeşler Cenaze Evi'nde mumyalayıcı olarak iş buldu. İki yıl içinde cenaze evinin müdürü olmuştu. Bundan bir yıl sonra da, dul sahibe Hattie Scharff ile evlendi. Hattie o zaman elli sekiz yaşındaydı ve Jones de yirmi dört. Jones'in hayatını inceleyen pek çokları, bir adam için sempati duymayan araştırmacılar, onun Hattie'sini gerçekten sevdiğine kanaat getirdiler. 1928'de Hattie'nin ölümüne dek süren evlilikleri, mutlu bir evlilikti.

Gerçekten de, öylesine mutlu, bütünlük içinde, öylesine kendine yeten bir 'iki kişilik ulustu' ki Jones, o süre zarfında Anglo-saksonlar'ı uyarmak adına hiçbir eylemde bulunmadı. Irk konularıyla ilgili düşüncelerini bazı cesetlerle ilgili latifelerle, çalışma odasıyla sınırlı tutacak kadar

halinden memnun görünüyor; mumyalama kuruluşlarında bayağı görünebilecek türden latifeler. Bunlar altın yıllardı, yalnızca duygusal ve maddi açıdan değil, yaratıcılık açısından da. Dr. Lomar Horthy adında bir kimyagerle çalışan Jones, bir mumyalama sıvısı olan Viverine'yi ve takma dişler için gerçek görünümlü diş etine benzer bir madde olan Gingiva-Tru'yu geliştirdi.

Karısı öldüğünde, Jones yeniden doğma ihtiyacı hissetti. Başından beri üstü örtülü bir şekilde olduğu şeye dönüştü; bir kayanın altından sürünerek çıkmış gibi konuşan bir tür ırksal ajitatöre. Jones kayasının altından 1928'de çıktı. Cenaze evini seksen dört bin dolara sattı ve *Beyaz Hıristiyan Fedai*'yi kurdu.

Jones 1929'daki borsa çöküşünde battı. Gazetesi on dört sayıdan sonra baskılara ara verdi. On dördüncü sayı *Who's Who*'daki herkese bedava postalanmıştı. Sayıdaki tek resimler diş fotoğrafları ve diyagramlardı ve her makale Jones'in diş yapısı ve ırk teorileri hakkındaki bazı güncel olayların açıklamalarını içeriyordu.

Sondan bir önceki sayıda Jones, gazete yöneticileri listesinde kendini "Dr. Lionel J. D. Jones, D.D.S." olarak afişe etmişti.

Bir kez daha beş kuruşsuz kalan, kırk yaşındaki Jones, bir cenaze evi dergisindeki ilanlardan birini yanıtladı. Little Rock, Alkansas'taki bir mumyacılık okulunun bir yöneticiye ihtiyacı vardı. İlan eski müdür ve okul sahibinin dul karısı tarafından imzalanmıştı.

Jones işi aldı ve dul kadını da. Dul kadının adı Mary Alice Shoup idi. Jones onunla evlendiğinde altmış sekiz yaşındaydı.

Müdürlüğünü yaptığı okulun adı, oldukça basitti: Little Rock Mumyacılık Okulu. Jones okulu yüksek maliyetli mumyalama eğitimi alanından çıkarttı, gayrimenkullerini sattı ve Batı Hampshire Teoloji Okulu olarak yeniden kurdu. Üniversitede ders işlenmiyordu, hiçbir şey öğretilmiyordu, her şey posta yoluyla hallediliyordu. İşi, ilahiyat alanında doktora diploması vermekti; camlı bir çerçevede, tanesi seksen dolara.

Ve Jones kendine de açık pazardan bir BHTO derecesi almayı başardı. İkinci karısı öldüğünde, *Beyaz Hıristiyan Fedai*'yi yeniden yayınlamaya başladığında, gazete yöneticileri listesinde "Muhterem Doktor Lionel J. D. Jones, D.D.S., D.D." olarak çıktı.

Yalnızca dişçilik ve teolojiyi birleştirmekle kalmayan, aynı zamanda güzel sanatları da işin içine sokan bir kitap yazdı ve yayımladı. Kitabın adı *İsa Bir Yahudi Değildi* idi. İddiasını kitaba İsa'nın elli meşhur tablosunu koyarak kanıtlıyordu. Jones'e göre, tek bir tabloda bile Yahudi çene yapısı ya da dişler görünmüyordu.

Beyaz Hıristiyan Fedai'nin yeni dizilerindeki ilk konular da eski dizilerdeki kadar katlanılmazdı. Ama ardından bir mucize oldu. *Fedai* dört sayfadan sekiz sayfaya çıktı. Görünüm, mizanpaj ve kullanılan kağıt şık ve albenili oldu. Diş diyagramları haber niteliği taşıyan fotoğraflarla değiştirildi ve sayfaları tarih belirten satırlar ile tüm dünyadan yazar imzalarıyla doldu.

Açıklaması basit ve aşikârdı. Jones o zamanlar Hitler'in yükselişte olan Üçüncü Alman İmparatorluğu'nun bir propaganda ajanı olarak atanmıştı ve finanse ediliyordu. Jones'in haberleri, fotoğrafları, karikatürleri ve makaleleri

doğrudan Erfurt, Almanya'daki Nazi propaganda fabrikalarından geliyordu.

Tesadüfen, aşağılık malzemelerinin bir kısmının da tarafımdan yazılmış olması mümkün.

Jones, Amerika Birleşik Devletleri İkinci Dünya Savaşı'na girdikten sonra bile bir Alman propaganda ajanı olarak kaldı. Yirmi yedi kişiyle birlikte şu gerekçelerle suçlandığı 1942 Temmuz'una kadar da tutuklanmadı:

> Amerika Birleşik Devletleri ordusu, deniz kuvvetleri üyeleri ve Amerika Birleşik Devletleri vatandaşlarının resmi makamlara ve hükümete olan morali, inancı ve güvenini yok etmek için komplo kurmak; halkına konuşma özgürlüğü veren ulusların kendini vatansever olarak gösteren şarlatan düşmanlara karşı koruma gücü olmadığına inanarak, kendi hakikatsiz doktrinlerini yaymak için konuşma ve basın özgürlüğü hakkına dayanmak ve bu hakkı kötüye kullanmak için komplo kurmak; dürüst eleştiri kılıfı altında hükümetin cumhuriyet formunun doğru işleyişini yıkmaya çalışmak; Amerika Birleşik Devletleri hükümetinin ve halkının askeri birlikleri ve deniz kuvvetlerine olan güvenini ve inancını yıkmak için komplo kurmak ve böylelikle de hükümetin ulusunu ya da halkını dışarıdan ya da içeriden gelen silahlı saldırılar ya da ihanete karşı savunmasında güçsüz bırakmaya çalışmak.

Jones on dört yıla mahkûm edildi, sekiz yıl yattı. 1950'de Atlanta'dan salındığında, varlıklı bir adamdı. Hem

Viverine mumyalama sıvısı hem de Gingiva-Tru takma dişler için dişeti maddesi, kendi pazarlarına hâkim olmuştu.

1955'te *Beyaz Hıristiyan Fedai*'nin yayımına yeniden başladı.

Bundan beş yıl sonra, yetmiş bir yaşındaki hayat dolu devlet adamı, hiçbir pişmanlığı olmayan uyanık yaşlı adam, Muhterem Doktor Lionel J. D. Jones, D.D.S., D.D. beni aradı.

Neden mi onu böyle ayrıntılı bir biyografi ile onurlandırdım?

Kendimi cahil ve deli olan bir ırk-düşmanından ayırmak için.

Almanya'da emirlerini uyguladığım diğerleri de Dr. Jones kadar cahil ve deliydi. Bunu biliyordum.

Tanrım bana yardım et, sonuçta ben de onların emirlerine uydum.

14

BİR MERDİVEN BOŞLUĞUNDAN AŞAĞIYA BAKIŞ...

Jones, posta kutumun içeriğinin ne kadar moral bozucu bir hale geldiğini keşfetmemden bir hafta sonra ziyaretime geldi. Önce ben onu görmeye çalışmıştım. Rezil gazetesini benim tavan aramdan yalnızca birkaç blok uzaklıkta yayınlıyordu ve ona hikâyeyi geri çekmesi için yalvarmak için oraya gittim.

Orada değildi.

Eve döndüğümde, posta kutumda bir sürü yeni posta vardı, hemen hepsi *Beyaz Hıristiyan Fedai*'nin abonelerinden geliyordu. Ortak tema yalnız, dostsuz olmadığımdı. Mount Vernon, New York'tan bir kadın bana cennette bir tahtım olduğunu söylüyordu. Norfolk'tan bir adam, yeni Patrick Henry olduğumu yazıyordu. St. Paul'den bir kadın bana güzel çalışmalarımı sürdürmem için iki dolar göndermişti. Özür diliyordu. Bunun sahip olduğu tek para olduğunu söylüyordu. Bartsville, Oklahoma'dan bir adam neden Yahudi York'tan çıkıp Tanrı'nın ülkesinde yaşamaya gitmediğimi soruyordu.

Jones'in beni nereden bulduğu hakkında en ufak bir fikrim yoktu.

Kraft da şaşırdığını söylemişti. Aslında şaşırmamıştı.

Jones'e anonim bir vatansever olarak yazıp, benim hayatta olduğum müjdesini veren oydu. Ondan muhteşem gazetesinin bir kopyasını Amerikan Lejyonu, Francis X. Donovan Garnizonu'ndan Bernard B. O'Hare'ye göndermesini de istemişti.

Kraft'ın benim için planları vardı.

Ve aynı zamanda, benim daha sempatik içyüzümü gösteren bir portremi de yapıyordu, bir dangalağı kandırmak için o güne kadar yapılmış her türlü hareketten çok daha içten bir girişim.

Jones ziyaretime geldiğinde portre için poz veriyordum. Kraft çeyrek galon terebentin dökmüştü. Kokudan kurtulmak için kapıları açmıştım.

Ve oldukça tuhaf bir şarkı yükseldi merdiven boşluğundan ve kapıya kadar geldi.

Kapının dışındaki sahanlığa çıktım, merdiven boşluğunun meşeden tırabzanından aşağı baktım. Tek görebildiğim dört kişinin elleriydi; tırabzandan çıkan eller.

Grupta Jones ve üç arkadaşı vardı.

O tuhaf şarkı da ellerle birlikte ilerliyordu. Eller tırabzanda bir metre ilerliyor, duruyor ve ardından şarkı başlıyordu.

Şarkı yirmiye kadar sayıldığında nefesleri kesiliyordu. Jones'in partisindeki iki kişinin, koruması ve erkek sekreterinin oldukça yaşlı kalpleri vardı. Zavallı yaşlı kalplerinin patlamaması için, iki adımda bir duraklıyor, yirmiye kadar sayarak nefeslerini düzenliyorlardı.

Jones'in koruması, August Krapptauer'di, Alman-Amerikan *Bund*'un eski *Vice-Bundesfuehrer*'i. Krapptauer

altmış üç yaşındaydı, Atlanta'da on bir yıl kalmıştı, ölmek üzereydi. Yine de havai bir oğlan çocuğu gibi görünüyordu, sanki düzenli olarak ölüleri güzelleştiren bir uzmana gidiyor gibiydi. Hayatının en büyük başarısı 1940'da New Jersey'de Bund ile Ku Klux Klan arasında yapılan ortak bir toplantıyı düzenlemiş olmaktı. O toplantıda, Krapptauer, Papa'nın bir Yahudi olduğunu ve Yahudiler'in Vatikan'da on beş milyon dolarlık bir ipotek tuttuklarını ilan etmişti. Papaların değişmesi ve hapishane çamaşırhanesinde geçirdiği on bir yıl fikirlerini değiştirmemişti.

Jones'in sekreteri Patrick Keeley adında papazlıktan atılmış bir Aziz Paul rahibiydi. İşverenin onun için hâlâ kullandığı hitapla 'Peder Keeley' yetmiş üç yaşındaydı. Bir ayyaştı. İkinci Dünya Savaşı'ndan önce, sonradan Nazi Almanyası ajanlarınca kurulmuş olduğu ortaya çıkan Detroit silah kulübünün vaizliğini yapmıştı. Öyle görünüyor ki, kulübün hayali, ertesi sabah bir gazetede yayımlanan tam sayfa bir makaleyle yıkılmıştı. Vaaz Tanrı'ya karşı öylesine saldırgan ve bağnaz bulunmuştu ki, hayrete düşen Papa XI. Pius'un dikkatini çekmişti.

Keeley papazlıktan atılmıştı ve Papa Pius Amerikan Hiyerarşisi'ne başka şeylerin yanı sıra, şu satırları da içeren uzun bir mektup gönderdi: "Hiçbir gerçek Katolik, bu Yahudi yurttaşlarının ırkçılık yüzünden zulüm görmesinde yer almayacaktır. Yahudiler'e karşı bir saldırı ortak insanlığımıza yapılan saldırıdır."

Keeley hiçbir zaman hapse girmedi ama yakın arkadaşlarından birçoğu girdi. Arkadaşları hükümetin cebinden buharlı ısıtma, temiz yataklar ve düzenli öğünlerin keyfini çıkartırken, Keely titredi, kaşındı, açlık çekti ve kenar mahallerde kör kütük sarhoş oldu. Şayet Jones ve Krapptauer onu

bulmuş ve kurtarmış olmasaydı hâlâ kenar mahallerde ya da bir kimsesizler mezarlığında olabilirdi.

Keeley'nin meşhur vaizi, tesadüfen, benim bestelediğim ve daha önce kısa dalgadan yayınladığım hicivsel bir şiirden uyarlanmıştı. Ve hazır edebiyata katkılarımla ilgili yanlış bilgileri düzeltirken, Vice-Bundesfuehrer Krapptauer'in Papa ve Vatikan üstündeki malvarlığı iddialarının da benim olduğunu söyleyebilir miyim?

Yani merdivenlerden yukarı, "Bir, iki, üç, dört..." diye şarkı söyleyerek beni görmeye çıkan insanlar, bunlardı.

Ve ağır ağır gelmelerine rağmen, partinin dördüncü üyesi oldukça geride kalmıştı.

Dördüncü üye bir kadındı. Ona dair tek görebildiğim soluk ve yüzüksüz eliydi.

En öndeki Jones'in eliydi. Bizans prenslerinin elleri gibi yüzüklerle parlıyordu. O eldeki mücevherlerin bir envanteri yapılsa, iki alyans; 1940'ta Paul Revere Militan Yabancılar Derneği tarafından ona hediye edilmiş bir yıldız safir; 1939'da o zamanlar San Francisco Alman Konsülü Başkanı olan Baron Manfred Freiherr von Killinger tarafından hediye edilmiş, oniks üstüne monte edilmiş elmastan bir gamalı haç ve Robert Sterling Wilson'un hediyesi olan Japon zanaatının örneklerinden gümüş üstüne kakılmış yeşimden bir Amerikan kartalı listelenebilirdi. Wilson 'Harlem'in Siyah Führer'i idi, 1942'de bir Japon casusu olarak hapse giren renkli bir adam.

Jones'in mücevherli eli tırabzandan kalktı. Jones merdivenlerden aşağı kadına doğru koştu, ona anlayamadığım şeyler söyledi. Ve sonra yine yukarı çıktı, oldukça zinde bir yetmişlik.

Benimle yüz yüze geldi ve bana Gingiva-Tru'ya monte edilmiş kar beyazı dişlerini gösterdi. "Campbell?" dedi, yalnızca birazcık kesilmişti nefesi.

"Evet," dedim.

"Adım Dr. Jones. Size bir sürprizim var," dedi.

"Gazetenizi gördüm zaten," dedim.

"Hayır. Gazete değil," dedi. "Daha büyük bir sürpriz."

Peder Keeley ve Vice-Bundesfuehrer Krapptauer de hırıldayarak göründüler.

"Daha büyük bir sürpriz mi?" dedim. Bir daha asla benim onlardan biri olduğumu düşünmemesini sağlayacak kadar saldırgan bir şekilde kovalamaya hazırlanıyordum.

"Beraberimde getirdiğim kadın..." dedi.

"Ne olmuş ona?" dedim.

"O sizin karınız," dedi. "Onunla iletişime geçtim. Ve o da bana size ondan bahsetmemem için yalvardı. Böyle olmasında ısrar etti, hiç haberiniz olmadan gelmek istedi."

"Böylece hayatında benim için hâlâ yer var mı görebilecektim," dedi Helga. "Eğer yer yoksa yalnızca vedalaşacağım, ortadan kaybolacağım ve bir daha da seni rahatsız etmeyeceğim."

15

ZAMAN MAKİNESİ...

Eğer tırabzandaki soluk, yüzüksüz el Helga'mın eli idiyse, kırk beş yaşındaki bir kadının eliydi. Helga'nın eli değilse, on altı yıl boyunca Ruslar'ın tutsağı olmuş orta yaşlı bir kadının eliydi.

Benim Helga'mın hâlâ sevgiyle dolu ve neşeli olabilmesi akıl almazdı.

Eğer Helga, Kırım'daki Rus saldırısından kurtulabildiyse, savaşın tüm o kolaylıkla öldüren, sürünen, ilerleyen, ıslık çalan, gıcırdayan oyuncaklarından kurtulabildiyse, onu daha yavaş bir ölüm cezası bekliyordu, cüzam gibi öldüren bir son. Bu cezayı tahmin etmeme gerek yoktu. Çok iyi bilinirdi, Rusya sınırındaki tüm kadın tutsaklara düzenli olarak uygulanırdı; enikonu modern bir savaşta olan her enikonu modern, enikonu bilimsel, enikonu eşeysiz toplumların korkunç rutinlerinin bir parçasıydı.

Eğer Helga'm savaştan bir şekilde kurtulabildiyse bile, onu esir alanlar ellerindeki silahlarla onu itip kakarak çalışma kamplarına koymuşlardı. Üzerinden dökülen, çirkin, umutsuz kıyafetler giydirip, yabani otları temizletmiş, uçsuz bucaksız arazilerde bir başına bırakmışlardı.

"Karım mı?" dedim Jones'e. "Sana inanmıyorum."

"Eğer bir yalancıysam, yalancı olduğumu kanıtlamak oldukça kolay," dedi halinden memnun bir şekilde. "Kendin bak."

Merdivenlerden aşağı sağlam ve düzenli adımlarla indim.

Kadını görmüştüm.

Bana gülümseyerek baktı, dürüstçe, açıkça hatlarını göstermek için çenesini kaldırdı.

Saçları kar beyazıydı.

Bunun dışında o, zamanın dokunmadığı benim Helga'mdı.

Helga'm düğün gecemizde olduğu kadar kıvraktı ve ışıldıyordu.

16

İYİ KORUNMUŞ BİR KADIN...

Ağladık, bebekler gibi, merdivenlerden benim tavan arama kadar sarmaş dolaş çıktık.

Peder Keeley ve Vice-Bundesfuehrer Krapptauer'in yanından geçerken, Keeley'nin ağladığını gördüm. Krapptauer esas duruştaydı, bir Anglo-Sakson ailesi fikrini onurlandırıyordu. Jones, merdivenlerin biraz daha tepesinde, gerçekleştirdiği mucizenin verdiği hazla parlıyordu. Mücevherli ellerini ovuşturuyordu.

"Benim... Benim karım," dedim eski dostum Kraft'a, Helga ve ben tavan arasına girerken.

Ve Kraft, ağlamamak için, soğuk mısır koçanı piposunun bir parçasını çiğneyerek ikiye böldü. Asla gerçekten ağlamamıştı ama neredeyse ağlayacaktı; samimi olarak ağlamanın eşiğindeydi sanırım.

Jones, Krapptauer ve Keeley bizi takip ederek içeri girdiler. "Nasıl," dedim Jones'e. "Bana karımı veren nasıl olur da siz olursunuz?"

"Olağanüstü bir tesadüf," dedi Jones. "Bir gün sizin hâlâ hayatta olduğunuzu öğrendim. Bir ay sonra da eşinizin hâlâ hayatta olduğunu öğrendim. Böylesi bir tesadüfe Tanrı'nın Eli var demekten başka ne diyebilirim ki?"

"Bilmiyorum," dedim.

"Gazetem Batı Almanya'da küçük bir dağıtım ağına sahip," dedi Jones. "Abonelerimden biri sizin hakkınızda yazılanları okumuş ve bana bir telgraf göndermiş. Bana eşinizin kısa bir süre önce Batı Berlin'e bir mülteci olarak geldiğini bilip bilmediğimi soruyordu."

"Neden *bana* telgraf çekmemiş?" dedim. Helga'ya döndüm.

"Sevgilim," dedim Almanca. "*Sen* neden bana telgraf çekmedin?"

"O kadar uzun süre ayrı kaldık ki, o kadar uzun süredir ölüydüm ki," dedi bana İngilizce. "Şüphesiz yeni bir hayat kurmuş olduğunu, içinde de bana yer olmayacağını düşündüm. Öyle umdum."

"Hayatımda senden başka hiçbir şeye yer yok," dedim. "Senden başka kimse dolduramazdı hayatımı."

"Anlatacak, söyleyecek çok şey var," dedi bana doğru eğilerek. Merakla ona baktım. Teni yumuşak ve temizdi. Kırk beş yaşındaki bir kadın için inanılmaz derecede iyi korunmuştu.

Bu iyi korunmuş halini daha da belli eden, şimdi son on beş yılını nasıl geçirdiğine dair anlattığı hikâyeydi.

Kırım'da esir düşmüş ve tecavüze uğramıştı, öyle dedi. Bir yük vagonunda Ukrayna'ya gönderilmişti, işçi kampında çalıştırılmıştı.

"Günaha giren sürtüklerdi," dedi. "Çamurla nikâhlıydık. Savaş sona erdiğinde, kimse bize söyleme zahmetine bile katlanmadı. Trajedimiz kalıcıydı. Hakkımızda tutulan hiçbir kayıt yoktu. Harabeye dönmüş köyler arasında

umutsuzca dolaştık. Hizmetçiye, saçma bir iş yaptırmak için birine ihtiyaç duyan herhangi biri bize el ederdi ve biz de yapardık."

Hikâyesini daha büyük jestlerle anlatmak için benden uzaklaştı. Dinlemek için ön pencereme doğru ilerledim. Tozlu penceremin gözünden kuşsuz, yapraksız bir ağacın ince dallarına doğru bakarak dinledim.

Üç pencere gözünün tozları içine kabaca bir gamalı haç, bir orak çekiç ve Yıldızlarla Çizgiler çizilmişti. Sembolleri haftalar önce çizmiştim, Kraft'la vatanseverlik üzerine yaptığımız bir tartışmanın sonunda. Kraft'a sırasıyla bir Nazi, bir komünist ve bir Amerikalı için vatanseverliğin anlamını göstermek için, her bir sembole içten bir gülümseme eklemiştim.

"Yaşa, yaşa, yaşa," demiştim.

Helga durup dinlenmeden hikâyesini örüyordu, modern tarihin çılgın tezgâhında bir biyografi dokuyordu. İki yıl sonra işçi kampından kaçmıştı, söylediği kadarıyla bir gün sonra makineli tüfekleri ve polis köpekleri olan yarım akıllı Asyalılar tarafından yakalanmıştı.

Üç gün hapiste kalmıştı ve ardından bir tercüman ve dosya memuru olarak Sibirya'daki büyük bir savaş tutukluları kampına gönderilmişti. Savaş biteli yılar geçmiş olmasına rağmen sekiz bin S.S. hâlâ orada tutuluyordu.

"Orada sekiz yıl kaldım," dedi, "Allahtan basit rutinler beni hipnotize etmişti. Tüm o mahkûmlar hakkında güzel dosyalar tutuyorduk, dikenli teller ardındaki tüm o anlamsız hayatlar hakkında. O S.S.'ler, bir zamanlar öylesine genç ve fidan gibi, öylesine saldırgan olan adamlar, grileşiyor ve yumuşuyordu ve kendilerine acıyordu," dedi.

"Karıları olmayan kocalar, çocukları olmayan babalar, dükkânları olmayan dükkân sahipleri, malı olmayan tüccarlar."

Tutsak S.S.'leri düşünen Helga kendine Sfenks'in bilmecesini sordu. "Sabah dört, öğlen iki, akşam üç ayak üstünde yürüyen yaratık nedir?"

"İnsan," dedi Helga boğuk bir sesle.

Ülkesine iade edilişini anlattı; bir dalganın ardından iade edilişini. Berlin'e değil, Doğu Almanya'daki Dresden'e gönderilmişti. Bir sigara fabrikasında işe başlatılmıştı, bunu bunaltıcı bir ayrıntıyla anlattı.

Bir gün Doğu Berlin'e kaçmış, ardından Batı Berlin'e geçmişti. Bundan günler sonra da bana uçmuştu.

"Yol paranı kim karşıladı?" dedim.

"Senin hayranların," dedi Jones sıcak bir tonla. "Onlara teşekkür etmen gerektiğini düşünme. Onlar sana asla karşılığını ödemeyecekleri kadar borçlu olduklarını hissediyorlar."

"Ne için?" dedim.

"Savaş sırasında gerçeği söyleme cesaretini gösterdiğin için," dedi Jones. "Diğer herkes yalan söylerken."

17

AUGUST KRAPPTAUER VALHALLA'YA GİDİYOR...

Vice-Bundesfuehrer Krapptauer, kendi inisiyatifiyle, Jones'in limuzininden Helga'mın bavullarını almak için tüm merdivenleri indi. Helga ve benim buluşmam ona kendini yeniden genç ve kibar hissettirmişti.

Hiç kimse, ellerinde birer bavulla kapımda yeniden belirene dek ne yapmak için gittiğini bilmiyordu. Jones ve Keeley, Krapptauer'in senkoplu, delik yaşlı kalbi yüzünden dikkat kesilmişlerdi.

Vice-Bundesfuehrer domates rengindeydi.

"Seni aptal," dedi Jones.

"Yok, yok. Ben gayet iyiyim," dedi Krapptauer, gülümseyerek.

"Neden Robert'e bırakmadın bu işi?" dedi Jones. Robert şoförüydü, aşağıdaki limuzinin içinde oturuyordu. Yetmiş üç yaşında, siyah bir adamdı. Robert, Robert Sterling Wilson'du, sabık hapishane kuşu, Japon casusu ve 'Harlem'in Siyah Führeri'.

"Bunları yukarı taşıma işini Robert'e bırakmalıydın," dedi Jones. "Tanrım! Hayatını bu şekilde riske atmamalısın."

"Hayatımı riske atmak benim için bir onurdur," dedi Krapptauer. "Howard Campbell gibi Hitler'e hizmet etmiş bir adamın karısı uğruna."

Ve öldü.

Onu canlandırmaya çalıştık ama ölmüştü; dili ağzından fırlamış, mortu çekmişti.

Dr. Abraham Epstein ve annesinin yaşadığı ikinci kata koştum. Doktor evdeydi. Dr. Epstein yaşlı Krapptauer'e oldukça sert muamele etti, bize onun gerçekten ne kadar cansız olduğunu göstermeye çalıştı.

Epstein Yahudi'ydi ve Jones ya da Keeley'nin onun Krapptauer'i çimdikleme ya da tokatlama şekline dair bir şey söyleyebileceklerini düşündüm. Ama iki eski faşist, çocukça saygılı ve bağımlıydılar.

Epstein'in, Krapptuaer'in gerçekten de ölü olduğunu söylemesinin ardından Jones'in ona söylediği tek şey, "Ben bir dişçiydim doktor," oldu.

"Öyle mi?" dedi Epstein. Pek ilgisini çekmemişti. Bir ambulans çağırmak için kendi dairesine indi.

Jones, Krapptauer'i benim savaş artığı çarşaflarımdan biriyle örttü. "Tam da işler onun için yoluna girmeye başlamışken," dedi ölümü hakkında.

"Ne şekilde?" dedim.

"Yeniden bir örgüt kuruyordu," dedi Jones. "Büyük bir şey değil ama sadık, güvenilir, kendini adamış bir örgüt."

"Adı neydi?" dedim.

"Amerikan Anayasası'nın Beyaz Oğullarının Demir Muhafızı," dedi Jones. "Sıradan gençleri disiplinli, kararlı

güçlere dönüştürmek konusunda gerçek bir yetenekti." Jones üzüntüyle başını salladı. "Gençlerden oldukça iyi sonuç alıyordu."

"Gençleri severdi ve gençler de onu," dedi Peder Keeley. Hâlâ ağlıyordu.

"Mezar taşına böyle yazılmalı," dedi Jones. "Benim mahzenimde de gençlerle çalışıyordu. Onları nasıl adam ettiğini görmeliydin. Hayatın her kesiminden sıradan çocuklar."

"Sonunda harcanacak ve başı belaya girecek gençler," dedi Peder Keeley.

"Senin en büyük hayranlarındandı," dedi Jones bana.

"Öyle miydi?" dedim.

"Yayın yaptığın zamanlarda, asla kaçırmazdı. Hapse girdiğinde, yaptığı ilk iş bir kısa dalga alıcı yapmak oldu, böylece seni dinlemeye devam edebilecekti. Her gün bir gece önce senin söylediklerinle coşardı."

"Hımm," dedim.

"Siz bir yol göstericiydiniz, Bay Campbell," dedi Jones tutkuyla. "O karanlık yıllarda nasıl bir yol gösterici olduğunuzun farkında mıydınız?"

"Hayır," dedim.

"Krapptauer sizin Demir Muhafız'ın İdealizm Temsilcisi olmanızı umuyordu," dedi Jones.

"Ben vaizim," dedi Keeley.

"Ah, ah, şimdi Demir Muhafıza kim liderlik edecek?" dedi Jones. "Kim çıkıp alacak eline meşaleyi?"

Kapı sertçe çalındı. Kapıyı açtım, karşımda Jones'in şoförü duruyordu, kin dolu sarı gözleri olan kırışmış, yaşlı, siyah bir adam. Beyaz şeritli siyah bir üniforma giyiyordu, bir Sam Browne kemeri, nikel bir düdüğü, rütbesiz bir *Luftwaffe* şapkası ve siyah deriden tozlukları vardı.

Bu ak saçlı siyah adamın altında bir *Tom Amca* yoktu. Romatizması olan bir adam gibi yürüyerek girdi içeri ama başparmakları Sam Browne kemerinin içine sıkıştırılmıştı, çenesi bize doğru kalkıktı ve şapkası da başındaydı.

"Burada her şey yolunda mı?" dedi Jones'e. "Epeydir oyalanıyorsunuz burada."

"Pek sayılmaz," dedi Jones. "August Krapptauer öldü."

Harlem'in Siyah Führeri haberi sakin karşıladı. "Hepsi ölüyor, hepsi ölüyor," dedi. "Herkes ölürse meşaleyi kim taşıyacak?"

"Ben de şimdi aynı soruyu soruyordum," dedi Jones. Beni Robert ile tanıştırdı.

Robert el sıkışmadı. "Seni duydum," dedi. "Ama hiç dinlemedim."

"Tabii," dedim. "Her zaman herkesi memnun edemezsin."

"Farklı cephelerdeydik," dedi Robert.

"Anlıyorum," dedim. Hakkında hiçbir şey bilmiyordum, ona uyan herhangi bir tarafta oluşu kabul edilebilirdi.

"Ben renkli kardeşlerin tarafındaydım," dedi. "Japonlar'la birlikteydim."

"Hı, hı," dedim.

"Sana ihtiyacımız vardı ve senin de bize," dedi İkinci Dünya Savaşı'nda Almanya ile Japonya arasındaki ittifakı kast ederek. "Yalnızca senin üzerinde uzlaştığın bazı şeyleri onaylayamazdık."

"Sanırım haklısınız," dedim.

"Yani ben senin renklilerin iyi insanlar olmadıklarını düşünmediğini söylediğini duydum," dedi Robert.

"Bak, bak," dedi Jones teskin edici bir tonla. "Kendi aramızda çekişmek neye yarar? Yapılması gereken bir araya gelmek."

"Yalnızca ona sana söylediklerimi söylemek istiyorum," dedi Robert. "Bu muhterem beyefendilere de her sabah sana şimdi söylediklerimi söylüyorum. Ona sıcak mısır gevrekli kahvaltısını veriyorum ve şöyle diyorum: 'Siyah adamlar bir gün onurlu bir öfkeyle ayaklanacak ve dünyanın hâkimi olacak. Beyazlar da sonunda kaybedecek!"

"Tamam, Robert," dedi Jones sabırla.

"Renklilerin kendi hidrojen bombaları olacak," dedi. "Şu anda bunun için çalışıyorlar. Bunlardan birini atma sırası yakında Japonlar'a gelecek. Renkli kardeşlerin kalanı onlara ilk bombayı atma onurunu verecek."

"Nereye atacaklar?" dedim.

"Çin'e, muhtemelen," dedi.

"Diğer renklilerin üstüne mi?" dedim.

Bana acıyarak baktı. "Çinliler'in renkli olduğunu kim söyledi sana?" dedi.

18

WERNER NOTH'UN GÜZEL MAVİ VAZOSU...

Helga ve ben sonunda yalnız kalmıştık.

Utanıyorduk.

İleri yaşlarında olan bir adam olarak, bekâr geçmiş onca yılın ardından, utangaç olmaktan da öte bir haldeydim. Bir âşık olarak gücümü sınamaya korkuyordum. Ve korkum Helga'mın mucizevî bir şekilde korumuş olduğu bir dizi genç özelliği karşısında katlanarak artıyordu.

"Bu... Bu, birbirini yeniden tanımak denen şey," dedim. Almanca konuşuyorduk.

"Evet," dedi. Şimdi ön pencereye gitmişti, tozlu camlara çizdiğim vatanseverlik sembollerine bakıyordu. "Bunlardan hangisi sensin şimdi Howard?" dedi.

"Pardon?" dedim.

"Orak çekiç mi, gamalı haç mı yoksa Yıldızlarla Çizgiler mi?" diye sordu. "En çok hangisini seviyorsun?"

"Bana müzik hakkında soru sor," dedim.

"Ne?" dedi.

"Bana bugünlerde ne tür müzikten hoşlandığımı sor," dedim. "Müzik hakkında fikirlerim var. Hiçbir politik görüşüm yok."

"Anlıyorum," dedi. "Pekâlâ, bugünlerde ne tür müzikten hoşlanıyorsun?"

"*White Chrtismas,*" dedim, "Bing Cosby'nin *White Christmas*'ı."

"Efendim?" dedi.

"En sevdiğim parça," dedim. "Öyle seviyorum ki, bende tam yirmi altı kopyası var."

Bana boş boş baktı. "Öyle mi?" dedi.

"Bu, bu özel bir şaka," dedim ürkekçe.

"Ah," dedi.

"Özel," dedim. "O kadar uzun zamandır yalnız yaşıyorum ki, hakkımdaki her şey özel. Söylediğim tek bir kelimeyi bile anlayabilen olursa, şaşırıyorum."

"Ben anlarım," dedi şefkatle. "Bana biraz zaman ver. Çok değil, biraz. Ve ben de söylediğin her şeyi anlarım. Yeniden." Omuzlarını silkti. "Benim de özel şakalarım var..."

"Şu andan itibaren," dedim. "Yeniden iki kişilik özelimizi yaratacağız."

"Bu güzel olur," dedi.

"Yeniden iki kişilik bir ulus olacağız," dedim.

"Evet," dedi. "Söyle bana."

"Ne istersen," dedim.

"Babamın öldüğünü biliyorum ama annem ve Resi hakkında bir şey öğrenemedim," dedi. "Sen bir şey duydun mu?"

"Hiçbir şey," dedim.

"Onları en son ne zaman görmüştün?" dedi.

Tekrar düşündüm, Helga'nın babası, annesi ve güzel, hayalperest kız kardeşi Reisi Noth'u son gördüğüm tarihi hatırladım.

"12 Şubat 1945," dedim ve ona o günü anlattım.

O gün o kadar soğuktu ki kemiklerim sızlamıştı. Bir motosiklet çalmıştım ve kayınlarımı, Werner Noth'un, Berlin Polis Şefi'nin ailesini ziyarete gitmiştim.

Werner Noth Berlin'in varoşlarından birinde yaşıyordu, hedef alanın epey uzağında. Karısı ve kızıyla, Romalı bir asilzadenin yekpare taştan, ihtişamlı bir lahdinin bulunduğu beyaz duvarlarla çevrili bir evde yaşıyordu. Beş yıl süren savaşta, çatlayan bir pencere camı dışında hasar görmemişti. Güneydeki yüksek, derin pencereleri duvarların içinde kalan bir meyve bahçesini çerçeveliyordu; kuzeyde de Berlin'in harabeleri arasında kalan sivri anıtları çerçeveliyordu.

Bir üniforma giyiyordum. Belimde küçük bir tabanca ve büyük, gösterişli bir tören hançeri vardı. Genellikle üniforma giymezdim ama giymem gerekiyordu; Serbest Amerikan Birliği'nden bir binbaşının mavi ve altın sarısı üniformasını.

Serbest Amerikan Birliği bir Nazi hülyasıydı; özellikle Amerikan savaş tutuklularından oluşan, savaşan bir birlik hülyası. Gönüllü bir örgüt olacaktı. Yalnızca Rusya sınırında savaşacaktı. Batı uygarlığı hayranlığı ve barbar Moğollar'ın korkusuyla motive olan, yüksek ahlaklı bir savaş makinesi olacaktı.

Bu birliğe bir Nazi hülyası derken, yanlışlıkla bir şizof-

reni atağından muzdarip oluyorum, çünkü Serbest Amerikan Birliği fikrinin yaratıcısı bendim. Yaratılmasını önerdim, üniformalarını ve rütbelerini tasarladım, öğretisini yazdım.

O öğreti şöyle başlıyordu: "Ben, onurlu Amerikan atalarım gibi, gerçek özgürlüğe inanıyorum..."

Serbest Amerikan Birliği büyük bir başarı değildi. Yalnızca üç Amerikan savaş tutuklusu katılmıştı. Başlarına ne geldiğini Tanrı bilir. Sanırım ben kayınlarımı ziyarete giderken hepsi ölmüştü, Birlik'ten tek sağ kalan bendim sanırım.

Ziyarete gittiğimde, Ruslar Berlin'den yalnızca otuz kilometre uzaktaydı. Savaşın neredeyse sona erdiğine karar vermiştim, bir casus olarak kariyerimin sona erdiğine. Benim Berlin dışına çıkmamı engellemeye çalışacak Almanlar'ı şaşırtmak için giymiştim üniformamı. Çalıntı motosikletimin arka çamurluğuna sivil kıyafetler bağlıydı.

Noth ailesini ziyaretimde bir hinlik yoktu. Gerçekten de onlarla vedalaşmak, onların da benimle vedalaşmasını istiyordum. Onlara değer verirdim, acırdım; bir şekilde severdim.

Büyük beyaz evin demir kapıları açıktı. Werner Noth elleri belinde, kapı aralığında duruyordu. Polonyalı ve Rus esir kadınlardan bir işçi grubunu seyrediyordu. Kadınlar evden üç atlı vagona sandıklar ve mobilyalar taşıyordu.

Vagon sürücüleri kısa boylu Moğollar'dı, Rus seferinin erken gelen ödülleri.

Kadınların başında pejmürde bir takım elbise giymiş şişman, orta yaşlı bir Hollandalı adam vardı.

Kadınlara muhafızlık eden de Fransa-Prusya Savaşı'ndan kalma tek atışlık bir tüfek taşıyan, uzun boylu ve yaşlı bir adamdı.

Yaşlı muhafızın çökmüş göğsünde bir Demir Haç vardı.

Kadın kölelerden biri, elinde göz alıcı güzellikteki bir mavi vazoyla evden çıktı. Ayağında çadır beziyle kaplı tahta takunyalar vardı. Kadın isimsiz, yaşsız, cinsiyetsiz bir çaputtu. Gözleri istiridye gibiydi. Burnu soğuktan donmuştu, yer yer beyaz ve yer yer kıpkırmızıydı.

Vazoyu düşürecek gibi görünüyordu, öylesine kendinden geçmişti ki vazo elinden kayacak gibiydi.

Kayınpederim vazonun düşmek üzere olduğunu gördü ve bir hırsız alarmı verilmişçesine yerinden fırladı. Tanrı'ya bir kez olsun ona acıması, bir kerecik bir anlam taşıması, enerjik ve akıllı insanı göstermesi için yakardı.

Sersemlemiş kadının elinden vazoyu çekip aldı. Gözünde yaşlarla bizden tembellik ve aptallığın neredeyse bu dünyadan almak üzere olduğu bu mavi vazoya hayran olmamızı istedi.

Pejmürde Hollandalı, sarı patron kadının yanına giderek ona kelime kelime, bağıra bağıra kayınpederimin sözlerini tekrarladı. Yaşlı asker de gerekirse kadına uygulanacak şiddeti göstermek için onun yanına gitti.

Sonunda ona ne olduğu biraz şüpheli. Canı yakılmadı.

Noth'un eşyalarını taşıma onurundan mahrum bırakıldı.

Diğerlerine bu değerli eşyalar emanet edilmeye devam ederken, bir kenarda durması istendi. Cezası kendini bir aptal gibi hissetmesini sağlamaktı. Ona medeniyete katılma şansı verilmişti, oysa o, bu şansı kaçırmıştı.

"Vedalaşmaya geldim," dedim Noth'a.

"Güle güle," dedi.

"Sınıra gidiyorum," dedim.

"Şu tarafta," dedi doğuyu işaret ederek. "Buradan kolaylıkla yürünür. Bir günde varırsın, giderken de düğün çiçekleri toplayabilirsin."

"Sanırım bir daha birbirimizi göremeyeceğiz," dedim.

"Yani?" dedi.

Omuzlarımı silktim. "Yani, hiç," dedim.

"Evet," dedi. "Hiç, hiç ve hiç."

"Nereye taşındığınızı sorabilir miyim?" dedim.

"Ben burada kalıyorum," dedi. "Karım ve kızım Cologne yakınlarındaki, ağabeyimin evine gidiyorlar."

"Yardım etmek için yapabileceğim bir şey var mı?" dedim.

"Evet," dedi. "Reisi'nin köpeğini vurabilirsin. Yolculuğa dayanamaz. Benim umurumda değil, Reisi'nin beklediği ilgiyi ve dostluğu veremem ona. O yüzden, vur onu lütfen."

"Nerede?" dedim.

"Sanırım onu müzik odasında Reisi'nin yanında bulabilirsin," dedi. "Vurulacağını biliyor. Onunla bir sorun yaşamazsın."

"Tamam," dedim.

"Güzel üniforma," dedi.

"Teşekkürler," dedim.

"Neyi temsil ettiğini sorsam kabalık olur mu?" dedi. Daha önce giydiğimi görmemişti.

Ona anlattım, hançerimin kabzasındaki işareti gösterdim. Ceviz ağacı üstüne gümüşten bir Amerikan kartalıydı, sağ pençesinde gamalı bir haç tutuyordu ve sol pençesinde de bir yılan. Yılan Yahudi komünizmini temsil ediyordu. Kartalın başında on üç yıldız vardı, on üç Amerika kolonisini temsil ediyorlardı. Nişanının orijinal taslağını ben çizmiştim, ABD'nin beş kenarlı yıldızlarını değil de Davud'un altı kenarlı yıldızlarını çizmiştim. Gümüş ustası, kartalımı müsrifçe geliştirirken, altı köşeli yıldızları aynen korumuştu.

Kayınpederimin dikkatini çeken de yıldızlar olmuştu. "Bunlar Franklin Roosvelt'in kabinesindeki on üç Yahudi'yi temsil ediyor," dedi.

"Bu oldukça komik bir fikir," dedim.

"Herkes Almanlar'ın espri duygusundan yoksun olduğunu düşünür," dedi.

"Almanya dünyanın en yanlış anlaşılmış ülkesi," dedim.

"Sen bizi gerçekten anlayan birkaç yabancıdan birisin," dedi.

"Umarım bu iltifatı hak ediyorumdur," dedim.

"Bu kolay hak ettiğin bir iltifat değil," dedi. "Kızımla evlendiğinde kalbimi kırmıştın. Damat olarak bir Alman askeri istiyordum."

"Özür dilerim," dedim.

"Onu mutlu ettin," dedi.

"Umarım," dedim.

"Bu senden daha çok nefret etmeme neden oldu," dedi. "Savaşta mutluluğa yer yoktur."

"Özür dilerim," dedim.

"Senden o kadar çok nefret ettiğim için," dedi. "Seni çalıştım. Söylediğin her şeyi dinledim. Hiçbir yayınını kaçırmadım."

"Bunu bilmiyordum," dedim.

"Kimse her şeyi bilmez," dedi. "Biliyor musun, hiçbir şey beni senin bir casus olduğunu kanıtlamak kadar, senin vurulduğunu görmek kadar sevindirmezdi."

"Bilmiyordum," dedim.

"Ve biliyor musun, şimdi senin bir casus olup olmaman neden hiç umurumda değil? Bana şimdi bir casus olduğunu söylesen sakince konuşabilirdik, tıpkı şimdi yaptığımız gibi. Savaş bittiğinde casuslar her nereye gidiyorsa, oraya gitmek için yürüyüp gitmene izin verirdim. Neden, biliyor musun?" dedi.

"Hayır," dedim.

"Çünkü düşmana asla bize ettiğin kadar iyi hizmet edemezdin," dedi. "Anlıyorum ki şu anki tüm düşüncelerim, bir Nazi olarak hissettiklerim ve yaptıklarımdan utanç duymamama neden olan her şey Hitler'den değil, Goebbels'den değil, Himmler'den değil ama senden geldi." Elimi tuttu. "Almanya'nın delirmiş olduğunu düşünmeme sen engel oldun."

Aniden sırtını döndü. Neredeyse vazoyu düşüren istiridye gözlü kadına doğru gitti. Kadın durması emredilen duvarın önünde duruyordu, uyuşuk uyuşuk cezalı aptalı oynuyordu.

Werner Noth onu hafifçe sarstı, onda bir parça zekâ uyandırmak için. Meşe ağacından oyma gudubet bir Çin

köpeği taşımakta olan bir başka kadını işaret etti, onu sanki bir bebekmişçesine özenle taşıyan bir kadını.

"Görüyor musun?" dedi Noth aptala bakarak. Aptala kasten eziyet etmiyordu. Aptallığına rağmen, onu daha derli toplu, daha faydalı bir insana dönüştürmeye çalışıyordu.

"Gördün mü?" dedi yeniden samimi, yardımcı, yalvarır bir tonla. "Değerli şeyler böyle taşınır."

19

KÜÇÜK RESI NOTH...

Werner Noth'un boşalmakta olan evindeki müzik odasına gittim ve küçük Resi ile köpeğini buldum.

Küçük Resi o zaman on yaşındaydı. Pencerenin kenarındaki bir sallanan sandalyede kıvrılmış oturuyordu. Manzarası Berlin'in harabeleri değil, duvarlarla çevrili meyve bahçesiydi, ağaç tepelerinin karlı oyalarıydı.

Evde ısıtma yoktu. Resi bir palto, atkı ve yün çoraplara sarınmıştı. Yanında küçük bir valiz vardı. Dışarıdaki yük vagonu kalkmaya hazır olduğunda, ona binmeye hazırdı.

Eldivenlerini çıkartmış, onları sallanan sandalyenin yanına düzgünce yerleştirmişti. Kucağındaki köpeği okşayabilmek için ellerini çıplak bırakmıştı. Köpek, savaş günlerindeki beslenmesi yüzünden tüm tüylerini kaybetmiş ve su toplamış gövdesi nedeniyle neredeyse felç olmuş bir mastı idi, çamurda yalpalayan bir amfibiye benziyordu. Resi onu okşarken kahverengi gözleri kendinden geçmiş bir körlükle kapanıyordu. Farkındalığının her zerresi, derisinde gezinen birer dokunuş gibiydi.

Resi'yi pek tanımıyordum. Bir keresinde, savaşın başlarında bana peltek sesiyle Amerikan casusu diye seslenerek beni ürkütmüştü. O zamandan beri, onun çocuksu bakış-

ları altında mümkün olduğunca az vakit geçirmiştim. Müzik odasına geldiğimde Helga'ma ne kadar benzemeye başladığını görünce irkildim.

"Resi..?" dedim.

Bana bakmadı. "Biliyorum," dedi. "Köpeği öldürme vakti geldi."

"Bunu pek de gönüllü yapmıyorum," dedim.

"Yapacak mısın," dedi. "Yoksa başka birine mi yaptırtacaksın?"

"Baban benden istedi," dedim.

Dönüp bana baktı. "Şimdi bir asker olmuşsun," dedi.

"Evet," dedim.

"Üniformanı yalnızca köpeği öldürmek için mi giydin?" dedi.

"Sınıra gidiyorum," dedim. "Vedalaşmak için uğradım."

"Hangi sınıra?" dedi.

"Ruslar'ın sınırına," dedim.

"Ölürsün," dedi.

"Öyle duydum," dedim. "Belki de ölmem."

"Hâlâ ölmemiş olan herkes yakında ölecek," dedi. Pek de umurunda değilmiş gibiydi.

"Herkes değil," dedim.

"Ben öleceğim," dedi.

"Umarım ölmezsin," dedim. "Eminim iyi olacaksın."

"Öldüğümde canım yanmayacak. Yalnızca bir anda yok olacağım," dedi. Köpeği kucağından itti. Bir *Knackwurst* kadar korumasız, yere düştü köpek.

"Al onu," dedi. "Zaten hiç sevmedim onu. Yalnızca acıyordum."

Köpeği yerden aldım.

"Ölmek onun için en iyisi olacak," dedi.

"Sanırım haklısın," dedim.

"Benim için de ölmek en iyisi olacak," dedi.

"Bak işte buna inanamam," dedim.

"Sana bir şey söyleyeyim mi?" dedi.

"Olur," dedim.

"Artık hiç kimsenin pek de ömrü kalmadığı için," dedi. "Sana seni sevdiğimi söyleyebilirim."

"Bu çok tatlı," dedim.

"Gerçekten seviyorum," dedi. "Helga hayattayken ve siz ikiniz buraya geldiğinizde, Helga'ya imrenirdim. Helga öldüğünde, büyüyüp seninle evleneceğimi ve ünlü bir aktris olacağımı hayal etmeye başladım ve sen de benim için oyunlar yazacaktın."

"Gurur duydum," dedim.

"Hiçbir anlamı yok," dedi. "Hiçbir şeyin anlamı yok. Şimdi git ve köpeği vur."

Köpeği de yanıma aldım ve başımı eğerek çıktım. Onu meyve bahçesine götürdüm, karın üstüne koydum, küçük tabancamı çektim.

Üç kişi beni seyrediyordu. Biri Resi'ydi, müzik odasının penceresindeydi. Diğeri Polonyalı ve Rus kadınların başında olması gereken yaşlı askerdi.

Üçüncüsü de kayınvalidem, Eva Noth idi. Eva Noth

ikinci katın penceresindeydi. Resi'nin köpeği gibi, Eva Noth da savaş zamanı yemekleri yüzünden ödemden şişmiş haldeydi. Zavallı kadın, kötü zamanlar yüzünden bir sosise dönüşmüştü, dikkatle duruyordu, köpeğin idamının bir tür soyluluk seremonisi olduğunu düşünüyordu.

Köpeği boynunun arkasından vurdum. Tabancamdan gelen patlama sesi güçsüz ve zavallıydı, bir B.B. silahının küçük patlaması gibi.

Köpek ürperdi, sonra da öldü.

Asker geldi, bu tür küçük bir tabancanın açabileceği yaraya duyduğu profesyonel merakı ifade etti. Çizmesiyle köpeği çevirdi, karın içindeki mermiyi buldu, sanki ilginç, öğretici bir şey yapmışım gibi makul bir şekilde homurdandı. Sonra gördüğü ya da işittiği her türlü yaradan, bir zamanlar canlı olan şeylerin içindeki her türlü delikten bahsetmeye başladı.

"Onu gömecek misin?" dedi.

"Sanırım yapsam iyi olur," dedim.

"Eğer gömmezsen," dedi. "Biri onu yer."

20

"BERLİN'İN CELLADI İÇİN CELLAT KADINLAR..."

Kayınpederimin nasıl öldüğünü, ancak yakın bir tarihte, 1958'de ya da 1959'da öğrendim. Öldüğünü biliyordum. Helga'dan haber alması için tuttuğum dedektif bana o kadarını söylemişti; Werner Noth'un ölmüş olduğunu.

Ölümünün ayrıntıları tesadüfen elime geçmişti; Greenwich Village'de bir berber dükkânında. Bir kadın dergisinin sayfalarını karıştırıyordum, kadınların yaradılışlarına hayranlıkla bakıyordum ve saç kesim sıramın gelmesini bekliyordum. Derginin kapağında geçen hikâyelerden biri "Berlin'in Celladı İçin Cellat Kadınlar" idi. Makalenin kayınpederimle ilgili olduğunu düşünmem için hiçbir nedenim yoktu. Asmak asla onun işi olmamıştı. Makaleye baktım.

Ve bir süre, asılan adamın kim olduğundan şüphe etmeden, Werner Noth'un bir elma ağacına sallandırılmış karanlık fotoğrafına baktım. İdam sırasında orada olan insanların yüzlerine baktım. Çoğu kadındı; isimsiz, şekilsiz çaputlar.

Ve bir oyun oynadım, dergi kapağının söylediği yalanları saydım. İdamı gerçekleştiren kadınlar değildi bir kere. Çaput giymiş üç sıska adam yapıyordu işi. Diğeriyse, fo-

toğraftaki kadınlar güzel değildi ama dergi kapağındaki cellat kadınlar güzeldi. Derginin kapağındaki cellat kadınların kavun gibi göğüsleri, hamut gibi kalçaları vardı ve üzerlerindeki çaputlar da Schiaparelli'nin gece elbiselerinin patetik kalıntıları gibiydi.

Ve ardından, tam idam hikâyesini okumaya başlamadan önce, huzursuz bir şekilde, arka plandaki yıkık dökük binayı fark ettim. Celladın arkasında, bir ağız kırık diş gibi, benim Helga'mın iyi bir Alman vatandaşı olarak yetiştirildiği, Resi isimli on yaşındaki bir kızla vedalaştığım Werner Noth'un evinin kalıntıları duruyordu.

Metni okudum.

Metni Ian Westlake isminde bir adam yazmıştı ve çok da iyi yazılmıştı. Westlake, serbest bırakılmış bir İngiliz savaş tutuklusu, Ruslar tarafından serbest bırakılışının hemen ardından görmüştü idamı. Fotoğraflar da onundu.

Noth'un üç köle işçi tarafından kendi elma ağacına asıldığını yazıyordu; Rus ve Polonyalı köleler. Westlake, kayınpederimden 'Berlin Celladı' diye bahsetmiyordu.

Westlake, Noth'un işlediği suçlardan bazılarını bulmakta sıkıntı yaşamış ve Noth'un diğer büyük şehir polis şeflerinden daha iyi ya da daha kötü olmadığı sonucuna varmıştı.

"Terör ve işkence Alman polisinin diğer kollarının göreviydi," diyordu Westlake. "Werner Noth'un sorumluluğu bütün büyük kentlerde olduğu gibi yasa ve düzeni sağlamaktı. Yönettiği güç sarhoşların, hırsızların, katillerin, tecavüzcülerin, çapulcuların, düzenbazların, fahişelerin ve huzuru bozan diğerlerinin düşmanıydı ve şehir trafiğini düzene sokmak için ellerinden geleni yapıyorlardı."

"Noth'un en büyük suçu, hafif suçlardan şüpheli kişileri akıldışı bir yargı ve ceza sistemine göndermekti. Noth suçlu ile masumu ayrı tutmak için elinden geleni yapıyordu, en modern polis metotlarını kullanıyordu ama tutuklularını teslim ettiği kişiler bu farkı umursamıyordu. Yargılanmış olsun olmasın, tek başına gözaltı bile bir suçtu. Her türden tutuklu aşağılanıyor, hırpalanıyor ve öldürülüyordu."

Westlake, Noth'u asan köle işçilerin de, önemli biri olması dışında onun kim olduğuna dair bir fikirleri olmadığını söylüyordu.

Noth'un evi, Rus topçu birliği tarafından yıkılmıştı ama Noth arkadaki hasar görmemiş odalardan birinde yaşamaya devam etmişti. Westlake odanın bir envanterini de çıkartmıştı; içinde bir yatak, bir masa ve bir şamdan olduğunu görmüştü. Masanın üstünde Helga, Resi ve Noth'un karısının çerçeveli bir fotoğrafı duruyordu.

Bir de kitap vardı. Kitap, Marcus Aurelius'un *Kendime Düşünceler*'inin Almanca tercümesiydi.

Böylesi zavallı bir derginin neden böyle iyi bir habercilik makalesi yayımladığı açıklanmamıştı. Derginin okuyucularının hoşuna gideceğinden emin olduğu şey, idamın betimlenmesiydi.

Kayınpederim on santimetre yüksekliğinde bir tabureye çıkartılmıştı. İp boynuna geçirilmişti ve tomurcuklanmış bir elma ağacının dalına sıkıca bağlanmıştı. Boğulurken yerde dans edebilirdi.

İyi mi?

Tam sekiz kez hayata dönmüş ve dokuz kez asılmıştı.

Ancak sekizinci asılmadan sonra cesaretini ve vakarını kaybetmişti. Ancak sekizinci asılışından sonra işkence gören bir çocuk gibi davranmıştı.

"Bu performans için," diyordu Westlake. "Bu dünyada en çok sevdiği şeyle ödüllendirilmişti. Ölümle ödüllendirilmişti. Dik ve ayakları çıplak ölmüştü."

Daha fazlasının olup olmadığını görmek için sayfayı çevirdim. Dahası vardı ama aynı türden değildi. Güzel bir kadının kalçaları ortada ve dili dışarıda bir fotoğrafı vardı.

Berber beni çağırdı. Benim boynuma dolayacağı havludan bir başka adamın saçlarını silkeledi.

"Sıradaki," dedi.

21

EN İYİ ARKADAŞIM...

Werner Noth'u son kez ziyarete gittiğimde bindiğim motosikleti çaldığımı söylemiştim. Açıklayayım.

Aslında gerçekten çalmadım. Onu Heinz Schildknecht'ten sonsuza dek ödünç aldım, masa tenisi partnerim, Almanya'daki en yakın arkadaşım.

Birlikte içerdik, gecenin geç saatlerine kadar sohbet ederdik, özellikle de ikimiz de karılarımızı kaybettikten sonra.

"Sana her şeyi anlatabileceğimi düşünüyorum. Her şeyi," dedi bir gece, savaşın sonlarına doğru.

"Ben de senin için aynı şeyi hissediyorum, Heinz," dedim.

"Sahip olduğum her şey senindir," dedi.

"Sahip olduğum her şey senindir, Heinz," dedim.

Sahip olduklarımız kayda değer şeyler değildi. İkimizin de evi yoktu. Taşınmazlarımız ve mobilyalarımız un ufak olmuştu. Bir saatim, bir daktilom ve bir bisikletim vardı ve hepsi buydu. Heinz o zaman karaborsa sigaralar için saatini ve daktilosunu çoktan satmıştı ve hatta alyansını bile. Bu acılar dünyasında elinde kalan tek şey, benim dostluğum ve üstündeki kıyafetler dışında, bir motosikletti.

"Eğer motosiklete bir şey olursa," dedi bana. "Ben bir fakirim." Bizi dinleyen biri olup olmadığını kontrol etmek için etrafına bakındı. "Sana korkunç bir şey söyleyeceğim," dedi.

"İstemiyorsan söyleme," dedim.

"İstiyorum," dedi. "Sana korkunç şeyleri de anlatabilirim. Sana gerçekten de berbat bir şey söyleyeceğim."

İçtiğimiz ve konuştuğumuz yer, her ikimizin de uyuduğu yatakhanenin yanındaki makineli tüfek kulesiydi. Berlin savunması için kısa süre önce inşa edilmişti, köleler tarafından inşa edilmişti. Ruslar henüz o kadar yaklaşmamıştı.

Heinz ve ben orada elimizde bir şişe ve aramızda bir mumla oturuyorduk ve bana o korkunç şeyi söyledi. Sarhoştu.

"Howard," dedi. "Motosikletimi karımı sevdiğimden daha çok seviyorum."

"Dostun olmak ve söylediğin her şeye inanmak istiyorum Heinz," dedim. "Ama buna inanmayı reddediyorum. Bu söylediğini unutalım, çünkü doğru değil."

"Hayır," dedi. "Bu bir insanın gerçeği söylediği o anlardan biri, o ender anlardan biri. İnsanlar çok nadiren gerçeği söyler ama şu anda ben gerçeği söylüyorum. Eğer sen sahip olduğumu düşündüğüm dostumsan, benim olduğumu düşündüğüm arkadaşına inanırsın ben gerçeği söylerken."

"Peki," dedim.

Yanaklarından aşağı yaşlar akıyordu. "Mücevherlerini sattım, en sevdiği mobilyalarını, hatta et karnesini bile; hepsini sigaralar için," dedi.

"Hepimiz utanç duyduğumuz şeyler yaptık," dedim.

"Onun için sigarayı bırakamadım," dedi Heinz.

"Hepimizin kötü alışkanlıkları var," dedim.

"Bomba daireyi vurduğunda, onu öldürdü ve beni hiçbir şeysiz, yalnızca bir motosikletle bıraktı," dedi. "Karaborsadaki adamlar bana dört bin sigara teklif ettiler motosiklet için."

"Biliyorum," dedim. Her sarhoş olduğunda bana aynı hikâyeyi anlatırdı.

"Ve bir anda sigara içmeyi bıraktım," dedi. "Çünkü motosikletimi çok seviyordum."

"Hepimiz bir şeye bağlanırız," dedim.

"Yanlış şeylere," dedi. "Ve çok geç bağlanmaya başlarız. Sana inanılacak bütün o şeyler arasından gerçekten inandığım bir şeyi söyleyeceğim."

"Tamam," dedim.

"Bütün insanlar deli," dedi. "Her an her şeyi yaparlar ve Tanrı da gerekçe arayanlara yardım eder."

Heinz'in karısına gelince: Onu çok az tanıyordum, sık sık görsem de. Durmaksızın konuşurdu, bu da onu tanımayı güçleştirirdi ve konusu da hep aynıydı: fırsatları gören ve sıkıca yakalayan başarılı insanlar, kocasının aksine, önemli ve zengin olan insanlar.

"Genç Kurt Ehrens," derdi. "Yalnızca yirmi altı yaşında ve S.S.'de albay! Ve ağabeyi Heinrich – otuz dörtten fazla değildir – ama altında on sekiz bin yabancı işçi çalışıyor, hepsi de tank tuzakları yapıyor. Heinrich'in tank tuzakları hakkında yaşayan herkesten çok şey bildiğini söylüyorlar ve ben de onunla dans ederdim."

Sürekli böyle şeylerden bahsederdi, zavallı Heinz de arkasında sigarasını tüttürürdü. Ve bana yaptığı tek şey, bütün başarı hikâyelerine kulak tıkayan bir adam yaratmak oldu. Her şeyden önce, bu yeni cesur dünyada başarılı olarak gördüğü insanlar kölelik, katletme ve ölüm uzmanları olarak ödüllendiriliyordu. Ben o alanlarda çalışanları başarılı görmüyorum.

Savaş sona doğru yaklaştıkça, Heinz ve ben artık makineli tüfek kulemizde içemez olmuştuk. İçine bir seksensekizlik yapılmıştı ve silahın başında on beş-on altı yaşında çocuklar vardı. Yani Heinz'in karısı için bir başarı hikayesi: O kadar genç oğlanlar ve yine de erkek üniformaları içinde, tek başlarına ağır silahlı bir ölüm tuzağının içinde.

Böylece biz de içmelerimiz ve sohbetlerimizi yatakhanede yapmaya başladık, samandan şilteler üstünde uyuyan bombalanmış devlet memurlarıyla dolu bir biniş salonu. Şişemizi saklı tutardık çünkü paylaşmak istemezdik.

"Heinz," dedim ona bir gece. "Gerçekten de ne kadar iyi bir dost olduğunu merak ediyorum."

Canı yanmıştı. "Bana neden bunu soruyorsun?" dedi.

"Senden bir iyilik isteyeceğim – çok büyük bir iyilik – ve istemeli miyim bilmiyorum," dedim.

"Senden sormanı talep ediyorum!" dedi.

"Bana motosikletini ödünç ver ki, yarın kayınlarımı ziyaret edebileyim," dedim.

Duraksamadı, ürkmedi. "Al!" dedi.

Ben de ertesi sabah aldım.

Ertesi sabaha yan yana başladık, Heinz benim bisikletimde, ben de onun motosikletinde.

Gaz pedalına bastım, motosikleti vitese taktım ve kalktım, en yakın dostumu mavi egzoz bulutunun içinde gülümser bir halde bıraktım.

Gittim. Vroom, ka-pov, kapov-vaaaaaa-roooooom!

Ve bir daha ne motosikletini ne de en yakın dostunu asla görmedi.

Hayfa Savaş Suçluları Belgeleri Enstitüsü'ne Heinz'den haberleri olup olmadığını sordum, tam da savaş suçlusu olmamasına rağmen. Enstitü bana Heinz'in İrlanda'da olduğu haberini verdi, Baron Ulrich Werther von Schwefelbad'ın baş saha bakıcısıymış. Von Schwefelbad savaştan sonra İrlanda'da büyük bir mülk satın almış.

Enstitü bana Heinz'in Hitler'in ölümü hakkında bir uzman olduğunu, Hitler'in benzine bulanmış bedeni yanarken – ama hâlâ tanınabilir haldeyken – Hitler'in sığınağına girdiğini söyledi.

Merhaba, Heinz, eğer bunları okuyorsan.

Seni gerçekten de sevmiştim, birisini sevme kapasitem sınırları dahilinde.

Blarney Stone'yi benim için öp.

Hitler'in sığınağında ne yapıyordun? Motosikletini ve en yakın arkadaşını mı arıyordun?

22

ESKİ BİR SANDIĞIN İÇİNDEKİLER...

Greenwich Village'deki Helga'ma "Bak," dedim, ona annesi, babası ve kız kardeşi hakkında ne kadar az şey bildiğimi söyledikten sonra. "Bu tavan arası asla bir aşk yuvası olamaz, bir geceliğine bile. Bir taksi tutalım. Bir otele gidelim. Ve yarın da tüm bu mobilyaları atarız, her şeyi yenileriz. Ve ardından yaşayacak güzel bir yer ararız."

"Ben burada gayet mutluyum," dedi.

"Yarın," dedim. "Eski yatağımıza benzeyen bir yatak bulacağız – üç metre uzunluğunda ve beş metre genişliğinde – İtalyan günbatımına benzeyen bir yatak başı olacak. Hatırlıyor musun... Tanrım, hatırlıyor musun?"

"Evet," dedi.

"Bu gece bir otelde," dedim. "Yarın gece öyle bir yatakta."

"Şimdi mi çıkıyoruz?" dedi.

"Nasıl istersen," dedim.

"Önce sana hediyelerimi gösterebilir miyim?" dedi.

"Hediyeler?" dedim.

"Senin için," dedi.

"Benim hediyem sensin," dedim. "Daha ne isterim ki?"

"Bunları da isteyebilirsin," dedi bavulunun mandallarını açarak. "Umarım istersin." Bavulu açtı, içindeki elyazmalarını gösterdi. Bana hediyesi toplu eserlerimdi, tüm yazdıklarım, tarafımdan kalpten yazılmış neredeyse her kelime, eski Howard W. Campbell, Jr. Şiirler, öyküler, oyunlar, mektuplar, yayınlanmamış bir kitap; kaygısız, özgür ve genç bir adam olan ben ve toplu eserlerim.

"Bu beni nasıl da tuhaf hissettirdi," dedim.

"Getirmese miydim?" dedi.

"Tanımakta zorlanıyorum," dedim. "Bu kağıt parçaları bir zamanlar bendim." Kitabın taslağını aldım elime, *Tek Eşli bir Casanova'nın Anıları* isminde tuhaf bir deneme. "Bunu yakmalıydın," dedim.

"Sağ kolumu yakmayı tercih ederdim," dedi.

Kitabı bir kenara bıraktım, bir tomar şiir aldım elime.

"Bu genç yabancının hayat hakkında söyleyecek neyi var?" dedim. Ve bir şiir okudum; Almanca bir şiir, yüksek sesle:

Kühl und der Sonnenaufgang,
Leis und süss der Glocke Klang.
Ein Magdlein hold, Krug in der Hand,
Sitzt an des tiefen Brunnes Rand.

Tercümesi mi? Kabaca şöyle:

Serin, parlak gündoğumu...
Soluk, tatlı çan.
Maşrapalı bakire
Serin, derin bir kuyudan.

Şiiri yüksek sesle okudum, ardından bir başkasını. Oldukça kötü bir şairdim, hâlâ da öyleyim. Bu şiirleri hayranlık duyulsun diye yazmıyorum. Okuduğum ikinci şiir, sanırım, yazdığım sondan bir önceki şiir. 1937 tarihli ve başlığı da şöyle: *'Gedanken über unseren Abstand vom Zietgeschehen,'* ya da kabaca, 'Son Olaylara Katılmamak Üzerine Düşünceler.'

Şöyle devam ediyordu:

Eine mächtige Dampfwalze naht
Und schwärtz der Sone Pfad,
Rollt über geduckte menschen dahin,
Will keiner ihr entfliehn
Mein Lieb und ich schaun starren Blickes
Das Rätsel dieses Blutgeschickes.
"Kommt mit herab," die Menschheit schreit,
"Die Walze ist die Geschichte der Zeit!"
Mein Lieb und ich gehn auf die Flucht,
Wo keine Dampfwalze uns sucht,
Und leben auf den Bergeshöhen,
Getrennt von schwarzen Zeitgeschehen.
Sollen wir bleiben mit den andern zu streben?
Doch nein, wir zwei wollen nicht verderben!
Nun ist's vorbei! –Wir sehn mit Erbleichen
Die Opfer der Walze, verfaulte Leichen.

Tercümesi mi?

Devasa bir buharlı silindir gördüm,
Güneşi kapatıyordu.
İnsanların hepsi altında yatıyordu, altında yatıyordu;
Kaçmaya çalışmıyorlardı.
Sevgilim ve ben, şaşkın görünüyorduk
Bu kan dondurucu esrar karşısında.
"Yatın, yatın!" diye bağırıyordu insanlar.
"Tarih! Büyük makine"
Sevgilim ve ben, kaçtık,
Makine bizi bulmadı.
Bir dağın tepesine kaçtık,
Tarihi çok arkamızda bıraktık.
Belki de kalmalı ve ölmeliydik.
Ama nedense böyle düşünmedik.
Tarihin nerede olduğunu görmeye gittik
Ve Tanrım, öyle kokuyordu ki ölüler.

"Nasıl," dedim Helga'ya. "Nasıl oluyor da bütün bunlar sende?"

"Batı Berlin'e gittiğimde," dedi. "Hâlâ durup durmadığını görmek için tiyatroya gittim – tanıdık birileri var mı diye – birilerinin senden haberi var mı diye." Hangi tiyatroyu kast ettiğini söylemesi gerekmiyordu. Berlin'de oyunlarımın sahnelendiği küçük tiyatrodan bahsediyordu, Helga'nın yıldız olduğu tiyatrodan.

"Savaştan büyük ölçüde kurtulmuş, biliyorum," dedim. "Hâlâ ayakta mı?"

"Evet," dedi. "Ve seni sorduğumda, hakkında hiçbir şey bilmiyorlardı. Onlara tiyatro için bir zamanlar ne anlama geldiğini anlattığımda, birisi tavan arasında üstünde senin ismin yazılı bir sandık olduğunu hatırladı."

Elimi elyazmalarının üstünde gezdirdim.

"Ve bunlardı," dedim. Şimdi sandığı hatırlamıştım, savaşın başında onu saklayışımı, sandığı bir daha asla olamayacağım genç adamın tabutu olarak düşündüğümü hatırladım.

"Sende bunların kopyaları var mı?" dedi.

"Hayır," dedim. "Tek bir karalama bile yok."

"Artık yazmıyor musun?" dedi.

"Söylemek isteyebileceğim bir şey kalmadı," dedim.

"Bütün gördüklerin, bütün yaşadıklarının ardından mı hayatım?" dedi.

"Tüm gördüklerim, tüm yaşadıklarım," dedim. "Bir şey söylememi imkânsız kılıyor. İfade etme yetimi kaybettim. Medeni dünyayla anlamsız kelimelerle konuşuyorum ve bana yanıt veriyor."

"Bir şiir daha vardı, son şiirin," dedi. "Sandığın dibindeki göz kalemiyle yazılmış olmalı."

"Ya?" dedim.

Benim için okudu:

Hier liegt Howard Campbells Geist geborgen,
frei von des Körpes quälenden Sorgen.
Sein leerer Leib durchstreift die Welt,
und kargen Lohn dafür erhält.

Triffst du die beiden getrennt allerwärts
verbrenn den Lieb, doch schone dies, sein Herz.

Tercümesi mi?

Burada Howard Campbell'in özü yatıyor,
Bedeninin iğrenç sıkıntısından kurtulmuş halde.
Bedeni, boş, dünyayı sinsice dolaşıyor,
Bir bedenin değerini kazanıyor.
Eğer bedeni ve özü ayrı kalırsa,
Bedenini yakın ama bunu ayırın, kalbini.

Kapı çalındı.

Kapıyı çalan George Kraft'tı ve onu içeri aldım.

Mısır koçanından piposu kaybolduğu için oldukça huysuzdu. Onu ilk kez piposuz görüyordum, huzurlu olmak için ona ne kadar bağımlı olduğunu ilk kez gösteriyordu bana. Öyle gergindi ki inleyerek konuşuyordu.

"Biri aldı ya da bir şeyin arkasına düşürdü ya da... Biri neden onu alsın anlamıyorum," diye söylendi. Helga ve benim endişesini paylaşmamızı bekliyordu, piposunun kaybolmasını günün en önemli olayı olarak değerlendirmemizi istiyordu.

Çekilmezdi.

"Neden pipoya dokunsunlar ki?" dedi. "Kime ne faydası olacak?"

Ellerini açıp kapatıyor, sık sık göz kırpıyor, malsız kalmış bir uyuşturucu bağımlısının huzursuzluğunu sergiliyordu, aslında kayıp piponun içinde asla bir şey içmemişti.

"Söyle bana," dedi. "Neden pipomu alsınlar ki?"

"Bilmiyorum, George," dedim aksi bir tavırla. "Bulursak, sana söyleriz."

"Kendim arayabilir miyim?" dedi.

"Tabii," dedim.

Odayı birbirine kattı, kapları ve tavaları çarptı, dolap kapılarını vurdu, bir şişle kaloriferlerin arkasını aradı.

Bu performansının Helga ve benim üzerindeki etkisi bizi yakınlaştırmak oldu; başka bir durumda çok daha uzun sürecek yakınlaşmamızı kolaylaştırdı.

Yan yana durduk, iki kişilik ulusumuzun işgaline içerledik.

"O kadar da değerli bir pipo değildi, değil mi?" dedim.

"Evet öyleydi. Benim için," dedi.

"Başka bir tane al," dedim.

"Ben *onu* istiyorum," dedi. "Ona alışığım. İstediğim pipo o."

Ekmek kutusunu açtı, içine baktı.

"Belki de ambulans görevlileri almıştır," dedim.

"Neden yapsınlar ki bunu?" dedi.

"Belki de ölen adama ait olduğunu düşünmüşlerdir," dedim. "Belki de ölü adamın cebine koymuşlardır."

"İşte bu!" diye bağırdı Kraft ve koşarak kapıdan çıktı.

23

BÖLÜM ALTI YÜZ KIRK ÜÇ...

Helga'nın sandığındaki şeylerden biri, daha önce de söylemiş olduğum gibi, benim kitaplarımdan biriydi. Bir elyazmasıydı. Hiçbir zaman yayınlatmayı düşünmemiştim. Kitabın yayınlanabilir olmadığını düşünüyordum; pornograficiler dışında.

Tek Eşli Bir Casanova'nın Anıları'ydı adı. Kitapta karımın, Helga'mın kalbini yüzlerce kez ele geçirişimi anlatıyordum. Klinik, takıntılı, bazılarının delice diyebileceği bir kitaptı. Bir günlüktü, savaşın ilk iki yılını günü gününe anlatan bir günlük, bizim erotik hayatımızı; diğer her şey bunun dışında bırakılmıştı. İçinde yaşanılan yüzyıl hatta kıtaya dair en ufak bir kelime bile yoktu içinde.

Farklı ruh halleri yaşayan bir adam, farklı ruh halleri yaşayan bir kadın vardı. Baştaki giriş bölümlerinin bazılarında, mekân kabaca çiziliyordu. Ama ondan sonra, mekân da yoktu.

Helga bu özel günlüğü tuttuğumu biliyordu. Cinsel hazzımızı yüksek tutmak için kullandığım pek çok araçtan biriydi. Kitap yalnızca bir tecrübenin raporu değil, anlattığı deneyin de bir parçasıydı; birbiri için sonsuza dek cinsel açıdan çekici kalmak isteyen bir adam ve bir kadının bilinçli deneyimi.

Ondan da fazlası olmak için.

Birbiri için beden ve ruh olmak, yaşamak için yeterli gerekçe olmak, yaşanacak başka tek bir tatmin duygusu olmasa bile.

Kitabın epigrafi sanırım tam yerinde.

William Blake'nin 'Cevaplandırılan Soru' adlı bir şiiri:

Kadınların ihtiyacı olan erkekler nasıldır?
Tatmin edilen arzunun çizgileri.
Erkeklerin ihtiyacı olan kadınlar nasıldır?
Tatmin edilen arzunun çizgileri.

Burada *Anılar*'a son bir bölüm eklemem uygun olacak, bölüm 643, bir New York otelinde, ondan bu kadar yıl mahrum kaldıktan sonra, Helga ile geçirdiğim geceyi betimleyen bölümü.

Hoşa gitmeyecek yerlerde masum noktaları doldurma işini, zevk ve incelik sahibi bir editöre bırakıyorum.

TEK EŞLİ BİR CASANOVA'NIN
ANILARI, BÖLÜM 643

On altı yıldır ayrıydık. O gece ilk şehveti parmak uçlarımda duydum. Diğer kısımlarım ..... daha sonra yenik düşen yerlerim alışıldık bir şekilde yenik düştü, ... klinik bir mükemmeliyetler. Hiçbir yerim fazla işten, süreli hizmetten ..... ya da kötü inşa edilmiş olmaktan şikâyetçi olamazdı ve karımın hiçbir yeri de şikâyet edemezdi. Ama o gecenin galibi parmak uçlarımdı.....

Kendimi bir kadını memnun etmek için ..... bir yaşlı, bağımlı adam olarak bulmayışım, ... peşrevde ama başka hiçbir şeyde. Aksine, on yedi yaşındaki bir ..... , ... bir kız için hazır olduğu kadar ..... hazırdım.

Ve o denli merak dolu.

Merakın yaşadığı yer parmak uçlarımdı. Sakin, becerikli, düşünceli, bu ..... kaşifler, bu ..... strateji kurucuları, bu ..... keşif erleri, bu ..... avcılar, kendilerini .....alana konuşlandırmışlardı.

Ve getirdikleri tüm haberler iyi .....

Karım o gece ..... imparatorla yatan ..... bir köle kadındı, açıkça donakalmıştı, açıkça benim dilimden tek bir kelime bile edemiyordu. Ve yine de, nasıl da dilbazdı, gözlerinin, nefesinin ..... ifade etmesi gerekenleri ifade etmesine izin veriyordu, onların dillendirmek zorunda olduklarını söylemelerine izin vermiyordu .....

Ve nasıl da basit, nasıl da tanıdıktı ..... bedeninin anlattığı hikâye! Sanki bir esintinin, bir esintiyi anlatışı gibi, bir gülün bir gülün hikâyesini anlatışı gibi .....

İnce, düşünceli ve müteşekkir parmaklarımdan sonra daha açgözlü olanları geldi; hafızaları, davranışları, sabrı olmayan şehvet enstrümanları. Köle kızım bunları açgözlü bir nezaketle karşıladı ..... ta ki, bizden en abartılı taleplerde bulunan Doğa Ana daha fazlasını isteyemeyene dek. Doğa Ana ..... oyunu sonlandırdı .....

Ayrıldık .....

Yattıktan sonra ilk kez uyumlu bir şekilde konuştuk.

"Merhaba," dedi.

"Merhaba," dedim.

"Eve hoş geldin," dedi.

Bölüm 643'ün sonu.

Kentin gökyüzü temiz, sert ve parlaktı ertesi sabah, büyük bir cam, çan gibi çınlayacak ya da bir dokunuşla yok olacak büyüleyici bir kubbe gibiydi.

Helga'm ve ben otelimizden kaldırıma şık bir adım attık. Ben nezakette müsriftim ve Helga'm da saygısı ve şükranında daha aşağı kalmıyordu.

Savaş kalıntısı kıyafetler yoktu üstümde. Berlin'den kaçışımın ardından giydiğim kıyafetleri giyiyordum, Serbest Amerikan Birliği'nin üniformasını çıkarıp attıktan sonra giydiklerimi. İçinde yakalandığım kıyafetleri – kürk yakalı bir palto ve mavi bir takım – giyiyordum. Ayrıca özentiden, bir de baston taşıyordum. O bastonla harika şeyler yaptım: rokoko el figürleri, Charlie Chaplin dönüşleri, kanallarda polo vuruşları.

Ve tüm bunlar esnasında Helga'mın küçük eli sevgili sol kolumun üstündeydi, dirseğimin içi ile püsküle benzer pazılarım arasında kalan karıncalanan bölgeyi sonsuz ve erotik bir şekilde keşfediyordu.

Bir yatak almaya gidiyorduk, Berlin'dekine benzer bir yatak.

Ama tüm dükkanlar kapalıydı. Oysa günlerden Pazar değildi ve hatırladığım kadarıyla tatil de değildi. Beşinci Cadde'ye geldiğimizde, göz alabildiğine, her yerde Amerika bayrakları sallanıyordu. "Bu da ne böyle?" dedim şaşkınlıkla.

"Bu ne anlama geliyor?" dedi Helga.

"Belki de dün gece savaş ilan ettiler," dedim.

Parmaklarını kolumda güçlüce sıktı.

"Buna gerçekten de inanmıyorsun, değil mi?" dedi. Mümkün olabileceğini düşünmüştü.

"Şaka," dedim. "Muhtemelen bir bayram."

"Ne bayramı?" dedi.

Hâlâ bir yanıt bulamamıştım. "Bu muhteşem topraklarımızda senin ev sahibin olarak," dedim. "Ulusal hayatımızda bu büyük günün derin anlamını sana açıklamalıyım ama aklıma hiçbir şey gelmiyor."

"Hiçbir şey mi?" dedi.

"Ben de senin kadar şaşkınım," dedim. "Kamboçya prensi de olabilirdim."

Üniformalı siyah bir adam, bir apartmanın önündeki kaldırımı süpürüyordu. Mavi ve altın sarısı üniforması, Serbest Amerikan Birliği'nin üniformasına benziyordu, pantolonunun iki yanındaki soluk eflatun şeritler bile. Apartmanın adı göğsündeki cebin üstüne işlenmişti: Orman Evi. Ama yakınlardaki tek ağaç bandajlı, etrafı çevrilmiş ve gergi teliyle tutturulmuş cılız bir fidandı.

Adama günün özelliğini sordum.

Bana Gaziler Günü olduğunu söyledi.

"Tarih ne?" dedim.

"11 Kasım, efendim," dedi.

"11 Kasım Ateşkes Günü'dür, Gaziler Günü değil," dedim.

"Siz nerelerdeydiniz?" dedi. "Bunları yıllar önce değiştirdiler."

"Gaziler günü," dedim Helga'ya yürümeye devam ederken. "Eskiden Ateşkes Günü'ydü. Şimdi Gaziler Günü."

"Bu seni üzdü mü?" dedi.

"Ah, o kadar ucuz, o kadar tipik bir numara ki," dedim. "Eskiden Birinci Dünya Savaşı'nın ölülerinin onuruna bir gündü ama yaşayanlar kirli ellerini bundan uzak tutamamışlar, ölülerin zaferini kendileri için istemişler. Çok tipik, çok tipik. Bu ülkede ne zaman gerçekten saygın bir şey olsa, lime lime ediliyor ve ayaktakımının önüne atılıyor."

"Amerika'dan nefret ediyorsun, değil mi?" dedi.

"Bu da onu sevmek kadar aptalca olurdu," dedim. "Bu ülke için duygulanmam imkânsız, çünkü devlet malı beni ilgilendirmiyor. Şüphesiz kişiliğimde büyük bir kusur bu ama sınırlarla düşünemiyorum. O hayali çizgiler de benim için cinler ve periler kadar yalan. İnsan ruhu için gerçek bir şeyin başlangıcını ya da sonunu belirlediklerine inanamıyorum. Erdemler ve ahlaksızlıklar, zevkler ve acılar sınırları aşar."

"Ne kadar değişmişsin," dedi.

"Dünya savaşları insanları değiştirmeli," dedim. "Yoksa neye yararlardı?"

"Belki de o kadar değiştin ki, artık beni gerçekten sevmiyorsun," dedi. "Belki ben de çok değiştim."

"Dün geceki gibi bir gecenin ardından, nasıl böyle bir şey söylersin?" dedim.

"Pek bir şey konuşmadık," dedi.

"Konuşacak ne var?" dedim. "Söyleyebileceğin hiçbir şey seni daha az ya da daha çok sevmeme neden olamaz. Aşkımız kelimelerin dokunmayacağı kadar derin. Ruhani aşk."

İç geçirdi. "Ne kadar tatlı. Eğer doğruysa." Ellerini yakınlaştırdı ama dokunmadı. "Âşık ruhlarımız."

"Her şeyi aşabilecek bir aşk," dedim.

"Şimdi ruhun benimkine aşık mı?" dedi.

"Elbette," dedim.

"Ve bu hisse dair yanılıyor olamaz mısın?" dedi.

"Asla," dedim.

"Ve sana söyleyeceğim hiçbir şey bunu bozamaz mı?" dedi.

"Hiçbir şey," dedim.

"Tamam," dedi. "Sana daha önce söylemeye korktuğum bir şey var. Artık korkmuyorum söylemeye."

"Hemen söyle!" dedim sessizce.

"Ben Helga değilim," dedi. "Ben onun küçük kız kardeşi Resi'yim."

24

ÇOK EŞLİ BİR CASANOVA...

Bana gerçeği söyledikten sonra, oturabileceğimiz bir kafeteryaya götürdüm onu. Tavanlar yüksekti. Işıklar kör ediciydi. Uğultu katlanılmazdı.

"Bana bunu neden yaptın?" dedim.

"Çünkü seni seviyorum," dedi.

"Beni nasıl sevebilirsin?" dedim.

"Seni hep sevdim; küçük bir kız olduğum günden beri," dedi.

Başımı ellerimin arasına aldım. "Bu korkunç," dedim.

"Ben... Ben çok güzel olduğunu düşünmüştüm," dedi.

"Şimdi ne olacak?" dedim.

"Devam edemez mi?" dedi.

"Ah, Tanrım! Ne sersemletici," dedim.

"Aşkı öldürecek kelimeleri buldum, değil mi?" dedi. "Öldürülemeyecek olan aşkı?"

"Bilmiyorum," dedim. Kafamı salladım. "İşlediğim bu tuhaf suç da ne böyle?"

"Suçu işleyen benim," dedi. "Delirmiş olmalıyım. Batı Berlin'e kaçtığımda, bana doldurmam için bir form ver-

diklerinde, bana kim olduğumu sorduklarında, neydim, kimdim?"

"Anlattığın o uzun hikâye," dedim. "Rusya'yla, Dresden'le ilgili olan. İçinde doğru bir şey var mıydı?"

"Dresden'deki sigara fabrikası. O doğruydu," dedi. "Berlin'e kaçışım doğruydu. Diğer kısımları değil. Sigara fabrikası, en doğru olan şey oydu; günde on saat, haftada altı gün, on yıl."

"Üzgünüm," dedim.

"Üzgün olan benim," dedi. "Hayat suç yükünü kaldıramayacağım kadar zor oldu benim için. İyi bir bilinç de benim için mink bir palto kadar uzak. O makinenin içinde hayatta kalmamı sağlayan hayallerdi, gün be gün ve onlara hakkım yoktu."

"Neden?" dedim.

"Hepsi olmadığım bir kişi olmanın hayaliydi."

"Bunda bir kötülük yok," dedim.

"Kötülüğe bak," dedi. "Kendine bak. Bana bak. Aşkımıza bak. Ablam Helga olmanın hayalini kurdum. Helga, Helga, Helga... Olduğum kişi oydu. Yakışıklı oyun yazarı bir kocaya sahip güzel aktris, işte olduğum kişi buydu. Resi, sigara makinesi operatörü; o öylece ortadan kayboldu."

"Olmak için daha kötü bir kişi de seçebilirdin," dedim.

Şimdi çok cesurdu. "Olduğum kişi o," dedi. "Olduğum kişi o." Ben Helga'yım, Helga, Helga. Sen buna inandın. Daha nasıl sınanabilir ki? Senin için Helga oldum mu?"

"Bu bir centilmene sorulacak en berbat soru," dedim.

"Bir cevabı hak etim mi?" dedi.

"Evet, bir cevabı hak ettin," dedim. "Evet demek durumundayım ama iyi bir adam olmadığımı da söylemek zorundayım. Yargılarım, duyularım, sezgilerim eskisi gibi değil."

"Belki de eskisi gibiler," dedi. "Belki de yanılmadın."

"Bana Helga hakkında bildiklerini anlat," dedim.

"Öldü," dedi.

"Emin misin?" dedim.

"Ölmedi mi?" dedi.

"Bilmiyorum," dedim.

"Ben hiç haber almadım," dedi. "Sen aldın mı?"

"Hayır," dedim.

"Yaşayanlardan haber alınıyor, değil mi?" dedi. "Özellikle de Helga'nın seni sevdiği kadar çok sevdikleri biri varsa."

"Sanırım öyle," dedim.

"Ben de seni Helga kadar seviyorum," dedi.

"Teşekkür ederim," dedim.

"Ve bunu benden haber aldın," dedi. "Biraz çaba gerektirdi ama benden haber aldın."

"Doğru," dedim.

"Batı Berlin'e gittiğimde," dedi. "Ve bana doldurmam için formlar verdiklerinde –isim, meslek, yaşayan en yakın akraba – seçim bana aitti. Sigara makinesi operatörü, hiçbir akrabası olmayan Resi Noth olabilirdim. Ya da aktris, Amerika'daki yakışıklı, hayranlık uyandıran, parlak oyun yazarının karısı Helga Noth olabilirdim."

Öne uzandı. "Sen söyle," dedi. "Hangisi olmam gerekirdi?"

Tanrım beni bağışla, Resi'yi bir kez daha benim Helga'm olarak kabul ettim.

Ne var ki, bu ikinci onayı aldıktan sonra Helga ile özdeşleşmesinin söylediği kadar da mükemmel olmadığına dair küçük işaretler vermeye başladı. Adım adım, bana Helga'nın değil onun olan bir kişiliği tanıtmakta özgür hissetti kendini.

Bu kademeli keşif, benim Helga'nın anılarından bu uzaklaşma halim, kafeteryadan ayrıldığımızda başladı. Bana kulak tırmalayacak kadar pratik bir soru sordu:

"Saçlarımı beyaza boyamaya devam etmemi istiyor musun?" dedi. "Yoksa doğal rengime dönebilir miyim?"

"Gerçekte nasıl?" dedim.

"Bal rengi," dedi.

"Güzel bir saç rengi," dedim. "Helga'nın saçlarının rengi."

"Benimki biraz daha kızıl," dedi.

"Görmek isterim," dedim.

Beşinci Cadde'nin sonuna kadar yürüdük ve bir süre sonra bana, "Bir ara benim için bir oyun yazacak mısın?" dedi.

"Artık yazabilir miyim bilmiyorum," dedim.

"Helga yazman için sana esin kaynağı olmaz mıydı?" dedi.

"Yazmak için değil ama yazdığım şekliyle yazmam için," dedim.

"Özel bir tarzda yazıyordun, ki o da rolünü oynayabiliyordu," dedi.

"Doğru," dedim. "Helga için, sahnedeki Helga cevherini ortaya çıkartacak bölümler yazıyordum."

"Bunu bir ara benim için de yapmanı istiyorum," dedi.

"Belki denerim," dedim.

"Resi'nin cevheri," dedi. "Resi Noth."

Beşinci Cadde'den aşağı doğru ilerleyen bir Gaziler Günü geçidi gördük ve ilk kez Resi'nin gülüşünü duydum. Helga'nın haşin gülüşüne hiç benzemiyordu. Resi'nin gülüşü parlak, melodiliydi. Ona bu kadar komik gelen şey bando şefleriydi; aya doğru tekmeler savuran, sonra birden bacaklarını geri çeken ve kromdan bagetlerini çeviren bando şefleri.

"Daha önce hiç böyle bir şey görmedim," dedi bana. "Savaş Amerikalılar için çok seksi bir şey olmalı."

Gülmeye devam etti ve kendisinden de bir bando şefi olup olamayacağını görmek için kıçını dışarı çıkarttı.

Her saniye daha da gençleşiyordu, daha neşeli, gürültülü derecede saygısız. Bana erken bir yaşlanmayı düşündürten beyaz saçları artık kendini yenilemiş, artık peroksitten ve Hollywood'a gitmek için evden kaçan kızlardan bahsediyordu.

Geçitten döndüğümüzde, muhteşem bir altın yaldızlı yatağın sergilendiği bir mağaza vitrinine baktık, bir zamanlar Helga ve benim sahip olduğumuza çok benzeyen bir yatak.

Vitrinde yalnızca o Wagner tarzı yatak değil, Resi ve benim yansımam da görünüyordu, hayalete benzeyen ve

ardımızda hayaletimsi bir geçit töreniyle. Soluk hayaletler ve yanındaki yatak rahatsız edici bir kompozisyon oluşturuyordu. Viktoryen bir alegori gibiydi, oldukça iyi bir meyhane tablosu ve altın yaldızlı yatak ve erkek ve kadın hayaletler.

Alegorinin ne olduğunu söyleyemem. Ama birkaç ipucu verebilirim. Erkek hayalet felaket yaşlı ve sefil ve yıpranmış görünüyordu. Kadın hayalet onun kızı olabilecek kadar genç ve ateşliydi.

25

KOMÜNİZME YANIT...

Resi ve ben sallana sallana farelerle dolu tavan arama geri döndük, mobilyalara baktık, bir yerlerde bir şeyler içtik.

Resi bir barda kadınlar tuvaletine gitti, beni yalnız bıraktı. Bir bar kuşu benimle konuşmaya başladı.

"Komünizme yanıt nedir biliyor musun?" diye sordu bana.

"Hayır," dedim.

"Ahlaki Silahlanma," dedi.

"O da neyin nesi?" dedim.

"Bir akım," dedi.

"Hangi yönde?" dedim.

"İşte o Ahlaki Silahlanma akımı," dedi. "Mutlak dürüstlüğe, mutlak saflığa, mutlak cömertliğe ve mutlak aşka inanır."

"Onlara bu dünyada şans diliyorum," dedim.

Bir başka barda, Resi ve ben bir gecede yedi kadını birden tatmin edebileceğini, hepsi farklı olduğu için adamakıllı tatmin edebileceğini söyleyen bir adamla karşılaştık.

"Gerçekten de farklı," dedi.

Ah, Tanrım! İnsanlar ne hayatlar sürmeye çalışıyor.

Ah, Tanrım! Onları nasıl bir dünyaya sokmaya çalışıyorlar!

26

ER IRVING BUCHANON VE BAZILARININ ANILMASI...

Resi ve ben akşam yemeğine kadar eve dönmedik. Planımız bir geceyi daha otelde geçirmekti. Eve geldik çünkü Resi tavan arasını nasıl yeniden döşeyeceğimize dair hayal kurmak, evcilik oynamak istiyordu.

"Sonunda bir evim oldu," dedi.

"Çok para istiyor," dedim. "Bir evi bir yuvaya dönüştürmek." Posta kutumun yeniden dolmuş olduğunu gördüm. Postaları olduğu yerde bıraktım.

"Bunu kim yaptı?" dedi Resi.

"Neyi kim yaptı?" dedim.

"Bunu," dedi posta kutumdaki isimliği göstererek. Birisi ismimin yanına mavi mürekkeple bir gamalı haç çizmişti.

"Bu yeni," dedim huzursuzca. "Belki de yukarı çıksak iyi olacak. Belki de bunu yapan kişi yukarıdadır."

"Anlamıyorum," dedi.

"Bana gelmek için kötü bir zaman seçtin, Resi," dedim. "Senin ve benim, içinde oldukça iyi hissedebileceğimiz küçük, sıcak bir sığınağım vardı."

"Sığınak?" dedi.

"Toprağın altında bir oyuk, gizli ve rahat," dedim. "Ama, Tanrım!" dedim endişeyle. "Tam da sen bana gelirken, bir şey inimi apaçık ortaya çıkarttı!" Ona kötü şanımın nasıl yeniden ortaya çıktığını anlattım. "Şimdi," dedim. "Yeni açığa çıkmış inimin kokusunu alan yamyamlar yaklaşıyorlar."

"Başka bir ülkeye git," dedi.

"Hangi başka ülkeye?" dedim.

"Hangisini istersen," dedi. "İstediğin yere gidecek paran var."

"Nereye istersem..." dedim.

Ve ardından bir alışveriş torbası taşıyan kel, şişman bir adam girdi içeri. Resi'yi ve beni boğuk, sert bir kabadayı özrüyle omzumuzdan iterek posta kutularından uzaklaştırdı.

"Pardon," dedi. Bir ilkokul öğrencisi edasıyla posta kutularındaki isimleri okudu, her bir ismin üstünde parmaklarını gezdirerek, her bir ismi uzun uzun okuyarak.

"Campbell!" dedi sonunda, büyük bir sevinçle. "Howard W. Campbell." Suçlayarak bana baktı. "Onu tanıyor musun?" diye sordu.

"Hayır," dedim.

"Hayır," dedi kötülükle parlayarak. "Ona çok benziyorsun." Alışveriş torbasından *Daily News*'in bir kopyasını çıkarttı, iç sayfalarından birini açtı, Resi'ye gösterdi. "Bu yanınızdaki beyefendiye çok benzemiyor mu?" dedi Resi'ye dönerek.

"Bakayım," dedim. Gazeteyi Resi'nin gevşek parmaklarından çektim, kendimi ve Teğmen O'Hare'nin fotoğrafi-

nı gördüm, uzun zaman önce Ohrdruf'taki darağaçlarının önünde çekilmiş fotoğrafımızı.

Fotoğrafın altındaki hikâyede İsrail hükümetinin on beş yıllık aramadan sonra beni bulduğu anlatılıyordu. Hükümet Amerika Birleşik Devletleri'nin yargılanmak için beni İsrail'e göndermesini talep ediyordu. Beni ne için yargılayacaklardı? Altı milyon Yahudi'nin katline suç ortaklığından.

Ben bir şey söyleyemeden, adam gazetenin üstünden bana bir yumruk attı.

Düştüm, kafamı bir kül tablasına çarptım.

Adam başımda dikiliyordu. "Yahudiler seni bir hayvanat bahçesinde kafese kapatmadan önce ya da artık sana ne yapacaklarsa yapmadan önce," dedi. "Seninle önce ben biraz oynamak istiyorum."

Kendime gelmeye çalışarak kafamı salladım.

"Bunu hissettin mi?" dedi.

"Evet," dedim.

"Bu Er Irving Buchanon içindi," dedi.

"O siz misiniz?" dedim.

"Buchanon öldü," dedi. "O sahip olduğum en yakın arkadaşımdı. Omaha Sahili'nden beş mil uzaklıkta Almanlar taşaklarını kesti ve onu bir telefon direğine astılar."

Kaburgalarımı tekmeledi, bir eliyle Resi'yi benden uzak tutuyordu. "Bu da Ansel Brewer için," dedi. "Aachen'de bir Tiger tankı tarafından ezildi."

Beni yeniden tekmeledi. "Bu Eddie McCarty için, Ardennes'de bir makineli tüfek tarafından ikiye ayrıldı," dedi. "Eddie doktor olacaktı."

Başımı tekmelemek için tüm kuvvetini topladı. "Ve bu da," dedi ve bu duyduğum son şey oldu. Tekme savaşta öldürülmüş bir başkası içindi. Bayıltmıştım.

Resi daha sonra bana adamın söylediği son şeyi ve alışveriş torbasında bana gelen hediyenin ne olduğunu söyledi.

"Savaşı unutmadım," demişti bana, onu duyamasam da. "Herkes unuttu ama ben unutmadım. Sana bunu getirdim. Böylece herkesi dertten kurtarmış olursun."

Ve gitti.

Resi ilmiklenmiş ipi kül tablasının içine koydu, ertesi sabah Lazlo Szombathy ismindeki bir çöpçünün onu bulduğu yere. Aslında Szombathy kendini onunla astı. Ama bu başka bir hikâye.

Benim hikâyeme gelince:

Rutubetli, fazla ısıtılmış, küflü Nazi posterleriyle dolu bir odada, bir kanepenin üstünde kendime geldim. Sahte bir şömine vardı, mutlu bir Noel geçirmek için ucuz ürünler satan bir dükkân tarafından geliştirilen bir fikir. İçinde mukavvadan odunlar, kırmızı bir ışık ve sonsuz ateşin selofan alevleri vardı.

Bu şöminenin üstünde Adolf Hitler'in bir kromosu vardı. Siyah ipeğe işlenmişti.

Zeytin yeşili iç çamaşırlarıma kadar soyulmuştum, leopar desenli bir yatak örtüsüyle örtülmüştüm. İnledim ve doğruldum, kafamda yıldızlar uçuşuyordu. Leopar desenli örtüye baktım ve bir şeyler mırıldandım.

"Ne dedin hayatım?" dedi Resi. Kanepenin yanında oturuyordu ama konuşana dek onu fark etmemiştim.

"Bana," dedim leopar derisini üstüme çekerek. "Hottentotlar'a katıldığımı söyleme."

27

BULUNTULARIN BEKÇİLERİ...

Buradaki araştırma asistanlarım, canlı, hevesli gençler, bana *New York Times*'de çıkan bir hikâyeyi getirdiler, Lazlo Szombathy'nin ölümünü aktarıyordu, adam benim kullanmam için niyet edilmiş iple asmıştı kendini.

Yani bunu da uydurmadım.

Szombathy büyük numarasını benim dövüldüğüm günden sonraki gece yapmıştı.

Times'e göre, Macaristan'da Ruslar'a karşı bir Özgürlük Savaşçısı olduktan sonra gelmişti bu ülkeye. Yine *Times*'e göre bir kardeş katiliydi, Macaristan Milli Eğitim Bakanı olan kardeşi Miklos'u vurmuştu.

Ebedi uykusuna dalmadan önce, Szombathy bir not yazıp pantolonunun bacağına iğnelemişti. Notta kardeşini öldürmesine dair hiçbir bilgi yoktu.

Şikâyeti Macaristan'da saygıdeğer bir veterinerken, Amerika'da çalışmasına izin verilmemesiydi. Amerika'daki özgürlük hakkında söyleyecek acı sözleri vardı. Bunun bir yanılgı olduğunu düşünüyordu.

Son bir paranoya ve mazoşizm dansıyla, Szombathy notunu kanserin tedavisini bildiği ipucuyla sonlandırmıştı. Ne zaman bunun nasıl olduğunu söylemeye çalışsa, Amerikalı doktorlar ona gülmüştü.

Szombathy için buraya kadar.

Dayak yedikten sonra kendime geldiğim odaya gelince: August Krapptauer'in Amerikan Anayasası'nın Beyaz Oğullarının Demir Muhafızı için döşenmiş bodrumdu, Dr. Lionel J.D. Jones, D.D.S., D.D.'nin bodrumu. Üst katlardan birinde bir baskı makinesi çalışıyordu, *Beyaz Hıristiyan Fedai*'nin kopyalarını basıyordu.

Bodrumdaki başka bir odadan, kısmen ses geçirmez bir odadan, hedef vuruşlarının monoton sesi geliyordu.

Dayaktan sonra, bana genç Doktor Abraham Epstein ilkyardım yapmıştı, Krapptauer'in öldüğünü ilan eden, apartmanımdaki doktor. Epstein'in dairesinden Resi yardım ve tavsiye için Dr. Jones'i aramıştı.

"Neden Jones?" dedim.

"Bu ülkede güvenebileceğim tek insan o," dedi Resi. "Senin tarafında olduğundan emin olduğum tek kişi oydu."

"Arkadaşlar olmasa hayat ne olurdu?" dedim.

Hiç hatırlamıyorum ama Resi bana Epstein'ın dairesinde kendime geldiğimi söylüyor. Jones limuziniyle Resi ve beni almaya gelmiş, beni röntgenlerimin çekildiği bir hastaneye götürmüş. Üç kırık kaburgam varmış. Bundan sonra da Jones'in bodrumuna götürülmüş ve yatırılmışım.

"Neden burada?" dedim.

"Güvenli," dedi Resi.

"Neyden koruyor?" dedim.

"Yahudiler'den," dedi.

Harlem'in Siyah Führer'i, Jones'in şoförü, üstünde

yumurtalar, kızarmış ekmek ve buharı tüten bir tepsiyle içeri girdi.

"Başın ağrıyor mu?" diye sordu bana.

"Evet," dedim.

"Bir aspirin al," dedi.

"Tavsiye için teşekkür ederim," dedim.

"Bu dünyada pek çok şey işe yaramıyor," dedi. "Ama aspirin yarıyor."

"İsrail beni gerçekten istiyor," dedim Resi'ye kör bir umutsuzlukla. "Beni yargılamak için; ne diyordu gazete?"

"Dr. Jones Amerikan hükümetinin buna izin vermeyeceğini söylüyor," dedi Resi. "Ama Yahudiler seni kaçırmak için adam gönderecekmiş, Adolf Eichmann'a yaptıkları gibi."

"Ne de önemsiz bir tutuklu," diye fısıldadım.

"Yahudiler her yerde," dedi Siyah Führer.

"Ne?" dedim.

"Yani," dedi. "Artık bir ülkeleri var. Yahudi savaş gemileri, Yahudi uçakları, Yahudi tankları var. Her türlü Yahudi şeyleri var ama bir Yahudi hidrojen bombaları yok."

"Bu atışları kim yapıyor?" dedim. "Baş ağrım biraz dinene kadar duramaz mı?"

"Senin arkadaşın," dedi Resi.

"Dr. Jones mi?" dedim.

"George Kraft," dedi.

"Kraft?" dedim. "Burada ne işi var?"

"Bizimle geliyor," dedi Resi.

"Nereye?" dedim.

"Her şey kararlaştırıldı," dedi Resi. "Herkes hemfikir, hayatım. Bizim için en iyisi ülke dışına çıkmak. Dr. Jones ayarlamaları yaptı."

"Ne tür ayarlamalar?" dedim.

"Uçağı olan bir arkadaşı var. Sen iyileşir iyileşmez hayatım, uçağa binip, senin tanınmadığın ilahi bir yere gideceğiz ve yepyeni bir hayata başlayacağız."

28

HEDEF...

George Kraft'ı görmeye gittim, Jones'in bodrumunda. Onu uzun bir koridorun başında buldum, en ucunda kum torbaları olan bir koridor. Kum torbalarının üstünde adam şeklinde bir hedef tahtası vardı.

Hedef, puro içen bir Yahudi karikatürüydü. Yahudi kırık bir haç ve küçük çıplak bir kadının üstünde duruyordu. Bir elinde 'Uluslararası Bankacılık' yazan bir para çantası taşıyordu. Diğer elinde ise bir Rus bayrağı vardı. Takım elbisesinin ceplerinden, küçük babalar, anneler ve çocuklar, ayaklarının altındaki çıplak kadınla birlikte merhamet dileniyorlardı.

Tüm bu ayrıntılar atış sahasının ucundan görülmüyordu ama onları bilmek için hedefe yaklaşmam gerekmiyordu.

Bu hedefi 1941 yılında ben çizmiştim.

Hedefin milyonlarca kopyası Almanya'da dağıtılmıştı. Üstlerimin o kadar hoşuna gitmişti ki bana 4,5 kiloluk jambon, otuz galon benzin ve Riesengerbirge'deki *Schreiberhaus*'ta tüm masrafları karşılanan bir haftalık bir tatil verilmişti.

Kabul etmeliyim ki bu hedef epey çaba gerektirmişti, çünkü Naziler için bir grafik sanatçısı olarak çalışmıyordum. Bunu bir delil olarak sunuyorum. Sanırım Hayfa Sa-

vaş Suçluları Belgeleri Enstitüsü'ne bu haberi ilk veren ben oldum. Ne var ki, bu canavarı kendimi daha da sıkı bir Nazi olarak göstermek için çizdiğimi iddia ediyorum. Onu öyle resmettim ki, Almanya'da ya da Jones'in bodrumu dışında her yerde saçma görünürdü ve hedefi çizebileceğimden çok daha amatörce çizdim.

Yine de, başarılı oldu.

Başarısıyla hayrete düşmüştüm. Hitler Gençlik ve S.S.'ler neredeyse başka hiçbir şeye ateş etmiyordu ve Heinrich Himmler'den hedefler için bir teşekkür mektubu bile aldım.

"Keskin nişancılığımı yüzde yüz geliştirdi," diye yazmıştı. "Hangi Ari bu mükemmel hedefe bakıp da," diyordu. "Öldürmek için ateş etmez ki?"

Kraft'ın hedefi vuruşunu görünce, ilk kez popülerliğini anladım. Amatörlüğü bir umumi tuvaletin duvarına çizilmiş bir desen gibi gösteriyordu onu; bir umumi tuvaletteki deliğin iğrenç, hastalıklı ışığını, nemli uğultuyu ve kepaze mahremiyeti hatırlatıyordu. Savaştaki bir adamın ruh halini mükemmel bir şekilde yansıtıyordu.

Düşündüğümden daha iyi çizmiştim.

Kraft, leopar derisinin altındaki beni fark etmeden, bir daha ateş etti. Bir kuşatma havan topu kadar büyük bir Luger kullanıyordu. Ne var ki, yalnızca heyecan vermeyen, küçük patlamalar çıkartan yirmi ikilikler gibi yapılmıştı. Kraft yeniden ateş etti ve hedefin başından yarım metre uzaktaki bir kum torbasından kumlar döküldü.

"Bir daha ateş ettiğinde gözlerini açık tutmaya çalış," dedim.

"Ah," dedi silahını indirerek. "Ayaktasın ve etraftasın."

"Evet," dedim.

"Olanlar çok kötü," dedi.

"Ben de öyle düşünüyorum," dedim.

"Belki de en iyisi budur," dedi. "Belki de sonunda hepimiz Tanrı'ya bu olanlar için şükredeceğiz."

"Nasıl olacak?" dedim.

"Bizi inlerimizden çıkarttı," dedi.

"Orası kesin," dedim.

"Kadınınla birlikte bu ülkeden çıktığında, kendine yeni çevreler, yeni bir kimlik edin. Yeniden yazmaya başlarsın," dedi. "Ve de öncekinden on kat daha iyi yazacaksın. Kalemine eklenecek olgunluğu bir düşün!"

"Şu anda başım çok ağrıyor..." dedim.

"Yakında geçer," dedi. "Kırık değil ve kendine ve dünyaya dair üzüntü verecek kadar anlayışla dolu."

"Peki," dedim.

"Ben de daha iyi bir ressam olacağım," dedi. "Daha önce tropik yerleri görmedim; o doyurucu renkleri, o görülür, duyulur sıcağı."

"Tropikler de nereden çıktı?" dedim.

"Oraya gittiğimizi sanıyordum," dedi. "Resi de oraya gitmek istiyor."

"Sen de mi geliyorsun?" dedim.

"Mahsuru var mı?" dedi.

"Ben uyurken insanlar boş durmamışlar," dedim.

"Bizim neyimiz yanlış?" dedi Kraft. "Senin için kötü bir şey mi planladık?"

"George," dedim. "Neden bize katılasın ki? Bu siyah böceklerle aynı bodruma neden gelesin ki? Senin düşmanın yok. Bizimle kalırsan George, bütün düşmanlarım senin de düşmanların olur."

Elini omzuma koydu, derin derin gözlerime baktı. "Howard, karım öldüğünde, bu dünya üstündeki hiçbir şeye bağlılık duymuyordum. Ben de iki kişilik bir ulusun anlamsız kalıntısıydım. Ve sonra daha önce hiç tanımadığım bir şeyi keşfettim: Gerçek bir dostun ne olduğunu," dedi. "Memnuniyetle sana katılırım dostum. Başka hiçbir şey umurumda değil. Başka hiçbir şey ilgimi çekmiyor. İzninle, ben ve boyalarım kader seni nereye götürecekse oraya seninle birlikte gelmek istiyoruz."

"Bu... Bu gerçek dostluk," dedim.

"Umarım öyledir," dedi.

29

ADOLF EICHMANN VE BEN...

O tuhaf bodrumda iki gün geçirdim; düşünceli bir sakat olarak.

Kıyafetlerim dayak sırasında berbat olmuştu. Bu yüzden, Jones'in ev halkının kaynaklarından, bana başka kıyafetler sağlanmıştı. Peder Keeley parlak siyah bir pantolon, Dr. Jones gümüş rengi bir gömlek vermişti bana, bir zamanlar 'Gümüş Gömlekler' isimli bir Amerikan faşist hareketin üniforması olarak görev yapan bir gömlek. Siyah Führer de bana, beni bir laternacının maymunu gibi gösteren, turuncu spor bir palto vermişti.

Resi Noth ile George Kraft sürekli yanımdaydılar. Yalnızca bana bakmakla kalmadılar, benim adıma hayaller kurup, planlar da yaptılar. Hayaller arasında en büyüğü mümkün olan en kısa zamanda Amerika'dan çıkmaktı. Benim pek az yer aldığım sohbetler, cennetle eş anlamlı sıcak yerlerin isimleriyle oynanan bir tür rulet gibiydi: Akapulko... Minorca... Rodos... hatta Kaşmir Vadisi, Zanzibar ve Andaman Adaları.

Dış dünyadan gelen haberler Amerika'da kalmamı çekici kılacak türden değildi pek, hatta bu ihtimal dışıydı. Peder Keeley dışarı çıkıp, günde birkaç kez gazeteleri alı-

yordu ve daha fazla aydınlanmak için radyo bile dinliyorduk.

İsrail, bir Amerikan vatandaşı olmadığım, aslında hiçbir ülkenin vatandaşı olmadığım söylentilerinden cesaret alarak taleplerini artırmıştı. İsrail'in talepleri eğitici olacak şekilde çerçevelendirilmişti; benim gibi bir propagandacının Heydrich, Eichmann, Himmler ya da dehşet verici benzerleri kadar katil olduğu dersini verecek şekilde.

Bu doğru olabilir. Bir radyo yayıncısı olarak yalnızca gülünç olmayı umuyordum ama bu komik olmak için zor bir dünya; gülmeye gönülsüz, düşünmeyi beceremeyen, inanmaya ve öfkelenmeye ve nefret etmeye bu kadar hevesli insanlarla dolu bir dünya. Bana inanmak *isteyen* o kadar çok insan vardı ki!

Bana kaderi sorgulamamakla ilgili ne derseniz deyin, ben ona dair ürkütücü ve son derece hakir bir kapasiteye sahibim.

Batı Almanya, Amerika Birleşik Devletleri hükümetine kibarca, benim kendi vatandaşları olup olamayacağımı sordu. Benimle ilgili bütün kayıtlar savaş sırasında yandığı için, aksini gösterecek kanıtları yoktu. Eğer kendi vatandaşlarıysam, onlar da beni yargılamaktan en az İsrail kadar memnuniyet duyacaklardı.

Eğer bir Almansam, dediler aslında, benim gibi bir Alman vatandaşından utanç duyuyorlardı.

Sovyet Rusya, ıslak çakıl taşlarının üstüne atılan misketlerin çıkarttığı ses gibi, kısaca, yargılamaya gerek olmadığını söyledi. Onlara göre benim gibi bir faşist, bir hamamböceği gibi ezilmeliydi.

Ama esas ani ölüm kokan, komşularımın öfkesiydi. Daha acımasız gazeteler, yorum yapmadan, benim bir kıyıdan ötekine demir bir kafes içinde sergilenmemi talep eden insanlardan; sanki küçük silahları kullanmayı bilen çok az insan varmış gibi, beni idam edecek bir ölüm mangasında gönüllü olarak çalışacak kahramanlardan; kendileri hiçbir şey yapmak istemeyen ama Amerikan uygarlığına ne yapılması gerektiğini bilen başka, daha güçlü, daha genç insanlar olduğuna güvenen kişilerden gelen mektuplar yayınladılar.

Bu vatanseverler, bu güveni duymakta haklıydılar. Getireceği korkunç cezalara rağmen, adam öldürmeye bu kadar hevesli güçlü ve genç insanlara sahip başka böyle bir toplum olmuş mudur, bilmiyorum.

Gazeteler ve radyoya göre, öfkeleri meşru olan bu insanlar benim için yapılması gerekeni zaten yapmışlardı, farelerle dolu tavan arama girmişler, dünyevi eşyalarımı yırtmış ya da parçalamışlardı. Tavan aram artık yirmi dört saat polis kontrolündeydi.

New York Post polisin beni gerektiği gibi koruyamayacağını belirtmişti, çünkü düşmanlarım çoktu ve anlaşılır bir öldürme arzusuyla doluydular. İstenilen şeyin deniz birliklerinin beni sonsuza dek kuşatması olduğunu söylüyordu *Post* ümitsizce.

New York Daily News en büyük savaş suçumun bir beyefendi gibi kendimi öldürmemiş olmam olduğunu ileri sürmüştü. Zannedersem, Hitler bir beyefendiydi.

News, tesadüfen, Bernard B. O'Hare'den, beni Almanya'da yakalayan adamdan, bir mektup yayınlamıştı, kısa süre önce bana karbon kopyası alınmış mektuplar gönderen adamdan.

"Bu adamı kendime istiyorum," diye yazmıştı O'Hare benim için. "Bu adamı ben tek başıma hak ediyorum. Onu Almanya'da yakalayan benim. O zamanlar paçayı kurtaracağını bilseydim, o anda kafasını uçururdum. Eğer benden önce Campbell'i gören olursa, ona Bernard O'Hare'nin Boston'dan bir uçakla gelmekte olduğunu söylesin."

New York Times benim gibi bir parazite tolerans göstermenin ve korumanın gerçekten özgür bir toplumda çıldırtıcı bir gereklilik olduğunu söylemişti.

Amerika Birleşik Devletleri hükümeti, Resi'nin söylediği kadarıyla, beni İsrail'e teslim etmeyecekti. Bunun yasal bir yolu yoktu.

Ne var ki, Amerika Birleşik Devletleri hükümeti, benim kafa karıştırıcı davamı enikonu ve açık bir şekilde gözden geçirerek, vatandaşlık statümün gerçekte ne olduğunu bulacağına, neden hiçbir zaman yargılanmamış olduğumu ortaya çıkartacağına dair söz vermişti. Hükümet sınırları içinde olmamın bile kötü bir sürpriz olduğunu ifade etmişti.

New York Times, genç halimin bir portresini yayınlamıştı, bir Nazi ve uluslararası radyo dalgalarının idolü olarak resmî portremi. Fotoğrafın çekildiği yıla dair ancak bir tahminde bulunabilirim; 1941'di sanırım.

Arndt Klopfer, benim portremi çeken fotoğrafçı, beni soğuk kremayla kaplı bir Maxfield Parrish İsası gibi göstermek için elinden geleni yapmıştı. Bana bir hale bile vermişti, arka plana akıllıca yerleştirilmiş bir ışık demeti. Klopfer'e giden herkesin bir halesi oluyordu, Adolf Eichmann da dahil olmak üzere.

Bunu Eichmann hakkında kesinlikle söyleyebilirim, Hayfa Enstitüsü'nden doğrulama istemeden, çünkü Eichmann fotoğrafını benden hemen önce çektirmişti. Bu Eichmann'la tek karşılaşmamdı; Almanya'daki tek karşılaşmam. Onunla burada, İsrail'de yeniden karşılaştım; daha iki hafta önce, Tel Aviv'de hapse atıldığımda.

Bu buluşma hakkında: Yirmi dört saattir Tel Aviv'de hapistim. Oradaki hücreme götürülürken, gardiyanlar birbirimize söyleyeceğimiz bir şey varsa diye beni Eichmann'ın hücresinin önünde durdurdular.

Birbirimizi tanımadık ve gardiyanlar bizi tanıştırmak zorunda kaldı.

Şu an ben nasıl yazıyorsam, Eichmann da hayat hikâyesini yazıyordu. Açıklanacak altı milyon cinayetiyle, o çenesiz, tüysüz akbaba, bana bir aziz gibi gülümsedi. Çalışmasına, bana, hapishanedeki gardiyanlara ve herkese sevimli bir ilgi gösteriyordu.

Bana tatlı tatlı baktı ve "Kimseye kızgın değilim," dedi.

"Öyle olmak gerek," dedim.

"Sana bir tavsiyem var," dedi.

"Duymak isterim," dedim.

"Rahatla," dedi gülümseyerek, gülümseyerek, gülümseyerek. "Yalnızca rahatla."

"Buraya böyle geldim," dedim.

"Hayatın çeşitli aşamaları var," dedi. "Her biri bir diğerinden farklı ve her aşamada senden ne beklendiğini fark edebilmelisin. Başarılı bir hayatın sırrı bu."

"Bu sırrı benimle paylaşmanız çok nazik," dedim.

"Artık bir yazarım," dedi. "Asla bir yazar olacağımı düşünmemiştim."

"Özel bir soru sorabilir miyim?" dedim.

"Elbette," dedi şefkatle. "İçinde olduğum aşama bu. Bu, düşünme ve cevap verme zamanı. Ne istersen sor."

"Altı milyon Yahudi'nin öldürülmesinden suçluluk duyuyor musunuz?" dedim.

"Kesinlikle hayır," dedi Auschwitz'in mimarı, krematoryuma giden taşıma bantlarının yaratıcısı, Cyklon-B isimli gazın dünyadaki en büyük müşterisi.

Adamı pek de tanımadan, bir okul şakası yapmayı denedim; bana okul şakası gibi gelen bir şaka. "Yalnızca bir askerdiniz, değil mi?" dedim. "Emirleri yukarıdan alan, dünyadaki diğer tüm askerler gibi?"

Eichmann gardiyanlardan birine döndü ve kusursuz bir İbraniceyle, öfkeli bir İbraniceyle konuştu. Eğer yavaş konuşsaydı, ne dediğini anlardım ama çok hızlı konuştu.

"Ne dedi?" diye sordum gardiyana.

"Size ifadesini gösterip göstermediğimizi sordu," dedi gardiyan. "Tamamlanana dek kimseye göstermememiz için bizden söz almıştı."

"Görmedim," dedim Eichmann'a.

"O halde savunmamın ne olacağını nasıl biliyorsun?" dedi.

Bu adam gerçekten de kendi basmakalıp savunmasını kendi uydurduğuna inanıyordu, ondan önce yaklaşık dokuz milyon benzerinin aynı savunmayı yapmış olmasına rağmen. Tanrısal insan yaratıcılığından anladığı şey buydu.

Eichmann ve kendim hakkında daha çok düşününce, onun hastaneye gönderilmesi gerektiğine ve adil, dürüst cezaların da benim gibi adamlar için olduğuna daha çok inanıyorum.

Eichamann'ı yargılayacak olan yargıcın bir arkadaşı olarak, Eichmann'ın doğru ile yanlışı ayırt edemediği görüşünü ileri sürüyorum; yalnızca doğru ile yanlışı değil ama gerçeği ve hayali olanı, umudu ve umutsuzluğu, güzelliği ve çirkinliği, nezaketi ve kabalığı, komediyi ve trajediyi. Bütün bunlar Eichmann'ın zihninde ayırt edilemiyor, üfürük gibi.

Benim durumum farklı. Bir yalan söylediğimde bunu biliyorum, birinin benim yalanlarıma inanmasının doğuracağı korkunç sonuçları tasavvur edebiliyorum, vahşetin yanlış olduğunu biliyorum. Artık farkına varmadan yalan söyleyemem, bilmeden böbrek taşı düşürürcesine.

Eğer bundan sonra başka bir hayat varsa, bir sonrakinde, hakkında şu sözler sarf edilebilecek bir adam olmayı çok isterim: "Affedin onu. Ne yaptığını bilmiyor."

Bu şu anda benim için söylenemez.

Doğru ile yanlışı ayırt edebilmemin tek avantajı, en yakın ifadeyle, Eichmannlar'ın komik bulmadığı şeylere zaman zaman gülebiliyor olmam.

"Hâlâ yazıyor musunuz?" diye sordu Eichmann bana, Tel Aviv'de.

"Son bir proje daha," dedim. "Arşivler için sipariş edilmiş bir performans."

"Profesyonel bir yazarsınız?" dedi.

"Öyle diyenler var," dedim.

"Söyleyin bana," dedi. "İçinizden gelsin gelmesin, her gün yazmaya vakit ayırıyor musunuz, yoksa ilham gelmesini mi bekliyorsunuz, gece gündüz?"

"Bir program," dedim eski günleri hatırlayarak.

Bana saygı gösterdi. "Evet, evet," dedi başını sallayarak. "Bir program. Ben de öyle yapıyorum. Bazen yalnızca boş bir kağıda bakıyorum ama yine de oturuyorum ve iş için ayırdığım zaman boyunca ona bakıyorum. Alkolün yardımı oluyor mu?"

"Sanırım oluyor. Ama yalnızca yarım saatliğine," dedim. Bu da gençliğimden kalma bir görüştü.

Eichmann bir şaka yaptı. "Dinle," dedi. "O altı milyon hakkında..."

"Evet?" dedim.

"Kitabın için birkaçını sana ayırabilirim," dedi. "Hepsine ihtiyacım olduğunu düşünmüyorum."

Bu şakayı tarihe hediye ediyorum, orada bir kayıt cihazı olmadığı varsayımıyla. Bürokratik Cengiz Han'ın en kayda değer alıntılarından biri buydu.

Eichmann'ın benim de koca ağzımla bir sürü insan öldürdüğümü kabul etmemi istemiş olması muhtemel. Ama o kadar incelikli bir adam olduğunu sanmam. Sanırım özüne inebilirsek, genel olarak ona atfedilen altı milyon cinayetten birini bile bana vermezdi. Eğer tüm o cinayetleri havale etmeye başlasaydı, Eichmann'ın tasavvuru olan Eichmann yok olurdu.

Gardiyanlar beni götürdüler ve Yüzyılın Adamı ile gerçekleşen son karşılaşmam bir notla oldu; onun Tel Aviv'deki hapishanesinden benim Kudüs'teki hapishane-

me gizemli bir şekilde gizlice sızan bir not. Not buradaki avluya yabancı bir kişi tarafından ayağımın önüne atılmıştı. Yerden aldım ve okudum. Şöyle diyordu:

"Sence okuryazar bir haberci gerçekten de gerekli mi?" Not Eichmann tarafından imzalanmıştı.

Cevabım şuydu:

"Amerika Birleşik Devletleri'ndeki kitap kulüpleri ve film satışları için, kesinlikle gerekli."

30

DON KİŞOT...

Meksiko City'e uçacaktık. Kraft, Res ve ben. Plan buydu. Dr. Jones bizim için yalnızca uçuşu ayarlamakla kalmayacak, Meksiko City'de bir karşılama komitesi de ayarlayacaktı.

Meksiko City'den arabayla keşfe çıkacak, kalan günlerimizi geçirecek gizli bir köy arayacaktık.

Plan, her gün kurduğum sayısız hayaller kadar cazipti. Ve tekrar yazmam da neredeyse kesin görünüyordu.

Utanarak, Resi'ye böyle söyledim.

Sevinçten ağladı. Sevinci samimiydi? Kim bilir. Yalnızca gözyaşlarının ıslak ve tuzlu olduğunu söyleyebilirim.

"Bu muhteşem, bu cennetten çıkma mucizeyle bir ilgim var mı?" dedi.

"Tamamıyla," dedim onu kendime doğru çekerek.

"Hayır, hayır. Çok az," dedi. "Ama biraz Tanrım, biraz. Esas büyük mucize senin sahip olduğun yetenek."

"Büyük mucize," dedim. "Senin ölüleri uyandırma gücün."

"Bunu aşk yapıyor," dedi. "Beni uyandırdı. Ne kadar canlı olduğumu düşünüyorsun ki, önceleri?"

"Bunu yazmalı mıyım?" dedim. "Meksika'daki o köyümüzde, Pasifik'in kıyısında; önce bunu mu yazmalıyım?"

"Ah, evet hayatım, evet," dedi. "Sen yazarken, ben de sana o kadar iyi bakacağım ki. Benim için zamanın olacak mı?"

"Akşamüstleri, akşamlar ve geceler," dedim. "Sana ayırabileceğim tek zaman bu olacak."

"İsmine karar verdin mi?" dedi.

"İsim mi?" dedim.

"Yeni adın... Muhteşem çalışmaları Meksika'dan gizemli bir şekilde gelen yazarın yeni adı," dedi. "Ben de Bayan..."

"Señora," dedim.

"Señora ne?" dedi. "Señor ve Señora ne?"

"Vaftiz et bizi," dedim.

"Benim için hemen karar veremeyecek kadar önemli," dedi.

O anda Kraft içeri girdi.

Resi ondan benim için bir takma ad bulmasını istedi.

"Don Kişot'a ne dersin?" dedi Kraft ona. "Bu, seni de Dulcinea del Toboso yapar ve ben de tablolarımı Sancho Panza diye imzalarım."

Dr. Jones Peder Keeley ile içeri girdi. "Uçak yarın sabah hazır olacak," dedi. "Yolculuk edecek kadar iyi olacağına emin misin?"

"Şu anda da yeterince iyiyim," dedim.

"Meksiko City'de sizi karşılayacak adamın adı Arndt Klopfer," dedi Jones. "Hatırlıyor musun bu adı?"

"Fotoğrafçı mı?" dedim.

"Onu tanıyor musun?" dedi.

"Berlin'de resmî fotoğrafımı çekmişti," dedim.

"Şu anda Meksika'daki en büyük bira imalatçısı," dedi Jones.

"Tanrı aşkına," dedim. "En son duyduğum, stüdyosunun beş yüz kiloluk bir bombayla vurulduğuydu."

"İyi bir adamı zaptedemezsin," dedi Jones. "O halde şimdi, Peder Keeley ve benim senden özel bir ricamız var."

"Ya?" dedim.

"Bu gece Anayasa'nın Beyaz Oğullarının Demir Muhafızları'nın haftalık toplantısı var," dedi Jones. "Peder Keeley ve ben, August Krapptauer için bir anma töreni yapmak istiyoruz."

"Anlıyorum," dedim.

"Biz bu anma konuşmasını duygusallaşmadan yapabileceğimizi düşünmüyoruz," dedi Jones. "İkimiz için de korkunç bir duygusal işkence olur bu. Şöhretli bir konuşmacı olarak, altın dilli bir adam olarak, eğer sakıncası yoksa, onun onuruna birkaç kelime söyler misin diye merak ediyorduk."

Reddedemezdim. "Teşekkürler beyler," dedim. "Bir övgü konuşması mı?"

"Peder Keeley genel bir tema düşündü, eğer yardımı olursa," dedi Jones.

"Çok yardımı olur, genel bir tema yardımcı olur," dedim. "Kullanabilirim."

Peder Keeley boğazını temizledi. "Bence tema şöyle olmalı," dedi o yaşlı vaiz. "Onun Gerçekliği İlerlemeye Devam Ediyor."

31

"ONUN GERÇEKLİĞİ İLERLEMEYE DEVAM EDİYOR..."

Amerikan Anayasası'nın Beyaz Oğullarının Demir Muhafızları Dr. Jones'in bodrumundaki kalorifer dairesindeki katlanan sandalyelerden sıralarda toplandı. Muhafızların sayısı yirmiydi, yaşlarıysa on altı ile yirmi arasında değişiyordu. Hepsi sarışındı. Hepsinin boyu 1.80'in üstündeydi.

Hepsi şık giyinmişti, takım elbiseler beyaz gömlekler ve kravatlar... Onları muhafız olarak tanımlayan şey, her birinin sağ yakasının düğme iliğindeki altın şeritti.

Eğer Dr. Jones bana göstermeseydi, sağ yakalardaki düğme ilikleri üstündeki bu ayrıntıyı fark etmezdim, aslında düğme iliği olmayan yakalar.

"Birbirlerini bu şekilde tanıyorlar, düğme iliklenmese bile," dedi. "Başka kimse bunu fark etmese de onlar rütbelerinin yükseldiğini görebiliyorlar."

"Hepsi paltolarını terzilere götürüp, sağ yakalarına ilik mi açtırıyorlar?" dedim.

"Anneleri yapıyor," dedi Peder Keeley.

Keeley, Jones, Resi ve ben muhafızların karşısındaki yüksek bir platformda oturuyorduk, sırtımız kalorifer ka-

zanına dönüktü. Resi platformdaydı çünkü oğlanlara, Demir Perde ardında komünizmle ilk elden yaşadığı tecrübeye dair bir iki kelam etmeyi kabul etmişti.

"Terzilerin çoğu Yahudi," dedi Dr. Jones. "Onlara para kazandırmak istemiyoruz."

"Ayrıca," dedi Peder Keeley. "Annelerin katılması da iyi."

Jones'in şoförü, Harlem'in Siyah Führer'i de şimdi platformda yanımızdaydı; arkamıza büyük bir işaret asıyordu, ucundaki kopçaları buhar borularına bağlıyordu.

Üstünde şöyle yazıyordu:

"Eğitim alın. Sınıfınızın önde giden kişisi olun. Bedeninizi temiz ve güçlü tutun. Düşüncelerinizi kendinize saklayın."

"Bunlar mahalleden çocuklar mı?" diye sordum Jones'e.

"Ah, hayır," dedi Jones. "Aralarından yalnızca sekizi New York'tan. Dokuzu New Jersey'den, ikisi Peekskill'den – ikizler – ve biri de taa Philedelphia'dan geliyor."

"Her hafta Philedelphia'dan mı geliyor?" dedim.

"Başka nerede August Krapptauer'in burada sunduklarını bulabilir ki?" dedi Jones.

"Nasıl seçildiler?" dedim.

"Gazetem aracılığıyla," dedi Jones. "Ama aslında kendileri gönüllü oldular. Endişeli, vicdanlı aileler sürekli *Beyaz Hıristiyan Fedai*'ye yazıp, bana Amerikan kanının saflığını korumak isteyen bir gençlik akımı olup olmadığını soru-

yordu. Gördüğüm en iç burkucu mektuplardan biri Bernardsville, New Jersey'den bir kadının mektubuydu. Oğlunu Amerikalı Yavru Kurtlar'a göndermeye hazırdı, AYK kısaltmasının 'Amerikalı Yahudiler ve Korkaklar' olması gerektiğinin farkında bile değildi. Ve oğlan bir Kartal İzci oldu ve sonra da orduya yazıldı, Japonya'ya gitti ve koluna Japon bir kadın takıp eve döndü."

"August Krapptauer o mektubu okuduğunda ağladı," dedi Peder Keeley. "Bütün yorgunluğuna rağmen, yeniden gençlerle birlikte çalışması gerektiğine karar verdiği an da o oldu."

Peder Keeley toplantıyı açtı, hepimize dua ettirdi. Duası basmakalıp bir duaydı, düşmanlar karşısında cesaret diliyordu.

Yine de, basmakalıp olmayan bir dokunuş da vardı, daha önce hiç duymadığım bir dokunuş, hatta Almanya'da bile. Siyah Führer odanın arkasında bir davulun üstünde duruyordu. Davulun sesi belli belirsiz duyuluyordu, çünkü daha önce benim çarşaf olarak sarındığım leopar desenli kumaşa sarılıydı. Duanın her cümlesinin sonunda, Siyah Führer sarıp sarmalanmış davula vuruyordu.

Resi'nin Demir Perde'nin ardındaki hayatın dehşetine dair konuşması kısa ve ruhsuzdu ve eğitimsel bir duruş açısından öylesine az tatmin ediciydi ki, Jones ona suflörlük yapmak zorunda kaldı.

"En kendini adamış komünistler ya Yahudi ya da Doğulu kanı taşıyorlar, değil mi?" diye sordu ona.

"Ne?" dedi Resi.

"Elbette öyleler," dedi Jones. "Söylemeye bile lüzum yok," dedi ve konuşmasını biraz da öfkeyle sonlandırdı.

George Kraft nerede miydi? Seyirciler arasında oturuyordu, en son sırada, sarıp sarmalanmış davulun yanında.

Jones beni takdim etti, beni takdime gerek olmayan bir adam olarak takdim etti. Henüz konuşmaya başlamamam gerektiğini, çünkü benim için bir sürprizi olduğunu söyledi.

Gerçekten de bir sürprizi vardı.

Siyah Führer davulun başından ayrıldı, elektrik düğmelerinin yanındaki güç ayarlayıcısının yanına gitti ve Jones konuşurken yavaş yavaş ışıkları kıstı.

Jones oda kararırken, İkinci Dünya Savaşı sırasında Amerika'daki entelektüel ve ahlaki ortamı anlatıyordu. İdealleri uğruna zulüm gören vatansever, düşünceli beyaz adamlardan bahsetti, sonunda nasıl bütün Amerikalı vatanseverlerin federal zindanlarda çürüdüklerinden.

"Bir Amerikalı hiçbir yerde doğruyu bulamazdı," dedi.

Artık oda kapkaranlıktı.

"Neredeyse hiçbir yerde," dedi Jones karanlıkta. "Eğer bir adam kısa dalga bir radyosu olacak kadar şanslı idiyse bile," dedi. "Yine de bir gerçeklik kaynağı vardı, yalnızca bir tane."

Ve sonra, karanlıkta, kısa dalga bir radyo parazitinin cızırtısı ve uğultusu duyuldu, biraz Fransızca, biraz Almanca, biraz Brahms'ın Birinci Senfonisi, sanki üflemelilerle çalınıyormuş gibi ve ardından yüksek perdeden:

> Ben Howard W. Campbell, Jr., kalan son özgür Amerikalılar'dan biri, sizlere özgür Berlin'den sesleniyorum. Yurttaşlarımı selamlamak istiyorum, 106. Bölük'ün beyaz beyefendileri, bu gece

St. Vith önünde konuşlanıyorlar. Bu yeşil bölükteki çocukların ailelerine söylemek isterim ki, bölge sakin bir bölge. 442. ve 444. Alaylar da hatta. 423. yedekte.

Reader's Digest'in bu sayısında, 'Siperlerde Ateist Yoktur' başlıklı güzel bir makale var. Bu temayı biraz genişleterek size şunu söylemek isterim ki, her ne kadar bu savaş Yahudiler yüzünden çıkmışsa da, her ne kadar yalnızca Yahudiler'in kazanacağı bir savaş olsa da, siperlerde Yahudiler yok. 106. Birlik'teki piyade erleri bunu doğrulayabilir. Yahudiler, Quartermaster Corps'daki mallarını ya da Finance Corps'daki paralarını saymakla ya da Paris'de kara borsada sigara ve naylon satmakla o kadar meşguller ki sınıra yüz yetmiş kilometreden fazla yaklaşamıyorlar.

Evdeki dostlar, sınırdaki çocukların aileleri ve akrabaları... Tanıdığınız bütün Yahudiler'i hatırlamanızı istiyorum. Onları iyice hatırlamanızı istiyorum.

Şimdi o halde, sorarız size, savaş onları daha mı zengin kılıyor, daha mı fakirleştiriyor? Daha iyi yemekler mi yiyorlar yoksa sizden daha mı kötü yemeklere mahkûmlar?

Bu soruların gerçek yanıtlarını biliyorum ve eğer gözlerinizi açıp, bir dakika düşünürseniz, siz de yanıtı bulacaksınız.

Şimdi size şunu sorayım:

Bir zamanlar özgür bir halkın başkenti olan Washington'dan bir telgraf alan tek bir Yahudi ai-

> le tanıyor musunuz? Washington'dan, "Milli Savunma Bakanlığı derin üzüntüyle bildirmek ister ki oğlunuz..." diye başlayan bir telgraf alan tek bir Yahudi aile tanıyor musunuz?

Ve böyle devam ediyordu.

On beş dakika boyunca, o bodrum karanlığında, özgür Amerikalı Howard W. Campbell, Jr. vardı. Kepazeliğimi sıradan bir "ve böyle devam ediyor" ile saklamaya çalışmıyorum.

Hayfa Savaş Suçluları Enstitüsü Belgeleri arasında Howard W. Campbell, Jr.'ın yaptığı bütün yayınların kayıtları var. Eğer o yayınları dinlemek isteyen, içinden söylediğim en berbat şeyleri elemek isterse, o seçkinin bu anlatıya eklenmesine hiçbir itirazım yok.

Onları söylediğimi inkâr edemem. Söyleyebileceğim tek şey onlara inanmadığımdır, ne kadar cahilce, yıkıcı, tiksindirici derecede aptalca şeyler söylediğimin farkındaydım.

Orada karanlıkta oturup, söylediklerimi dinleme tecrübesi beni şok etmedi. Soğuk terler döktüğüm ya da o türden saçma bir duyguya kapıldığımı söylemek, savunmama yardımcı olabilir. Ama ben her zaman ne yaptığımızın farkındaydım. Her zaman bu yaptığımla yaşayabildim. Nasıl mı? Modern insanın o basit ve yaygın nimeti sayesinde: Şizofreni.

O karanlıkta sözünü etmeye değer bir şey oldu yine de. Biri cebime bir not sıkıştırdı, bunu da özellikle beceriksiz bir şekilde yaptı ki notun orada olduğunu fark edeyim.

Işıklar yandığında, notu bana kimin verdiğini tahmin edemedim.

August Krapptauer için gazelimi dizdim, inandığım şeyin, akılları yerine kalplerini dinleyen erkekler ve kadınlar var olmayı sürdürdükçe, Krapptauer'in gerçeğinin sonsuza dek insanlıkta yaşayacağını söyledim.

Seyircilerden coşkulu bir alkış aldım ve Siyah Führer'den de bir davul solosu.

Notu okumak için tuvalete indim.

Not, spiralli bir not defterinden kopartılmış çizgili bir kağıda yazılmıştı. Şöyle yazıyordu:

"Kömürlüğün kapısı açık. Hemen buradan ayrıl. Seni sokağın karşısındaki boş dükkânda bekliyorum. Acil. Hayatın tehlikede. Bu notu ye."

Hüzünlü Melek Vaftiz Annem, Albay Frank Wirtanen tarafından imzalanmıştı.

32

ROSENFELD...

Burada, Kudüs'teki avukatım, Bay Alvin Dobrowitz, bana Albay Frank Wirtanen olarak tanıdığın adamın yanında beni gören bir tanık bulursam davayı kazanacağımı söyledi.

Wirtanen'i üç kez gördüm: savaştan önce, savaştan hemen sonra ve son olarak da Muhterem Doktor Lionel J. D. Jones, D.D.S., D.D.'nin konutunun arka sokağındaki boş dükkânda. Yalnızca ilk karşılaşmamızda, parktaki karşılaşmamızda bizi bir arada görenler olmuştu. Ve bizi görenlerin hatırasında da artık sincaplar ve kuşlardan daha fazla yer tuttuğumuzu sanmam.

Onunla ikinci karşılaşmam Almanya, Wiesbaden'deydi, bir zamanlar *Wehrmacht* Mühendislik Şirketi'nin memur adayı okulunun yemek salonu olan yerde. O yemek salonunun duvarında şahane bir duvar resmi vardı; güzel, dolambaçlı bir kır yolunda ilerleyen bir tank. Duvar resmindeki güneş parıldıyordu. Gök açıktı. Bu pastoral sahne yok olmak üzereydi.

Duvar resminin ön planındaki çalılıkta, çelik kasklı Robin Hoodlar vardı, son eşek şakaları bu kır yoluna mayın döşemek ve bir tank savar silahı ile hafif bir makineli tüfekle yaklaşan eğlenceyi başlatmaktı.

Çok mutluydular.

Wiesbaden'e nasıl mı gittim?

Teğmen Bernard B. O'Hare tarafından yakalanışımdan üç gün sonra, 15 Nisan'da Ohrdruf yakınlarındaki Üçüncü Ordu savaş tutukluları hapishanesinden alınmıştım.

Bir ciple Wiesbaden'e götürülmüştüm, bana ismini bilmediğim bir asteğmen gardiyanlık yapmıştı. Fazla konuşmamıştık. İlgisini çekmemiştim. Bütün yolu benimle hiç alakası olmayan, için için yanan bir öfkeyle geçirmişti. Hiçe sayılmış, hakaret görmüş, aldatılmış, kötü muamele görmüş, yanlış anlaşılmıştı? Bilmiyorum.

Her halükarda, bir tanık olarak pek de işe yarayacağını düşünmüyorum. Ona verilen emirleri yerine getiriyordu. Kampa nasıl gidildiğini sordu ve sonra da yemek salonunun yolunu. Beni yemek salonunun kapısının önüne bıraktı, içeri girip beklememi söyledi. Ve sonra da beni muhafızsız bırakarak gitti.

İçeri girdim, oysa kolaylıkla kırlarda dolaşabilirdim.

O melankolik ahırda, o duvar resminin altındaki bir masada, benim Hüzünlü Melek Vaftiz Annem oturuyordu.

Wirtanen bir Amerikan askeri üniforması giymişti; fermuarlı bir ceket, zeytin yeşili pantolon ve yakası açık bir gömlek ve asker botları. Silahsızdı. Üstünde rütbe ya da birlik nişanı da taşımıyordu.

Kısa bacaklı bir adamdı. Onu masada otururken gördüğümde, sandalyesinden ayaklarını sallandırıyordu. O zaman en az elli beş yaşında olmalıydı, onu son gördüğüm günün üzerinden neredeyse yedi yıl geçmişti, saçları dökülmüş, kilo almıştı.

Albay Frank Wirtanen, Amerikan askeri üniformasının pek çok yaşlı adamda yarattığı havayla arsız bir bebek gibi görünüyordu.

Bana gülümsedi, dostça elimi sıktı ve şöyle dedi: "Pekala, *bu* savaş hakkında ne düşündün, Cambell?"

"Dışında kalmayı tercih ederdim," dedim.

"Tebrikler," dedi. "Savaştan sağ çıktınız yine de. Pek çok insan başaramadı, biliyorsunuz."

"Biliyorum," dedim. "Karım, örneğin."

"Bunun için üzgünüm. Ben de sizin öğrendiğiniz gün duydum bu haberi," dedi.

"Nasıl?" dedim.

"Sizden," dedi. "O gece yayında verdiğiniz bilgilerden biri de buydu."

Bu haber, yani Helga'mın kaybolduğuna dair şifreli bir yayın yaptığım haberi, ne yaptığımı bile bilmeden bu haberi geçmiş olmam, bir şekilde bütün bu macerada beni en çok üzen şey oldu. Hâlâ da üzüyor. Neden, bilmiyorum.

Sanırım, benim bile düşüncesine katlanamadığım, çeşitli kimliklere bölünmüş olduğumu gösterdiği için.

Hayatımın o önemli anında, Helga'mın öldüğünü düşündüğüm o anda, acı çeken bir ruh olarak yas tutmuş olmayı isterdim, bölünmeden. Ama hayır. Bir yanım bu trajediyi şifreli bir biçimde dünyaya haber verdi. Geri kalanım o anonsun yapıldığından bile bihaberdi.

"Bu hayati bir askeri bilgi miydi? Benim kellem pahasına Almanya'nın dışına mı çıkması gerekiyordu?" dedim Wirtanen'e.

"Kesinlikle," dedi. "Haberi alır almaz, eyleme geçtik."

"Ne eylemi?" dedim umutla. "Nasıl bir eylem?"

"Senin yerini alacak birini bulmak," dedi Wirtanen. "Güneş doğmadan kendini öldüreceğini düşünmüştük."

"Öldürmeliydim," dedim.

"Yapmadığına memnunum," dedi.

"Ben de yapmadığım için üzgünüm," dedim. "Vaktinin çoğunu benim gibi tiyatroda geçirmiş bir adamın ölme vakti geldiğini anlayacağı düşünülür, eğer bir kahramansa tabi." Yavaşça parmaklarımı şıklattım. "İşte Helga ve benim oyunum, *İki Kişilik Ulus*," dedim. "Çünkü muhteşem intihar sahnesinin geldiğini anlayamadım."

"İntiharı hoş karşılamam," dedi.

"Ben forma hayranım," dedim. "Bir başlangıcı, ortası ve sonu olan ve mümkün olduğunda bir ahlakı da olan şeylere hayranım."

"Hâlâ hayatta olabilir, sanırım," dedi Wirtanen.

"Şüpheli bir son," dedim. "Yersiz bir durum. Oyun bitti."

"Ahlakla ilgili bir şey mi söyledin?" dedi.

"Eğer senin kendimi öldürmemi beklediğin anda intihar etmiş olsaydım," dedim. "Belki de bunda bir ahlak bulabilirdin."

"Düşünmem lazım," dedi.

"Acele etme," dedim.

"Bir şeylerin bir formu olmasına alışık değilim ya da bir ahlaka. Eğer ölseydin, muhtemelen şöyle bir şey derdim: 'Lanet olsun, şimdi ne yapacağız?' Ahlak mı? Her

ölüden bir ahlak dersi çıkartmadan ölüleri gömmek de yeterince büyük bir sorumluluk," dedi. "Ölülerin yarısının isimleri bile yok. Senin iyi bir asker olduğunu söyleyebilirdim."

"Öyle miydim?" dedim.

"Benim hayali çocuğum olan bütün o casuslar arasından, söylemem gerekli ki, savaş boyunca güvenilirliğini ve hayatını koruyan tek sen oldun," dedi. "Dün gece biraz ürkütücü bir hesap yaptım, Campbell. Senin kırk iki kişi arasından ne işinde başarısız olmayan ne de ölmeyen tek kişi olduğunu hesapladım."

"Ya bana bilgi verenler?" dedim.

"Ölü, hepsi ölü," dedi. "Bu arada, hepsi de kadındı. Yedisi, yakalanmadan önce yalnızca sana haber taşımak için yaşıyordu. Düşünsene, Campbell – senin üst üste tatmin ettiğin yedi kadın – ve sonunda onlara verdiğin tatmin uğruna öldüler. Aralarından hiçbiri sana ihanet etmedi, yakalandıklarında bile. Düşünsene."

"Düşünülecek fazladan bir bilgi vermedin bana," dedim Wirtanen'e. "Seni bir öğretmen ya da bir filozof olarak hor görmek değil amacım ama bu mutlu karşılaşmadan önce de düşünecek şeylerim vardı. Peki şimdi ne olacak bana?"

"Zaten yeniden kayboldun bile," dedi. "Üçüncü Ordu seni kayıtlarından sildi ve oraya vardığına dair bir kanıt da olmayacak asla." Ellerini ayırdı. "Nereye gitmek istersin, kim olmak istersin?"

"Bir yerlerde beni bekleyen bir kahraman olduğunu düşünmüyorum," dedim.

"Sanmam," dedi.

"Ailemden haber var mı?" dedim.

"Bunu söylediğim için üzgünüm," dedi. "Dört ay önce öldüler."

"İkisi de mi?" dedim.

"Önce baban, yirmi dört saat sonra da annen. İkisi de kalpten," dedi.

Bu beni biraz ağlattı, başımı salladım. "Onlara gerçekte ne yaptığımı söyleyen olmadı mı?" dedim.

"Berlin'in merkezindeki radyo istasyonumuz, iki yaşlı insanın huzurundan daha önemliydi," dedi.

"Emin değilim," dedim.

"Sen emin olamazsın," dedi. "Ben eminim."

"Ne yaptığımı bilen kaç kişi vardı?" dedim.

"İyileri mi yoksa kötüleri mi?" dedi.

"İyileri," dedim.

"Üç kişi," dedi.

"O kadar mı?" dedim.

"Çok bile," dedi. "Fazla bile aslında. Ben, General Donovan ve bir kişi daha."

"Bu dünyada ne yaptığımı bilen üç kişi," dedim. "Ve geri kalan herkes..." Ürperdim.

"Seni olduğun gibi tanıyorlardı," dedi beklenmedik bir şekilde.

"O ben değildim," dedim onun bu keskin tavrı karşısında afallayarak.

"Her kimse artık," dedi Wirtanen. "Bugüne kadar yaşamış en ahlaksız orospu çocuğuydu."

Şaşırmıştım. Wirtanen gerçekten de acımasızdı.

"Kendi yaptıklarını bile bile bana bunu mu söylüyorsun?" dedim. "Başka nasıl hayatta kalacaktım?"

"O senin sorunundu," dedi. "Çok az adam bunu senin kadar iyi başarabilirdi."

"Benim bir Nazi olduğumu mu düşünüyorsun?" dedim.

"Elbette öyleydin," dedi. "Sağduyulu bir tarihçi seni başka nasıl sınıflandırabilir? Sana bir soru sorayım."

"Sor," dedim.

"Eğer savaşı Almanya kazansaydı, dünyayı fethetseydi..." durdu, başını kaldırdı. "Sen benden çok önde olmalısın. Sorunun ne olduğunu biliyor olmalısın."

"Nasıl mı yaşardım?" dedim. "Ne mi hissederdim? Ne mi yapardım?"

"Aynen," dedi. "Bunu düşünmüş olmalısın, seninki gibi bir hayal gücüyle."

"Hayal gücüm eskisi gibi değil. Bir casus olduğumda fark ettiğim şeylerden ilki artık hayal gücümü kullanamadığım oldu," dedim. "Bana bir iki dakika ver..."

"Acele etme," dedi.

Ben de kendimi onun tanımladığı durumda düşündüm ve hayal gücümün artıkları bana yıpratıcı derecede sinik bir cevap verdi. "Dünyadaki günlük gazeteler için günlük optimist yazılar yazan bir köşe yazarı, bir tür Nazi Edgar

Guest olmam muhtemel. Ve bunadıkça da, yazılarıma inanmaya bile başlayabilirdim: En iyisinin bu olduğuna."

Omuz silktim. "Birini vurur muydum? Sanmam. Bir bombardıman planlayabilir miydim? Bu daha muhtemel ama çok bomba gördüm ve işleri yapma şekli olarak beni asla etkilemedi. Seni temin edebileceğim tek şey var: Bir daha asla oyun yazmazdım. O yeteneğim kayboldu."

"Gerçekler ya da adalet uğruna gerçekten vahşi bir şey yapma ihtimalim," dedim Hüzünlü Melek Vaftiz Anneme. "İleri derecede delirmeme bağlı olurdu. Bu olabilirdi. Senin önerdiğin durumda, sıradan bir günde huzurlu bir sokağa öldürücü bir silahla dalabilirdim. Ama insanları öldürmemin, dünyayı daha iyi bir yer kılıp kalmayacağı şansa, yalnızca şansa bakardı."

"Sorunu yeterince dürüstçe yanıtlayabildim mi?" diye sordum ona.

"Evet, teşekkürler," dedi.

"Beni bir Nazi olarak sınıflandır," dedim yorgun bir sesle. "Sınıflandır. Eğer genel ahlak düzeyini yükselteceğine inanıyorsan, beni as. Bu hayat büyük bir hazine değil. Savaş sonrasına dair hiçbir planım yok."

"Yalnızca senin için yapabileceğimiz fazla bir şey olmadığını anlamanı istiyorum," dedi. "Görüyorum ki anlıyorsun."

"Ne yapabilirsiniz?" dedim.

"Sahte bir kimlik, birkaç hile, yeni bir hayata başlamayı düşündüğün yere ulaşmanı sağlayabiliriz," dedi. "Biraz da nakit. Fazla değil, biraz."

"Nakit mi?" dedim. "Hizmetlerimin nakdi değeri nasıl ölçüldü?"

"Bu bir gelenek," dedi. "Neredeyse sivil savaştan beri olan bir gelenek."

"Ya?" dedim.

"Er maaşı," dedi. "Şöyle diyebilirim ki, seninle Tiergarten'de karşılaştığımız günden bugüne kadar geçen süre için."

"Bu çok cömert," dedim.

"Bu işte cömertliğin pek yeri yok," dedi. "Gerçek casusların parayla işi olmaz. Sana bir tuğgeneralin gecikmiş maaşını versek fark eder miydi?"

"Hayır," dedim.

"Ya da hiç para vermeseydik?"

"Hiçbir şey fark etmezdi," dedim.

"Konu asla para değildir," dedi. "Ne de vatanseverlik ya da öyle bir şey."

"O halde nedir?" dedim.

"Herkes bu soruyu kendi için cevaplandırmalı," dedi Wirtanen. "Genelleyecek olursak, ispiyonculuk her casusa karşı konulamaz bir şekilde delirme şansı tanır."

"İlginç," dedim duygusuzca.

Ortamı değiştirmek için ellerini çırptı. "O halde," dedi. "Nereye yollayalım seni?"

"Tahiti?" dedim.

"Eğer öyle diyorsan," dedi. "Ben New York'u öneririm. Orada hiç sıkıntıya girmeden ortadan kaybolabilirsin ve yapılacak bir sürü iş de var, eğer istersen."

"Tamam. New York," dedim.

"Pasaport için resmin çekilsin. Üç saat içinde uçağın buradan kalkacak," dedi.

Boş geçit alanını birlikte geçtik, her yerde şeytan hortumları dönüyordu. Bu şeytan hortumlarını okuldaki eski askeri öğrencilerin hayaletleri olarak düşündüm, savaşta ölmüş, şimdi de kıvrımlarla ve dans ederek geçit alanına geri dönen öğrenciler, onları mutlu edecek sivil bir dansla.

"Sana yayınlarının şifreli olduğunu yalnızca üç kişinin bildiğini söylediğimde..." dedi Wirtanen.

"Ne olmuş?" dedim.

"Üçüncü kişinin kim olduğunu sormadın," dedi.

"Bildiğim biri olabilir mi?" dedim.

"Evet," dedi. "Artık ölü. Bunu söylediğim için üzgünüm. Yayınlarında düzenli olarak saldırırdın ona."

"Ya?" dedim.

"Franklin Delano Rosenfeld dediğin adam," dedi Wirtanen. "Her gece neşeyle dinlerdi seni."

33

KOMÜNİZM BAŞINI KALDIRIYOR...

Hüzünlü Melek Vaftiz Annem'le üçüncü ve tüm göstergelere göre son karşılaşmam, söylemiş olduğum gibi, Jones'in evinin önündeki sokağın karşısındaki boş dükkanda oldu; Resi, George Kraft ve benim saklanmakta olduğum sokağın karşısındaki dükkânda.

O karanlık yere girmek için acele etmedim, içeride Amerikan Lejyonu'nun sancak muhafızları ya da İsrailli paraşütçüler beni yakalamak için bekliyor olabilirdi.

Belimde bir tabanca vardı, Demir Muhafızlar'ın Luger'lerinden biri, yirmi ikilikler için ayarlanmış. Cebimde değildi, açıktı, içinde mermi vardı ve tetiğe alınmış durumdaydı. Kendimi göstermeden dükkânın önünü gözledim. Ön taraf karanlıktı. Sonra hızlı adımlarla arka tarafa yaklaştım, çöp tenekelerinin arasından.

Beni, Howard W. Campbell, Jr.'ı yakalamaya çalışan herkes, bir dikiş makinesinden çıkmış gibi delik deşik olurdu. O koşuşturma içinde, askerleri de sevmeye başlamış olduğumu söylemeliyim, hangi tarafın askeri olursa olsunlar.

İnsan, askeri bir varlık diye düşünüyorum.

Dükkânın arkasında bir ışık vardı. Bir pencereden bak-

tım ve oldukça sakin bir sahneyle karşılaştım. Albay Frank Wirtanen, benim Hüzünlü Melek Vaftiz Annem, yine bir masanın başında oturmuş, yine beni bekliyordu.

Artık yaşlı, epey yaşlı bir adamdı, Buda kadar parlak ve kel.

İçeri girdim.

"Şimdiye dek emekli olmuşsundur diye düşünüyordum," dedim.

"Oldum," dedi. "Sekiz yıl önce. Maine'deki bir göl kenarına bir ev yaptım, bir çekiçle ve bir keserle ve kendi ellerimle. Bir uzmanım."

"Uzmanlığın ne hakkında?" dedim.

"Sen," dedi.

"Bana duyulan bu ani ilginin nedeni nedir?" dedim.

"Öğrenmem gereken de buydu," dedi.

"İsrailliler'in beni istemesi şaşırtıcı değil," dedim.

"Katılıyorum," dedi. "Ama Ruslar'ın senin neden bu kadar önemli olduğunu düşündükleri bir muamma."

"Ruslar mı?" dedim. "Hangi Ruslar?"

"Kız, Resi Noth ve yaşlı adam, ressam George Kraft," dedi Wirtanen. "İkisi de komünist casuslar. Kendine Kraft diyeni 1941'den beri izliyorduk. Kızın ülkeye girmesine de yalnızca neyin peşinde olduğunu anlamak için izin verdik."

34

ALLES KAPUT...

Perişan bir halde bir bavulun üstüne oturdum. "İyi seçilmiş bir iki kelimeyle," dedim. "Beni yıktın. Şu an hiç olmadığım kadar zayıfım! Dost, hayal ve kadın. *Alles kaput.*"

"Hâlâ bir arkadaşın var?" dedi Wirtanen.

"Ne demek istiyorsun?" dedim.

"O da senin gibi," dedi. "Aynı anda pek çok şey olabiliyor, hem de tüm içtenliğiyle." Gülümsedi. "Bu bir yetenek."

"Benim için ne planlıyordu?" dedim.

"Seni bu ülkeden çıkartıp, bir başka ülkeye sokmak istiyordu, orada daha az uluslararası sıkıntıya neden olmadan kaçırılacaktın. Jones'e nerede ve kim olduğunu çıtlatan oydu, O'Hare ve diğer vatanseverleri de sana karşı o kışkırttı. Hepsi senin köklerini buradan kopartma planının bir parçasıydı."

"Meksika. Bana verdiği hayal buydu," dedim.

"Biliyorum," dedi Wirtanen. "Şu anda Meksiko City'de seni bekleyen bir uçak var. Eğer oraya uçsaydın, karada iki dakikadan fazla vakit geçiremeyecektin. Yeniden uçağa binip, son sürat Moskova'ya gidecektin, bütün masrafların karşılanmış olarak."

"Dr. Jones de mi bu işin içinde?" dedim.

"Hayır," dedi Wirtanen. "O senin iyiliğini istiyor. O güvenebileceğin az sayıda adamdan biri."

"Neden beni Moskova'da istesinler ki?" dedim. "Ruslar benden ne isteyebilir ki, İkinci Dünya Savaşı'nın bu yaşlı artığından?"

"Seni, bu ülkenin barındırdığı faşist bir savaş suçlusu olarak dünyaya sergilemek istiyorlar," dedi Wirtanen. "Ayrıca Amerikalılar ile Naziler arasında, Nazi rejiminin başındaki işbirliğini de itiraf edeceğini umuyorlar."

"Neden böyle bir itirafta bulunayım ki?" dedim. "Beni neyle tehdit edeceklerdi?"

"Bu çok basit," dedi. "Çok açık."

"İşkence mi?" dedim.

"Muhtemelen hayır," dedi. "Yalnızca ölüm."

"Ölümden korkmuyorum," dedim.

"Ah, senin ölümün değil," dedi Wirtanen.

"Peki kim için, o halde?" dedim.

"Sevdiğin kızın ölümü, seni seven kızın ölümü," dedi Wirtanen. "İşbirliği yapmazsan, ölüm Resi Noth için olacaktı."

35

FAZLADAN KIRK RUBLE...

"Görevi beni kendine aşık etmek miydi?" dedim.

"Evet," dedi Wirtanen.

"Bunu becerdi," dedim üzgün bir ifadeyle. "Zaten zor da değildi."

"Böyle haberler verdiğim için üzgünüm," dedi.

"Bazı gizemleri ortadan kaldırıyor, ortadan kaldırmak istediğimden değil," dedim. "Bavulunda ne vardı biliyor musun?"

"Senin toplu eserlerin?" dedi.

"Onu da mı biliyordun? O kadar sıkıntı çektiklerini düşünmek, ona böyle bir destek vermek! O el yazmalarını nerede bulacaklarını nasıl biliyorlardı?"

"Berlin'de değillerdi. Moskova'da özenle saklanıyorlardı," dedi Wirtanen.

"Oraya nasıl gittiler?" dedim.

"Stepan Bodovskov davasının birincil kanıtlarıydılar," dedi.

"Kim?" dedim.

"Stepan Bodovskov, Berlin'e giren ilk Rus birliklerinde bir onbaşı, bir tercümandı," dedi Wirtanen. "İçinde senin yazılarının olduğu bavulu bir tiyatronun tavan arasında buldu. Bavulu bir ganimet olarak aldı."

"Ne ganimet ama," dedim.

"Oldukça önemli bir ganimet olduğu çıktı ortaya," dedi Wirtanen. "Bodovskov'un Almancası akıcıydı. Bavulun içindekilere göz gezdirdi ve bir bavul dolusu kariyer bulduğunu düşündü. Önce şiirlerinden bazılarını Rusçaya çevirmekle işe başladı ve onları bir edebiyat dergisine gönderdi. Yayınlandılar ve beğeni topladılar. Bodovskov sonra bir oyunu denedi."

"Hangisi?" dedim.

"*Kadeh*," dedi Wirtanen. "Bodovskov oyunu Rusçaya çevirdi ve Kremlin'in pencerelerinden kum torbaları kaldırılmadan hemen önce Karadeniz kıyısında bir villa aldı kendine."

"Sahnelendi mi?" dedim.

"Yalnızca sahnelenmekle kalmadı," dedi. "Bütün Rusya'da hem amatörler hem de profesyonellerce sahnelenmeye devam ediyor. *Kadeh*, çağdaş Rus tiyatrosunun 'Charley'in Teyzesi' oldu. Sandığından daha çok hayattasın Campbell."

"Gerçeğim ilerlemeye devam ediyor," diye mırıldandım.

"Ne?" dedi.

"Sana *Kadeh*'in konusunu bile anlatamam," dedim.

Wirtanen bana anlattı. "Göz alıcı derecede saf bir genç kız, Kutsal Kase'yi korur. Onu ancak kendi kadar saf bir şövalyeye teslim edecektir. Öyle bir şövalye gelir, Kase'yi elde edecek kadar saftır. Onu elde edince, kızı kendine aşık eder ve o da kıza aşık olur. Yazara gerisini anlatmak zorunda mıyım gerçekten?"

"Sanki... Sanki gerçekten Bodovskov yazmış gibi," dedim. "Sanki ilk kez duyuyorum."

"Şövalye ve kız," dedi Wirtanen hikâyeye devam ederek. "Birbirlerine karşı saf olmayan duygular beslemeye başlarlar, farkında olmadan Kase ile ilişkilerini sona erdirmeye çalışırlar. Kadın kahraman erkek kahramanı Kase ile birlikte kaçmaya zorlar, değeri tamamen kaybolmadan önce. Kahraman Kase'yi almadan kaçacağına ant içer, onu kadın kahramanın korumasına bırakır.

Şövalye ikisi adına karar verir, çünkü her ikisinin de düşünceleri saflığını kaybetmiştir. Kutsal Kase ortadan kaybolur. Ve ahlaksızlıklarının bu anlaşılmaz kanıtına şaşıran iki aşık lanetlenişlerini bir aşk gecesiyle doğrular.

Ertesi sabah, cehennem ateşinde yanacaklarından emin bir halde, hayatta birbirlerini çok mutlu edeceklerine, böylelikle cehennem ateşinin de bunun bedeli olacağına söz verirler. Bunun üstüne Kutsal Kase yeniden ortaya çıkar, cennetin onlarınki gibi bir aşkı küçük görmediğini gösterir. Ve ardından Kase yeniden ortadan kaybolur, kahramanları, sonsuza dek mutluluk içinde yaşamaya bırakır."

"Tanrım! Bunu ben yazdım, değil mi?" dedim.

"Stalin bayılırdı," dedi Wirtanen.

"Ya diğer oyunlar...?" dedim.

"Hepsi sahnelendi, hepsi beğenildi," dedi.

"Ama Bodovskov'un şaheseri 'Kase'ydi?" dedim.

"Kitap en çok ilgi görendi," dedi.

"Bodovskov kitap mı yazdı?" dedi.

"Sen bir kitap yazdın," dedi Wirtanen.

"Ben hiç yazmadım," dedim.

"*Tek Eşli Bir Casanova'nın Anıları*?" dedi.

"O basılamayacak kadar müstehcendi" dedim.

"Budapeşte'deki bir yayınevi bunu duysaydı çok hoşuna giderdi," dedi Wirtanen. "Sanırım yarım milyona yakın bastılar."

"Komünistler öyle bir kitabın alenen yayınlanmasına izin mi verdiler?" dedim.

"*Tek Eşli Bir Casanova'nın Anıları* Rus tarihinin müphem bir kısmı," dedi Wirtanen. "Rusya'da resmi izinle yayınlanması oldukça güçtü. Yine de, öylesine çarpıcı, tuhaf bir şekilde ahlakî bir pornografi eseriydi ki, kadın ve erkek dışında her şeyin kıtlığını çeken bir ulus için öylesine idealdi ki, Budapeşte'deki o matbaanın baskıya başlaması bir şekilde teşvik edildi ve o baskılar, bir şekilde, asla sansürlenmedi." Wirtanen bana göz kırptı. "Bir Rus'un kendini riske atmadan işleyebileceği sinsi, oyunbaz, zararsız suçlardan biri de eve *Tek Eşli Bir Casanova'nın Anıları*'nın bir kopyasını sızdırmaktı. Ve kimin için getirirdi? Bunu kime gösterecekti? O yaşlı yoldaşına, karısına."

"Yıllar boyu," dedi Wirtanen. "Tek bir Rusça baskısı vardı. Ama şimdi, Macarca, Romanca, Litvanyaca, Estonyaca ve hepsinden de iyisi, yine Almanca baskıları var."

"Bodovskov da yazarı olarak mı biliniyor?" dedim.

"Çoğunluk yazarı Bodovskov olarak biliyor ama kitap isim taşımıyor. Yayıncı, yazar ve çizer kesin olarak bilinmiyor."

"Çizer mi?" dedim, Helga ve benim çıplak resimlerimin kapakta yer aldığı fikriyle yüreğim parçalanarak.

"Canlı renklerde on dört baskı," dedi Wirtanen. "Fazladan kırk ruble."

36

YETER Kİ CIYAKLAMALARI OLMASIN...

"Keşke resimlendirilmeseymiş!" dedim Wirtanen'e kızgınlıkla.

"Ne fark eder?" dedi.

"Bu kitaba zarar verir!" dedim. "Resimler kelimeleri bozar. O sözler yanında resimler olsun diye yazılmamıştı! Resimler olunca, aynı kelimeler olmazlar!"

Omuz silkti. "Senin kontrolünde değil, korkarım," dedi. "Tabi Rusya'ya savaş açmak niyetinde değilsen."

Gözlerimi kıstım. "Chicago ağıllarında bir domuza yaptıkları hakkında ne derlerdi?"

"Bilmiyorum," dedi Wirtanen.

"Bir domuzun cıyaklaması hariç her şeyinin bir işe yaradığını," dedim.

"Yani?" dedi.

"Ben de şu anda öyle hissediyorum," dedim. "Kesilmiş bir domuz gibi, her bir parçası için uzmanlarının bir işlev bulduğu bir domuz. Tanrı aşkına, benim cıyaklamam için bile bir şey bulmuşlar sanki! Gerçeği söylemek isteyen yanım bile uzman bir yalancıya dönüştürülmüş! İçimdeki

aşık, bir pornografi yazarı olmuş! İçimdeki sanatçı dünyanın daha önce görmediği bir çirkinliğe dönüşmüş. En değerli anılarım bile artık bir kedi mamasına, ciğerli sosise dönüştü!" dedim.

"Hangi anılar bunlar?" dedi Wirtanen.

"Helga'nın... Helga'mın," dedim ve ağlamaya başladım. "Resi onları öldürdü, Sovyetler Birliği uğruna. O anıları aldatmama neden oldu ve bir daha asla aynı olmayacaklar..."

"Ya?" dedi.

"Bodovskov adına sevindim," dedim. "Birinin, bir zamanlar benim de olduğum gibi, bir sanatçı olarak yaşamasına sevindim. Tutuklandığını ve yargılandığını söylemiştin?"

"Ve vuruldu," dedi Wirtanen.

"Eser hırsızlığından mı?" dedi.

"Özgünlükten," dedi. "Eser hırsızlığı suçların en saçması. Daha önce yazılmış bir şeyi bir daha yazmanın neresi kötü? Gerçek özgünlük büyük bir suç, genellikle acımasız ve sıra dışı bir şekilde cezalandırılıyor ölümcül darbeden önce."

"Anlamadım," dedim.

"Arkadaşın, Kraft-Potapov, Bodovskov'un yazdığını iddia ettiği birçok şeyin senin eserin olduğunu fark etti," dedi Wirtanen. "Gerçekleri Moskova'ya bildirdi. Bodovskov'un villası basıldı. Ahırının tavan arasında senin yazılarının içinde olduğu sihirli bavul bulundu."

"Sonra?" dedim.

"O bavulun içinde sana ait olan her kelime yayınlanmıştı," dedi Wirtanen.

"Ve...?" dedim.

"Bodovskov bavulu kendi sihriyle doldurmaya başlamıştı. Polis Bodovskov'a ait olduğu açıkça belli bir üslupla yazılmış, Kızıl Ordu üstüne iki bin sayfalık bir yergi buldu. Bu Bodovskov üslubu nedeniyle vuruldu Bodovskov," dedi.

"Ama geçmişe dair bu kadar gevezelik yeter! Sana gelecekle ilgili söyleyeceklerimi dinle. Bir saat sonra," dedi saatine bakarak. "Jones'in evi basılacak. Evin etrafı çevrildi. Seni oradan çıkartmak istedim çünkü ortalık epey karışacak."

"Nereye gitmemi öneriyorsun?" dedim.

"Dairene geri dönme," dedi. "Vatanseverler orayı altüst etti. Muhtemelen seni de altüst ederler yakalayacak olurlarsa."

"Resi'ye ne olacak?" dedim.

"Yalnızca sınır dışı edilecek," dedi. "Suç işlemedi."

"Ya Kraft?" dedim.

"Uzun bir hapis. Bunda üzülecek bir şey yok. Hapse kendi ülkesinde girmesinden iyidir. Muhterem Lionel J.D. Jones, D.D.S. D.D.," dedi. "Yasa dışı silah bulundurmaktan ve üstüne atabileceğimiz diğer suçlardan hapse geri dönecek. Peder Keeley için henüz bir şey düşünülmedi, o yüzden sanırım yeniden Skid Row'a geri dönecek. Siyah Führer de yeniden başıboş kalacak."

"Ya Demir Muhafızlar?" dedim.

"Amerikan Anayasası'nın Beyaz Oğullarının Demir Muhafızları," dedi Wirtanen. "Bu ülkede özel ordular, cinayet, ayaklanmalar, ihanet, kargaşa ve hükümete saldırının yasa dışılığına dair etkileyici bir ders alacaklar. Ailelerini eğitmek için eve gönderilecekler, tabii bu mümkünse."

Yeniden saatine baktı. "Artık gitsen iyi olacak. Mahalleden çık."

"Jones'in evindeki casusun kim olduğunu sorabilir miyim?" dedim. "Buraya gelmemi söyleyen notu kim sıkıştırdı cebime?"

"Sorabilirsin," dedi Wirtanen. "Ama sana söylemeyeceğimi biliyor olmalısın."

"Bana o kadar güvenmiyor musun?" dedim.

"Senin kadar iyi casusluk yapmış bir adama nasıl güvenebilirim?" dedi Wirtanen. "Söyle nasıl güvenebilirim?"

37

O ESKİ ALTIN KURAL...

Wirtanen'in yanından ayrıldım.

Ama olmak istediğim tek yerin, kadınımın ve en iyi arkadaşımın olduğu Jones'in bodrumu olduğunu anlamam için birkaç adım atmam yetti.

Onların kim olduklarını biliyordum ama bu yine de sahip olduğum tek şey oldukları gerçeğini değiştirmiyordu.

Geldiğim yoldan geri döndüm, Jones'in kömürlüğünün kapısından içeri girdim.

İçeri girdiğimde Resi, Peder Keeley ve Siyah Führer kağıt oynuyorlardı.

Kimse yokluğumu fark etmemişti.

Amerikan Anayasası'nın Beyaz Oğullarının Demir Muhafızları kalorifer dairesinde bayrağa sadakatle ilgili bir ders alıyorlardı, aralarından biri veriyordu dersi.

Jones yazmak, yaratmak için üst kata çıkmıştı.

Kraft, Baş Rus Casusu *Life*'nin kapağında Werner von Braun'un portresi olan bir sayısını okuyordu. Kraft dergiyi ortadan açmıştı, Sürüngenler Çağı'ndan bir bataklık panaroması.

Küçük bir radyo çalışıyordu. Bir şarkı anonsu yapıldı. Şarkının adı kafama kazındı. Bu adı hatırlamam bir mucize değildi. Şarkının adı o ana uygundu, aslında her ana uygundu. Adı 'O Eski Altın Kural'dı.

Talebim üzerine, Hayfa Savaş Suçluları Belgeleri Enstitüsü şarkının sözlerini buldu benim için. Sözleri şöyle:

Ah, bebeğim, bebeğim, bebeğim,
Neden kalbimi kırıyorsun böyle?
Hep benimle olmak istediğini söylüyorsun,
Sonra kaybolup gidiyorsun.
Kafam çok karışık,
O kadar da şaşkın değilim.
Kendimi aptal gibi hissettiriyorsun.
Gülümsüyorsun ve yalan söylüyorsun,
Beni ağlatıyorsun.
Neden öğrenmiyorsun o eski Altın Kuralı?

"Oyun ne?" diye sordum kart oynayanlara.

"Papaz Kaçtı," dedi Peder Keeley. Oyunu ciddiye alıyordu. Kazanmak istiyordu ve elinde papaz vardı.

O anda daha insancıl görünmemi sağladı bu, yani daha sempatik; çünkü bir yalan duygusuyla kaşınıyor ve gözlerimi kırpıyordum ve neredeyse bayılacaktım.

Üzgünüm.

Pek de öyle değil.

İtiraf etmeliyim ki kendimde değilim. Gördüğüm ya da duyduğum ya da hissettiğim ya da kokladığım her şey ba-

na gerçek geliyor. Duygularımın öyle saf bir oyuncağına dönüştüm ki, artık hiçbir şey bana yalan gelmiyor. Bu zırh kuşanmış saflık bende vurgun yediğim ya da sarhoş olduğum zamanlarda bile mevcuttu ya da bu anlatıyla ilgisi olmayan tuhaf bir macerada da, kokain etkisi altındayken bile.

Orada, Jones'in bodrumunda, Kraft bana von Braun'un *Life*'nin kapağındaki fotoğrafını gösterip, onu tanıyıp tanımadığımı sordu.

"Von Braun?" dedim. "Uzay Çağı'nın Thomas Jefferson'u mu? Elbette. Baron bir keresinde Hamburg'da General Walter Dornberger'in doğum günü partisinde karımla dans etmişti."

"İyi bir dansçı mı?" dedi Kraft.

"Bir tür Mickey Fare dansı," dedim. "Bütün büyük Naziler'in dans etme üslubu, tabii dans ederlerse."

"Sence şimdi görse seni tanır mı?" dedi Kraft.

"Tanır," dedim. "Yaklaşık bir ay önce onunla 52. Sokak'ta karşılaştım ve beni adımla çağırdı. Beni o kötü koşullar altında gördüğüne çok şaşırdı. Halkla ilişkiler alanında birçok tanıdığı olduğunu ve bana iş vermeleri için onlarla konuşabileceğini söyledi."

"Sen iyi bir halkla ilişkiler uzmanı olursun," dedi Kraft.

"Bir müşterinin mesajını etkileyecek ikna gücüne sahip değilim," dedim.

Papaz Kaçtı oyunu bitti, Peder Keeley kaybetmişti.

"Tabii," dedi Keeley sanki geçmişte pek çok kez kazanmış gibi, sanki onu zengin bir gelecek bekliyormuş gibi. "Her şeyi kazanamazsın."

O ve Siyah Führer üst kata çıktılar, birkaç adımda bir durup yirmiye kadar sayarak.

Ve ardından Resi, Kraft-Potapov ve ben yalnız kaldık.

Resi yanıma geldi, kolunu belime doladı, yanağını göğsüme dayadı. "Düşünsene, sevgilim..." dedi.

"Hımm?" dedim.

"Yarın Meksika'da olacağız," dedi.

"Hı," dedim.

"Endişeli görünüyorsun," dedi.

"Ben mi endişeliyim?" dedim.

"Dalgın gibisin," dedi.

"Sence dalgın mı görünüyorum?" dedim Kraft'a. Hâlâ bataklık resmini inceliyordu.

"Hayır," dedi.

"Her zamanki halim," dedim.

Kraft bataklığın üstünde uçan, eski çağlara ait bir sürüngen olan pterodactylusu gösterdi. "Böyle bir yaratığın uçabileceğini kim tahmin eder?" dedi.

"Benim gibi yaşlı, bitik bir zartanın böyle güzel bir kızın kalbini kazanacağını ve böylesi yetenekli, sadık bir arkadaşı olacağını kim tahmin ederdi ki?" dedim.

"Seni sevmek gayet kolay," dedi Resi. "Ben hep sevdim."

"Yalnızca düşünüyordum," dedim.

"Bana ne düşündüğünü söyle," dedi.

"Belki de Meksika asıl istediğimiz yer değildir," dedim.

"Her zaman taşınabiliriz," dedi Kraft.

"Belki. Meksiko City havaalanında," dedim. "Belki de doğrudan başka bir uçağa bineriz," dedim.

Kraft dergisini indirdi. "Peki nereye gideceğiz?" dedi.

"Bilmiyorum," dedim. "Yalnızca hızlıca başka bir yere gideriz. Sanırım beni heyecanlandıran hareket etme düşüncesi; o kadar uzun süredir oturuyordum ki."

"Hımm," dedi Kraft.

"Belki de Moskova," dedim.

"Ne?" dedi Kraft kuşkuyla.

"Moskova," dedim. "Moskova'yı görmeyi çok isterim."

"Bu yeni bir fikir," dedi Kraft.

"Hoşuna gitmedi mi?" dedim.

"Ben... Benim bunu düşünmem gerek," dedi.

Resi benden uzaklaşmaya başladı ama onu sıkı sıkı tuttum. "Sen de düşün," dedim ona.

"Eğer düşünmemi istiyorsan," dedi sönük bir sesle.

"Tanrım," dedim ve onu hafifçe salladım. "Düşündükçe, daha da çekici oluyor. İki uçuş arasında Meksiko City'de yalnızca iki dakika kalsaydık, bu bile benim için yeterince uzun olurdu."

Kraft ayağa kalktı, dikkatlice parmaklarına baktı.

"Bu bir şaka mı?" dedi.

"Öyle mi?" dedim. "Senin gibi eski bir dost şaka yapıp yapmadığımı anlayabilir."

"Şaka yapıyor olmalısın," dedi. "Moskova'da senin ilgini çekecek ne olabilir ki?"

"Eski bir arkadaşımı bulmaya çalışırım," dedim.

"Moskova'da arkadaşın olduğunu bilmiyordum," dedi.

"Moskova'da mı bilmiyorum. Rusya'da bir yerde," dedim. "Biraz araştırma yapmam gerekebilir."

"Adı ne?" dedi Kraft.

"Stephan Bodovskov," dedim. "Yazar."

"Ya," dedi Kraft. Yeniden oturdu, dergiyi yeniden eline aldı.

"Onu duymuş muydun?" dedim.

"Hayır," dedi.

"Peki ya Albay Iona Potapov?" dedim.

Resi benden uzaklaştı, sırtını en uzak duvara yasladı.

"Potapov'u tanıyor musun?" diye sordum ona.

"Hayır," dedi.

"Sen?" diye sordum Kraft'a.

"Hayır," dedi. "Bana ondan bahsetsene."

"O bir komünist casusu," dedim. "Beni Meksiko City'e götürmeye çalışıyor, böylece oradan kaçırılıp yargılanmak üzere Moskova'ya götürülebileceğim."

"Hayır!" dedi Resi.

"Kes sesini!" dedi Kraft ona. Ayağa kalktı, dergiyi bir kenara attı. Cebinden küçük bir silah çıkarttı ama onu Luger ile yakaladım.

Silahı yere atmak zorunda kaldı.

"Halimize bak," dedi şaşkınlıkla, sanki masum bir seyirciydi. "Kovboylar ve yerliler."

"Howard..." dedi Resi.

"Tek kelime etme," diye uyardı Kraft onu.

"Hayatım," dedi Resi ağlar gibi. "Meksika hayali... Gerçek olacağını düşünmüştüm! *Hepimiz* kaçacaktık!" Kollarını açtı. "Yarın..." dedi sessizce.

"Yarın..." diye fısıldadı bir kez daha.

Ve sonra Kraft'ın yanına gitti, onu tırmalamak ister gibi. Ama ellerinde derman yoktu. Kraft'ı çelimsizce tuttu.

"Hepimiz yeniden doğacaktık," dedi ona kırgın bir tonla. "Sen de... Sen de bunu istemiyor muydun? Sahip olacağımız o yeni hayatlar hakkında nasıl o kadar sıcak konuşup da bunu gerçekten istemezsin?"

Kraft cevap vermedi.

Resi bana döndü. "Ben bir komünist casusum, evet. O da. O Albay Iona Potapov. Ve görevimiz de seni Moskova'ya götürmekti. Ama ben bunu yapmayacaktım, çünkü seni seviyorum, çünkü bana verdiğin aşk bugüne kadar sahip olduğum tek aşktı, sahip olacağım tek aşk."

"Sana bunu yapmayacağımı söylemiştim, değil mi?" dedi Kraft'a.

"Bana söyledi," dedi Kraft.

"Ve o da benimle aynı fikirdeydi," dedi Resi. "Ve bu Meksika hayalini de o kurdu, hepimiz tuzaktan kurtulup, sonsuza dek mutlu yaşayacaktık."

"Nasıl öğrendin?" diye sordu Kraft bana.

"Amerikan ajanları sürekli izlemedeymiş," dedim. "Şu an etrafımız sarılı. Suyunuz kaynadı."

38

AH, HAYATIN O TATLI GİZEMİ...

Baskına dair...

Resi Noth'a dair...

Nasıl öldüğüne dair...

Muhterem Lionel J.D. Jones, D.D.S., D.D.'nin bodrumunda, benim kollarımda nasıl öldüğüne dair...

Tümüyle beklenmedikti.

Resi öyle hayat dolu, öyle yaşamayı hak eder görünüyordu ki, onun ölmeyi tercih edebileceği ihtimali aklıma bile gelmemişti.

Öyle genç, güzel ve zeki bir kızın, kader ve politika ona bir sonra nereyi gösterirse orada mutlu olacağını düşünecek kadar görmüş geçirmiş ya da o kadar hayal gücünden yoksundum. Seçimi size bırakıyorum. Ve ona da söylediğim gibi, onu sınır dışı edilmekten başka bekleyen daha kötü bir şey de yoktu.

"Daha kötüsü mü?" dedi.

"Hepsi bu," dedim. "Sanırım geri dönüş yolculuğunu bile cebinden karşılaman gerekebilir."

"Gideceğim için üzgün değil misin?" dedi.

"Elbette, üzgünüm," dedim. "Ama seni yanımda tutmak için yapabileceğim hiçbir şey yok. Her an gelip seni tutuklayabilirler. Onlarla çatışmamı beklemiyorsun, değil mi?"

"Çatışmaz mısın?" dedi.

"Elbette hayır," dedim. "Ne kadar şansım olur ki?"

"Bu önemli mi?" dedi.

"Yani," dedim. "Neden mi Howard W. Campbell, Jr.'ın oyunundaki şövalye gibi aşk için ölmediğimi mi soruyorsun?"

"Tam da bunu soruyorum," dedi. "Neden birlikte ölmüyoruz, şimdi, burada?"

Güldüm. "Resi, hayatım," dedim. "Önünde uzun bir hayat var."

"Arkamda uzun bir hayat var," dedi. "Hepsi de seninle geçirdiğim o bir iki tatlı saatte saklı."

"Bu genç bir adamken yazmış olabileceğim bir mısra gibi geliyor kulağa," dedim.

"Bu genç bir adamken yazdığın bir cümle," dedi.

"Aptal genç adam," dedim.

"O genç adama hayranım," dedi.

"Ona ne zaman âşık oldun?" dedim. "Çocukken mi?"

"Çocukken ve sonra bir kadın olarak," dedi. "Bana senin yazdıklarını verdiklerinde, onları okumamı istediklerinde, sana bir kadın olarak o zaman âşık oldum."

"Üzgünüm, edebi zevkin için seni tebrik edemeyeceğim," dedim.

"Artık o aşkın yaşamaya değer tek şey olduğuna inanmıyor musun?" dedi.

"Hayır," dedim.

"O halde bana ne uğruna yaşanacağını söyle, ne olursa," dedi yalvararak. "Aşk olmak zorunda değil. Ne olursa!" Dağınık odadaki nesnelere baktı, dünyanın bir hurdacı olduğuna dair sezgimi dramatize ederek. "O sandalye, o resim, o kalorifer borusu, o koltuk, duvardaki o çatlak için yaşayabilirim! Bana uğrunda yaşamamı söyle ve yaşayayım!" diye bağırdı.

Dermansız elleri şimdi bana tutunuyordu. Gözlerini kapadı, ağladı. "Aşk olmak zorunda değil," diye fısıldadı. "Yalnızca bana ne olması gerektiğini söyle."

"Resi," dedim şefkatle.

"*Söyle bana!*" dedi ve ellerine bir kuvvet geldi, elbiselerimi çekiştirdi.

"Ben yaşlı bir adamım," dedim çaresizce. Bu bir ödleğin yalanıydı. Ben yaşlı bir adam değilim.

"Pekala yaşlı adam. Bana ne uğruna yaşamam gerektiğini söyle," dedi. "Bana ne için yaşadığını söyle ki ben de onun için yaşayabileyim. Burada ya da buradan on bin kilometre uzakta! Bana neden hayatta kalmak istediğini söyle ki ben de hayatta kalmayı isteyebileyim!"

Ve ardından baskıncılar içeri girdi.

Her kapıdan dirlik ve düzen güçleri girdi, silahlarını sallayarak, ıslıklar çalarak, zaten aydınlık olan salon parlak ışıklarla doldu.

Küçük bir ordu gibiydiler ve bodrumda gördükleri bü-

tün melodramatik iyilik timsallerine haykırdılar. Bir Noel ağacının etrafındaki çocuklar gibi bağırdılar.

On kadarı, hepsi de gençti, elma yanaklı ve erdem timsali, Resi, Kraft-Potapov ve benim etrafımızı sardı, Luger'i benden aldılar, başka silah var mı diye üstümüzü ararken bizi birer bez bebeğe dönüştürdüler.

Muhterem Dr. Lionel J. D. Jones, Siyah Führer ve Peder Keeley'i dürterek başka baskıncılar da geldi.

Dr. Jones merdivenlerin yarısında durdu, işkencecilerine döndü. "Tüm yaptığım," dedi heybetle. "Sizin yaptığınızı yapmak."

"Biz ne yapıyoruz?" dedi bir federal ajan. Baskıncıların başındaki oydu belli ki.

"Cumhuriyeti korumak," dedi Jones. "Neden bizimle uğraşıyorsunuz? Yaptığımız her şey bu ülkeyi daha güçlü kılmak için! Bize katılın ve bu ülkeyi zayıflatmaya çalışanların peşine düşelim!"

"Onlar kim?" dedi federal ajan.

"Sana söylemem mi gerekiyor?" dedi Jones. "İşin gereği bunu bile öğrenemedin mi? Yahudiler! Katolikler! Siyahlar! Doğulular! Üniterler! Yabancılar, demokrasiden hiçbir şey anlamayanlar, sosyalistler, komünistler, anarşistler, İsa düşmanları ve Yahudiler'in hizmetinde olanlar!"

"Bilginiz olsun diye söylüyorum," dedi federal ajan soğuk bir zafer edasıyla. "Ben bir Yahudi'yim."

"Bu da söylediklerimi kanıtlıyor!" dedi Jones.

"Nasıl yani?" dedi federal ajan.

"Yahudiler her yeri sardı!" dedi Jones, asla yanılmayan bir mantıkçının gülümsemesiyle.

"Katolikler ve siyahlardan bahsediyorsunuz," dedi federal ajan. "Ve yine de, buradaki en yakın iki dostunuz bir Katolik ve bir Siyah."

"Bunda şaşılacak ne var?" dedi Jones.

"Onlardan nefret etmiyor musunuz?" dedi federal ajan.

"Elbette hayır," dedi Jones. "Hepimiz temelde aynı şeye inanıyoruz."

"Nedir o?" dedi federal ajan.

"Bir zamanlar kendisiyle gurur duyan bu ülkenin yanlış insanların eline düştüğüne," dedi Jones. Başını salladı ve Peder Keeley ile Siyah Führer de ona eşlik etti. "Ve doğru yolu bulana dek," dedi Jones. "Bazı başlar kesilecek."

Totaliter aklın daha ince bir sergilenişine şahit olmamıştım, dişleri gelişigüzel çıkartılmış bir çark sistemine benzetilebilecek bir mantık. Böylesi kırık dişli bir makine, standart hatta standardın altında bir libidoyla çalışan bir makine, cehennemdeki bir guguklu saatin düzensiz, gürültülü, zevksiz anlamsızlığıyla döner.

Baş federal ajan, Jones'in aklındaki çarkta hiç diş olmadığını düşünme hatasına düştü.

"Siz zır delisiniz," dedi.

Jones zırdeli değildi. Klasik totaliter aklın korkutucu yanı, aksak bile olsa, çarkın kırık dişlerinin altında kusursuzca korunuyor olmasıdır, son derece düzgün çalışır bir halde.

İşte cehennemin guguklu saati; sekiz dakika otuz üç saniye boyunca dakik bir şekilde çalışan, on dört dakika ileri giden, altı saniye mükemmel işleyen, iki saniye atla-

yan, iki saat bir saniye mükemmel bir şekilde işleyen, sonra bir yıl ileri giden guguklu saat.

Elbette kayıp dişler, apaçık gerçekler, çoğu durumda on yaşındaki bir çocuğun bile anlayabileceği gerçekler.

Çarkın dişlerinin kasıtlı törpülenişi, bazı bariz bilgilerin kasıtlı olarak görmezden gelinmesi.

İşte Jones, Peder Keeley, Vice-Bundesfuehrer Krapptauer ve Siyah Führer'den oluşan öylesi çelişkili bir ev halkının uyum içinde bir arada var olması da böyle bir şey...

Kayın pederimin bir köle kadına dair kayıtsızlığı ve bir mavi vazoya duyduğu aşk da böyle bir şey...

Rudolf Hoess'in, Auschwitz'in komutanının, Auschwitz'in hoparlörlerinden muhteşem müzikler çalıp, ceset taşıyıcılarını çağırması da böyle bir şey...

Nazi Almanyası'nın medeniyet ile hidrofobi arasında bir fark gözetmemesi de böyle bir şey...

Kendi çağımda karşılaştığım lejyonları, deli ulusları ancak bu kadar açıklayabiliyorum. Ve benim bu denli mekanik bir açıklama yapmaya yeltenmem belki de böyle bir babanın oğlu olmamın bir yansımasıdır. Bunu düşündüğümde, ki bu sık olmaz, sonunda ben de bir mühendisin oğluyum.

Beni övecek başka kimse olmadığından, ben kendimi öveceğim; düşünce makinemde asla böyle tek bir dişle davranmadığımı söyleyeceğim. Tanrı biliyor ya, eksik dişler var; bazıları doğduğumda da yokmuş, asla çıkmayacak dişler. Ve diğerleri de tarihin düzensiz değişimleriyle düştüler.

Ama asla düşünce makinemdeki bir dişi kasten kırmadım. Asla kendime, "Bu gerçek olmadan da yaşayabilirim," demedim.

Howard W. Campbell, Jr., kendini methediyor! Yaşlı adamda hâlâ iş var!

Ve hayatın olduğu yerde...

Hayat vardır.

39

RESI NOTH AYRILIYOR...

"Tek pişmanlığım," dedi Dr. Jones o bodrumun merdivenlerinde federallerin başındaki ajana. "Ülkeme verebilecek tek bir canım olması."

"Sizin için başka pişmanlıklar bulabilecek miyiz, göreceğiz," dedi şef.

Artık Amerikan Anayasası'nın Beyaz Oğullarının Demir Muhafızları gelmişti kalorifer dairesinden. Muhafızlardan bazıları histerikti. Ailelerinin onlara yıllardır telkin ettiği paranoya bir anda karşılığını bulmuştu. Burada zulüm vardı!

Gençlerden biri Amerikan bayrağının direğine yapıştı. Onu ileri geri salladı, direğin tepesindeki kartalı başının üstündeki borulara çarparak.

"Bu sizin ülkenizin bayrağı!" diye bağırdı.

"Bunu biliyoruz," dedi federallerin şefi. "Alın şunu ondan!"

"Bugün tarihe geçecek!" dedi Jones.

"Her gün tarihe geçer," dedi şef.

"Tamam," dedi. "Kendine George Kraft diyen adam nerede?"

Kraft elini kaldırdı. Bunu neredeyse memnuniyetle yaptı.

"Bu *senin* de mi ülkenin bayrağı?" dedi şef küçümseyerek.

"Daha yakından bakmam gerek," dedi Kraft.

"Böylesine uzun ve ayrıcalıklı bir kariyerin sona ermesi nasıl bir his?" diye sordu şef Kraft'a.

"Bütün kariyerlerin bir sonu vardır," dedi Kraft. "Bunu uzun süredir biliyorum."

"Belki de hayatını film yaparlar," dedi şef.

Kraft gülümsedi. "Belki de," dedi. "Hakları için çok para isterim."

"Aslında rolü oynayabilecek tek aktör var," dedi şef. "Onu ikna etmek zor olabilir."

"Ya?" dedi Kraft. "Kimmiş o?"

"Charlie Chaplin," dedi şef. "1941'den 1948'e kadar sarhoş gezen bir casusu başka kim oynayabilir? Başka kim neredeyse tamamı Amerikalı ajanlardan oluşan bir ekip kuran bir Rus casusunu oynayabilir ki?"

Kraft'ın nezaketi yok oldu, solgun ve buruşuk bir yaşlı adam kaldı ardında. "Bu doğru değil!" dedi.

"Bana inanmıyorsan üstlerine sor," dedi şef.

"Biliyorlar mı?" dedi Kraft.

"Sonunda yakaladılar," dedi şef. "Eve boynunun arkasında bir kurşun ile gitmek üzereydin."

"Neden beni kurtardınız?" dedi Kraft.

"İstersen buna duygusallık diyebilirsin," dedi şef.

Kraft durumunu gözden geçirdi ve şizofrenisi onu kurtardı. "Bunların hiçbiri beni ilgilendirmiyor," dedi ve nazik haline geri döndü.

"Neden?" dedi şef.

"Çünkü ben bir ressamım," dedi Kraft. "Esas olduğum şey bu."

"Hapishaneye boya kutunu da getirmeyi unutma," dedi şef. Resi'ye döndü. "Sen, elbette ki Resi Noth'sun," dedi.

"Evet," dedi.

"Ülkemize yaptığın kısa ziyaretten memnun kaldın mı?" dedi şef.

"Ne söylememi bekliyorsunuz?" dedi Resi.

"Ne istersen," dedi şef. "Eğer bir şikâyetin varsa, yetkili makamlara bildireyim. Biliyorsunuz, Avrupa'dan turist akışını artırmaya çalışıyoruz."

"Çok komik şeyler söylüyorsunuz," dedi ciddi bir ifadeyle. "Üzgünüm, komik cevaplar veremeyeceğim. Bu benim için komik bir an değil."

"Bunu duyduğuma üzüldüm," dedi şef kaygısızca.

"Üzgün değilsiniz," dedi Resi. "Üzgün olan tek kişi benim. Uğruna yaşayacak hiçbir şeyim olmadığı için üzgünüm. Sahip olduğum tek şey, bir adama duyduğum aşk ama o adam beni sevmiyor. Öyle bitkin ki, artık sevemiyor. Ondan geriye kalan biraz merak ve bir çift göz."

"Komik bir şey söyleyemem," diye devam etti Resi. "Ama size ilginç bir şey gösterebilirim."

Resi dudağına parmağıyla dokundu. Aslında yaptığı ağzına bir siyanür kapsülü koymaktı.

"Size aşk için ölen bir kadın göstereceğim," dedi.
O anda, Resi Noth kollarıma yığıldı. Ölmüştü.

40

YENİDEN ÖZGÜRLÜK...

Evde benimle olan herkes gibi ben de tutuklandım. Sanırım Hüzünlü Melek Vaftiz Annem'in araya girmesiyle, bir saat içinde serbest bırakıldım. Kısa süre tutulduğum yer Empire State binasında bir ofisti.

Ajanlardan biri beni bir asansöre götürdü ve dışarı, kaldırıma bıraktı, beni hayatın akışına saldı. Kaldırımda belki de elli adım attım ve durdum.

Dondum.

Beni donduran suçluluk duygusu değildi. Kendime asla suçluluk duymamayı öğretmiştim.

Beni donduran kayıp hissi de değildi. Kendime hiçbir şeyi fazla istememeyi öğretmiştim.

Beni donduran ölüme duyduğum nefret değildi. Kendime ölümü bir dost olarak görmeyi öğretmiştim.

Beni donduran adaletsizliğe karşı duyulan kırılgan öfke değildi. Kendime bir insanın su oluklarının getireceği ödüller ve cezalara rağmen elmastan bir taç arayabileceğini öğretmiştim.

Beni donduran o kadar sevilmemiş olduğum düşüncesi değildi. Kendime sevgisiz de yaşamayı öğretmiştim.

Beni donduran Tanrı'nın acımasız olduğu düşüncesi değildi. Kendime O'ndan asla bir şey beklememeyi öğretmiştim.

Beni donduran herhangi bir yöne gitmek için hiçbir nedenim olmadığı gerçeğiydi. Benim o ölüm dolu ve anlamsız yıllar boyunca devam etmemi sağlayan şey meraktı.

Artık bu merak bile sönmüştü.

Orada donmuş bir halde ne kadar kaldım, bilmiyorum. Eğer bir daha hareket edeceksem, hareket etmeme bir başkası neden olacaktı.

Biri oldu.

Bir polis bir süre beni izledi, sonra yanıma geldi ve şöyle dedi: "İyi misiniz?"

"Evet," dedim.

"Uzun süredir burada duruyorsunuz," dedi.

"Biliyorum," dedim.

"Birini mi bekliyorsunuz?" dedi.

"Hayır," dedim.

"Gitseniz iyi olacak, sizce de öyle değil mi?" dedi.

"Evet, memur bey," dedim.

Ve yoluma devam ettim.

41

KİMYASALLAR...

Empire State binasından şehir merkezine doğru yürüdüm. Greenwich Village'ye kadar, Resi ve benim ve Kraft'ın eski evine kadar yürüdüm.

Yol boyunca sigara içtim, kendimi bir ateşböceği gibi hissetmeye başladım.

Bana benzeyen birçok ateşböceğiyle karşılaştım. Bazen o neşe saçan kırmızı sinyali önce ben veriyordum, bazen onlar. Ve şehir merkezinin deniz kabuğunun içindekine benzer uğultusunu ve kuzey rüzgârının fecrini arkamda bıraktım.

Geç olmuştu. Diğer ateşböceklerinin sinyallerini üst katlarda görmeye başladım.

Bir yerlerde bir siren, bir ağlama sesi duyuluyordu.

Sonunda apartmanıma, evime vardığımda, ikinci kattaki tüm pencereler karanlıktı, yalnızca genç Dr. Abraham Epstein'in penceresi ışıl ışıldı.

O da bir ateşböceğiydi.

Işıldadı; ben de ışıldadım.

Bir yerlerde bir motosiklet gaza bastı, fişekleri andırıyordu sesi.

Benimle binanın kapısı arasından bir kara kedi geçti. "Ralph?" dedi.

Binanın girişi de karanlıktı. Tavandaki lambanın elektrik düğmesiyle bağlantısı kopmuştu. Bir kibrit yaktım, bütün posta kutularının kırılmış olduğunu gördüm.

Kibritin titreyen ışığında posta kutularının eğilmiş ve kırık kapağı, bir yerlerde yanan bir şehrin hapishanesinin hücrelerinin kapılarını anımsatıyordu.

Kibritim bir devriye polisinin dikkatini çekti. Genç ve yalnız bir adamdı.

"Burada ne yapıyorsunuz?" dedi.

"Burada yaşıyorum," dedim. "Evim burada."

"Kimliğiniz var mı?" dedi.

Ben de ona kimliğimi verdim, tavan arasının bana ait olduğunu söyledim.

"Bütün bu belanın nedeni sizsiniz," dedi. Beni azarlamıyordu. Yalnızca ilgisini çekmişti.

"Eğer öyle diyorsanız," dedim.

"Geri gelmenize şaşırdım," dedi.

"Gideceğim," dedim.

"Size gitmenizi emredemem," dedi. "Yalnızca geri gelmiş olmanız beni şaşırttı."

"Yukarı çıkabilir miyim?" dedim.

"Orası sizin eviniz," dedi. "Kimse size bunu yasaklayamaz."

"Teşekkürler," dedim.

"Bana teşekkür etmeyin," dedi. "Burası özgür bir ülke ve herkes benzer bir şekilde korunuyor." Bunu alaycı bir tavırla söyledi. Bana yurttaşlık bilgisi dersi veriyordu.

"Bir ülke böyle yönetilmeli," dedim.

"Dalga mı geçiyorsunuz, ciddi misiniz bilmiyorum," dedi. "Ama bu doğru."

"Dalga geçmiyorum," dedim. "Yemin ederim dalga geçmiyorum."

Bu basit bağlılık yemini onu tatmin etmişti.

"Babam Owo Jima'da öldü," dedi.

"Üzüldüm," dedim.

"Sanırım iki taraftan da iyi insanlar öldü," dedi.

"Sanırım öyle," dedim.

"Bir daha olacak mı sizce?" dedi.

"Ne olacak mı?" dedim.

"Başka bir savaş?" dedi.

"Evet," dedim.

"Bence de," dedi. "Cehennem gibi, değil mi?"

"Doğru kelimeyi seçtiniz," dedim.

"İnsanın elinden ne gelir?" dedi.

"Herkes küçük bir şey yapıyor," dedim. "İşte siz varsınız."

İç çekti. "Hepsi üst üste geliyor," dedi. "İnsanlar farkında değiller." Başını salladı. "İnsanlar ne yapmalı?"

"Kanunlara uymalı," dedim.

"Yarısı onu bile yapmak istemiyor," dedi. "Gördüklerim... İnsanların bana söyledikleri. Bazen cesaretim kırılıyor."

"Herkesin cesareti kırılır zaman zaman," dedim.

"Sanırım bu biraz da kimyasallardan," dedi.

"Ne?" dedim.

"Çöplüklerde," dedi. "Buldukları bu değil mi, bir sürü kimyasal?"

"Bilmiyorum," dedim.

"Öyle okudum," dedi. "Buldukları şeylerden biri de bu."

"Çok ilginç," dedim.

"İnsana belirli kimyasallar veriyorlar ve deliriyor," dedi. "Üstünde çalıştıkları şeylerden biri de bu. Belki de hepsi kimyasallar yüzündendir."

"Muhtemel," dedim.

"Belki de insanların farklı zamanlarda farklı tepkiler vermelerine neden olan, ülkelerin insanlara verdiği farklı kimyasallardır," dedi.

"Bunu hiç düşünmemiştim," dedim.

"Başka neden dolayı insanlar sürekli değişsin ki?" dedi. "Ağabeyim Japonya'daydı ve bana Japonlar'ın bugüne dek gördüğü en kibar insanlar olduğunu söyledi ve babamızı da bir Japon öldürdü! Bir düşünsenize."

"Anlıyorum," dedim.

"O halde, kimyasallardan *olmalı*, değil mi?" dedi.

"Demek istediğinizi anlıyorum," dedim.

"Elbette," dedi. "Bunu biraz daha düşünün."

"Peki," dedim.

"Ben sürekli kimyasallar hakkında düşünüyorum," dedi. "Bazen okula dönüp, bugüne dek kimyasallar hakkında buldukları her şeyi öğrenmek istiyorum."

"Bunu yapmalısınız," dedim.

"Belki de daha çok kimyasal bulduklarında," dedi. "Polisler ya da savaşlar ya da tımarhaneler ya da sarhoşlar ya da çocuk suçlular ya da kötü yola düşmüş kadınlar artık olmayacak."

"Bu güzel olurdu," dedim.

"Bu mümkün," dedi.

"Size inanıyorum," dedim.

"Gittikleri yola bakılırsa, artık her şey mümkün, eğer üstünde çalışırlarsa ve çalışacak zeki insanlarla parayı bulabilirlerse. Yeter ki iyi bir programın olsun."

"Buna varım," dedim.

"Kadınların çoğu ayda bir kez nasıl deliriyor bir bakın," dedi. "Bazı kimyasallar fazla salgılanıyor ve kadınlar bu şekilde davranıyor. Bazen de bir kadın çocuk doğurduktan sonra bir kimyasal fazla salgılanıyor ve kadın bebeği öldürüyor. Buradan dört bina aşağıda, geçen hafta aynen böyle oldu."

"Ne korkunç," dedim. "Duymamıştım."

"Bir kadının doğasına en aykırı şey bebeğini öldürmek ama o yaptı," dedi. "Kanındaki bazı kimyasallar ona bunu yaptırttı, her ne kadar bunu yapmak istemese de."

"Hımm," dedim.

"Dünyada yanlış olan ne diye düşünürsünüz," dedi. "İşte size önemli bir ipucu."

42

BEYAZ GÜVERCİN YOK, ANLAŞMA YOK...

Yukarı, tavan arama çıktım, dolambaçlı meşe ve alçı merdivenin basamaklarını tırmandım.

Eskiden merdiven boşluğundaki hava, kömür tozu, yemek ve ter kokardı, o hava artık soğuk ve keskindi. Tavan aramdaki bütün pencereler kırılmıştı. Tüm sıcak gazlar merdiveni yalayıp geçmiş ve pencerelerimden dışarı çıkmıştı, tıpkı ıslık çalan bir baca gibi.

Hava temizdi.

Küflü eski bina, deşilmiş, temizlenmiş, bana tanıdık gelen hastalıklı bir atmosferi açığa vuruyordu. Bu hissi Berlin'de sık sık yaşardım. Helga ve ben iki kez bombardımana yakalanmıştık. İkisinde de tırmanılacak bir merdiven kalmıştı.

Bir seferinde çatısız ve camsız bir eve tırmanmıştık, başka türlü büyülü bir huzura sahip bir ev. Bir başka seferinde de evin aslında iki kat altında olan soğuk havalandırma merdivenlerini tırmanmıştık.

Açık gökyüzünün altındaki o parçalanmış sahanlıklara çıktığımız her iki sefer de mükemmeldi.

Bu mükemmellik hissi elbette kısa sürmüştü, çünkü in-

san ailesinin diğer üyeleri gibi, biz de kendi yuvamızı seviyor ve ona ihtiyaç duyuyorduk. Ama yine de bir ya da iki dakikalığına, Helga ve ben kendimizi Ağrı Dağı'nın tepesindeki Nuh ve karısı gibi hissetmiştik.

Bundan daha güzel bir his yoktur.

Ardından havaya yayılan sirenler yeniden başlamıştı ve sıradan insanlar olduğumuzu hatırlamıştık, beyaz güvercin de, anlaşma da yoktu ve o sel, geçmek bir yana, henüz başlamıştı.

Helga ve benim gökyüzündeki parçalanmış sahanlıktan yerin altındaki bir sığınağa indiğimiz ve tepemizde büyük bombaların dolaştığı bir anı hatırlıyorum. Tepemizde dolaşıyor, dolaşıyor ve dolaşıyorlardı ve sanki hiç gitmeyeceklerdi.

Sığınak uzun ve dardı, bir tren vagonu gibiydi ve doluydu.

Helga ve benim karşımdaki bankta bir adam, bir kadın ve üç çocuğu vardı. Ve kadın tavanla, bombalarla, uçaklarla, gökle ve bütün bunların üstündeki Tanrı'yla konuşmaya başlamıştı.

Önce yumuşak bir tonla başlamıştı ama sığınıktaki biriyle konuşmuyordu.

"Tamam," dedi. "İşte buradayız. Tam aşağıda. Yukarıda sizi duyuyoruz. Ne kadar öfkeli olduğunuzu duyuyoruz." Sesi bir anda yükseldi. "Tanrım, ne kadar öfkelisin!" diye bağırdı.

Kocası – bir gözü bantlı bitkin bir sivil, yakasında Nazi öğretmenler birliğinin rozetiyle – onunla ikaz eder bir tonda konuştu.

Kadın onu duymadı.

"Ne yapmamızı istiyorsun?" dedi tavana ve onun üstündekilere bakarak. "Her ne yapmamızı istiyorsan," dedi. "Söyle bize de yapalım!"

Yakınlarda bir yere bir bomba düştü, tavandan sıva döküldü, kadını ve onunla birlikte kocasını da titreyerek ayağa fırlattı.

"Teslim oluyoruz! Teslim oluyoruz!" diye bağırdı ve yüzüne büyük bir rahatlama ve mutluluk yayıldı. "Artık durabilirsin," diye bağırdı. Güldü. "Bırakıyoruz! Artık bitti!" İyi haberi vermek için çocuklarına döndü.

Kocası duygusuzca ona baktı.

O tek gözlü öğretmen kadını banka oturttu, onu duvara yasladı. Ve sonra oradaki en yüksek rütbeli askerin yanına gitti, bu da bir koramiraldi. "O bir kadın... histerik... bilirsiniz... öyle demek istemedi... onun bir Altın Annelik Madalyası var..." dedi koramirale.

Koramiral ne şaşırmıştı ne de sıkılmıştı. Bir yanlışlık hissetmemişti. Ağırbaşlılıkla adamı bağışladı. "Sorun değil," dedi. "Bu anlaşılabilir. Merak etmeyin."

Öğretmen zayıflığı affedebilen bu sisteme hayran kalmıştı. "*Heil Hitler*" dedi, geri çekilirken.

"*Heil Hitler*" dedi koramiral.

Öğretmen artık karısını kendine getirmeye çalışıyordu. Ona iyi haberleri vardı; affedilmişti, herkes onu anlamıştı.

Ve bütün bu zaman boyunca tepemizde bombalar dolandı ve okul öğretmeninin üç çocuğu gözlerini bile kırpmadı.

Ne de, sanırım, asla kırpmayacaklardı.
Ne de, sanırım, ben de asla kırpmayacaktım.
Bir daha asla.

43

AZİZ GEORGE VE EJDERHA...

Fareli tavan aramın kapısı menteşesinden çıkartılmıştı, tamamıyla yok olmuştu. Yerine, kapıcı benim çadır bezlerimden birini germişti ve çadır bezinin üstüne de tahtalar çakmıştı. Zikzaklı çakılmış tahtaların üstüne kibritimin alevini yansıtan altın sprey boyayla şöyle yazmıştı:

"İçeride hiç kimse, hiçbir şey yok."

Bırakalım öyle olsun, biri daha sonra çadır bezinin üstüne çakılı tahtalardan birini sökmüş, fareli tavan arama, üçgen bir açılır kapanır kapı yapmıştı, Kızılderili çadırlarının kapılarına benzer bir kapı.

İçeri girdim.

Tavan aramın elektrik düğmeleri de çalışmıyordu. İçeri giren tek ışık kırık pencerelerden süzülen ışıktı. Kırık pencereler de kağıtlar, halılar, kıyafetler ve çarşaflarla kapatılmıştı. Bu tıpalardan içeri gecenin rüzgârı giriyordu. İçerideki ışık maviydi.

Sobanın yanındaki arka pencerelerden dışarı baktım, aşağıdaki küçük özel parkın yok olmuş büyüsüne baktım, birleşmiş arka bahçelerden oluşan o küçük Cennet'e. Artık kimse oynamıyordu orada.

İçinde, birisinin bağırmasını arzuladığım gibi, "*çanak çömlek patladı*" diye bağıracak kimse yoktu.

Tavan aramın gölgeleri arasında bir hareket, bir hışırtı duydum. Bunun bir farenin sesi olduğunu düşündüm.

Yanılıyordum.

Bu Bernard B. O'Hare'nin sesiydi, uzun süre önce beni yakalayan adamın sesi. Çıkan hışırtı benim kürk paltomun hışırtısıydı, adam onu benden almanın en doğal hakkı olduğunu düşünmüştü.

Adamın sesini bir fareninkine benzeterek onu aşağılamak niyetinde değilim. O'Hare'nin bir fare olduğunu düşünmüyorum, her ne kadar bana karşı davranışları tavan aramın duvarlarını tırmalayan fareler kadar uygunsuz olsa da. O'Hare'yi pek tanımıyordum ve tanımak da istemiyordum. Beni Almanya'da tutuklamış olması benim için oldukça önemsizdi. Benim intikam tanrıçam değildi. O'Hare beni tutuklamadan uzun süre önce oyunum sona ermişti. Bana göre, O'Hare yalnızca savaşın rüzgâra savrulmuş küllerini toplayan herhangi bir adamdan farksızdı.

O'Hare ise birbirimize karşı konumumuza dair daha ilginç bir bakış açısına sahipti. Her nasılsa, sarhoşken kendini Aziz George ve beni de ejderha zannediyordu.

Onu tavan aramın gölgeleri arasında ilk gördüğümde ters çevrilmiş çinko bir kovanın üstünde oturuyordu. Amerikan Lejyonu üniformasını giymişti. Elindeki viski şişesi neredeyse boşalmıştı. Beni epeydir bekliyor olmalıydı, içerek ve sigara tüttürerek. Kravatı sıkıydı. Kasketi başındaydı ve uygun bir açıda oturuyordu. Üniforma onun için önemliydi, benim için de önemli olması gerekirdi.

"Kim olduğumu biliyor musun?" dedi.

"Evet," dedim.

"Eskisi kadar genç değilim," dedi. "Pek değişmemişim, değil mi?"

"Hayır," dedim. Ona karşı kibar ve dikkatli olmam gerekiyordu. Canımı yakmak istediğini düşünüyordum. Temiz bir üniforma içinde olması ve benden çok daha küçük ve çelimsiz olması, üstünde bir silah taşıdığı anlamına geliyordu; muhtemelen bir tabanca.

Kovanın üstünden kalktı, ayağa kalkışıyla bana ne kadar sarhoş olduğunu gösterdi. Kalkarken kovayı da devirdi.

Dişlerini sıktı. "Hakkımda kâbuslar görüyor musun, Campbell?" dedi.

"Sık sık," dedim. Bu bir yalandı elbette.

"Yanımda kimseyi getirmediğime şaşırdın mı?" dedi.

"Evet," dedim.

"Gelmek isteyen çok oldu," dedi. "Boston'dan buraya benimle gelmek isteyen koca bir grup vardı. Bu akşamüstü New York'a vardığımda, bir bara girdim ve yabancılarla konuşmaya başladım ve bana benimle gelip gelemeyeceklerini sordular."

"Hımm," dedim.

"Onlara ne dedim biliyor musun?" dedi bana.

"Hayır," dedim.

"Onlara, 'Üzgünüm çocuklar ama bu Campbell ve benim partim,' dedim. Böyle olmak zorunda; yalnızca ikimiz, yüz yüze."

"Hımm," dedim.

"Bunu yıllardır beklediğimi söyledim onlara, 'Yıldızlar-

da, yıllar sonra Howard Campbell ve ben yıldızlarda karşılaşıyoruz,' dedim. Sen de öyle düşünmüyor musun?" diye sordu bana.

"Nasıl?" dedim.

"Yıldızlarda," dedi. "Böyle karşılaşmalıydık, tam da bu küçük odada ve istesek de ne sen ne ben bunu engelleyebilirdik."

"Muhtemelen," dedim.

"Artık hayatın bir anlamı olmadığını düşündüğün anda..." dedi. "Bir anda, kendini tam da bir şeyin karşısında buluyorsun."

"Ne demek istediğini anlıyorum," dedim.

Sallandı, kendini toparladı. "Yaşamak için ne yapıyorum biliyor musun?" dedi.

"Hayır," dedim.

"Donmuş puding kamyonları için sevkiyat memurluğu," dedi.

"Pardon?" dedim.

"Fabrikalar, plajlar, maçlara giden kamyonların akışını kontrol ediyorum; insanların olduğu her yere." O'Hare birkaç saniyeliğine beni unutmuş gibiydi, sevkiyatıyla ilgilendiği kamyonlara konsantre olmuştu. "Puding makinesi de kamyonun içinde," diye mırıldandı. "Yalnızca iki çeşit: Çikolatalı ve vanilyalı." Tavrı, bana Dresden'deki sigara makinesindeki işini anlatan Resi'nin umutsuz halini anımsatıyordu.

"Savaş bittiğinde," dedi O'Hare bana. "On beş yıl içinde, donmuş puding taşıyan kamyonların sevkiyat memuru olmaktan daha fazlasını bekliyordum."

"Sanırım hepimiz hayal kırıklıkları yaşadık," dedim.

Bu kaçamak kardeşlik denemesine tepki vermedi. Yalnızca kendini düşünüyordu. "Doktor olacaktım, avukat olacaktım, yazar olacaktım, mimar olacaktım, mühendis olacaktım, gazeteci olacaktım," dedi. "Olamayacağım şey yoktu."

"Ve sonra evlendim, " diye devam etti. "Ve karım hemen çocuk doğurmaya başladı ve bir arkadaşımla bir çocuk bezi fabrikası kurdum ve arkadaşım parayı da alıp kaçtı. Karım da çocuk doğurmaya devam etti. Çocuk bezinden sonra jaluziye geçtim ve sonra jaluzi işi de çökünce, donmuş pudinge. Ve tüm bu zaman boyunca karım daha da çok çocuk doğurdu ve borçlarını tahsil etmek isteyenler etrafıma doluştu. Her baharda ve sonbaharda süpürgeliklerin altından karıncalar taştı."

"Üzgünüm," dedim.

"Ve kendime sordum," dedi. "Bu ne anlama geliyor? Ben nereye aidim? Bunların anlamı ne?"

"İyi sorular," dedim sessizce ve iki ağır ateş maşasına yaklaştım.

"Sonra biri bana senin hayatta olduğun haberini veren o gazetenin bir kopyasını gönderdi," dedi ve bana hikâyenin onda uyandırdığı heyecanı anlattı. "Ve sonra dank etti. Neden hayatta olduğum ve yapmam gereken esas şeyin ne olduğu."

Bana doğru bir adım attı, gözleri sonuna kadar açıktı. "İşte geliyorum Campbell, geçmişten!"

"Nasılsın?" dedim.

"Benim için ne ifade ettiğini biliyorsun değil mi Campbell?" dedi.

"Hayır," dedim.

"Sen şeytanın ta kendisisin," dedi. "Şeytanın ta kendisi."

"Teşekkür ederim," dedim.

"Haklısın. Bu bir tür iltifat," dedi. "Genellikle kötü bir adamın içinde biraz iyilik vardır; kötülük kadar iyilik de. Ama sen... Sen safsın. İçindeki bütün iyilik için bile şeytan olabilirsin."

"Belki de şeytanım," dedim.

"Bunu düşünmediğimi sanma," dedi.

"Bana ne yapmayı düşünüyorsun?" diye sordum ona.

"Seni parçalamayı," dedi topuklarının üzerinde ileri geri sallanarak, omuzlarını oynatarak, gevşeterek. "Hayatta olduğunu duyduğumda, bunu yapmam gerektiğini biliyordum. Başka yolu yoktu," dedi. "Bu şekilde bitmek zorundaydı."

"Nedenini anlayamıyorum," dedim.

"O halde, Tanrım, sana nedenini göstereyim," dedi. "Sana göstereyim, Tanrım, ben seni parçalamak için doğmuşum, şimdi, burada." Bana 'korkak' dedi, 'Nazi' dedi. Ve sonra bana İngiliz dilindeki en ağır küfürleri saydı.

Ben de ateş maşalarıyla onun sağ kolunu kırdım.

Uzun ömrüm boyunca yaptığım tek şiddet eylemi bu oldu. O'Hare ile teke tek bir kavgada karşılaştım ve onu yendim. Ona vurmak kolaydı. O'Hare içki ve şeytanı

yenme fantezisiyle o kadar sarhoştu ki kendimi savunacağımı düşünmemişti.

Kendine vurulduğunu fark ettiğinde, ejderhanın Aziz George ile gerçekten kapıştığını anlayınca, oldukça şaşırmış göründü.

"Böyle mi oynamak istiyorsun," dedi.

Ve sonra kırığın acısı sinir sistemini kapladı ve gözlerinden yaşlar boşaldı.

"Çık dışarı," dedim. "Yoksa öbür kolunu da kırmamı mı istiyorsun ve kafanı?" Ateş maşalarının ucunu sağ şakağına dayadım ve şöyle dedim: "Sen gitmeden tabancanı ya da bıçağını ya da üstünde her ne varsa onu da alacağım."

Başını salladı. O kadar dayanılmaz bir ağrısı vardı ki konuşamıyordu.

"Silahın yok mu?" dedim.

Yine başını salladı. "Adil dövüş," dedim umarsızca. "Adil."

Ceplerini yokladım, üstünde silah yoktu. Aziz George, ejderhayı çıplak elleriyle parçalamayı ummuştu!

"Seni zavallı, aptal, sarhoş, tek kollu orospu çocuğu!" dedim. Kapımdaki çadır kumaşını yırttım, çakılmış tahtaları tekmeleyerek söktüm. O'Hare'ye çıkışı gösterdim.

O'Hare parmaklıklarda durdu ve merdiven boşluğundan aşağı baktı, aşağıdaki mutlak ölüme inen spirale.

"Ben senin yazgın değilim, şeytan da değilim!" dedim. "Kendine bir bak! Çıplak ellerinle şeytanı öldürmeye geldin ve bir Greyhound otobüsü tarafından ezilmiş bir

adamın zafer edasıyla geri gidiyorsun. Hak ettiğin tek zafer işte bu! Saf şeytanla savaşan her adamın hak ettiği de bu."

"Savaşmak için bir sürü iyi neden var," dedim. "Ama tereddüt etmeden nefret etmek, Tanrı'nın da senin kadar nefret ettiğini düşünmek için iyi bir neden yok. Şeytan nerede? Şeytan insanın sınırları olmadan nefret etmek isteyen yanında, içinde Tanrı ile nefret etmek isteyen yanında. Bütün çirkinlikleri çekici bulan işte insanın içindeki o kısım."

"Bir geri zekâlının özelliği," diye devam ettim. "Cezalandıran ve iftira atan ve memnuniyetle savaşan."

O'Hare'nin kusmasına neden olan benim sözlerim mi, aşağılanma mı, ağrı mı yoksa yaşadığı şok muydu, bilmiyorum. Kustu. Dört kat yukarıdan, merdiven boşluğundan aşağı kustu.

"Temizle şunu," dedim.

Bana baktı, gözleri hâlâ dinmemiş bir öfkeyle doluydu. "Yine de senin icabına bakacağım, kardeş," dedi.

"Olabilir," dedim. "Ama bu senin iflas, donmuş puding, fazla sayıda çocuk ve parasızlık hikâyeni değiştirmeyecek. Eğer Tanrı'nın Lejyonu'nda bir asker olmak istiyorsan... Kurtuluş Ordusu'nu dene."

Ve O'Hare gitti.

44

"KAHM-BOO..."

Hapishane kuşlarının uyanıp da neden hapiste olduklarını sormaları ortak bir deneyimdir. Benim bu durumlarda kendimce kurduğum teori, başka bir adamın kusmuğuna basamadığım ya da üzerinden atlayamadığım için hapiste olduğum. Bernard B. O'Hare'nin merdiven boşluğunun önündeki, giriş katının zeminindeki kusmuk.

O'Hare'den kısa süre sonra tavan aramdan ayrıldım. Beni orada tutacak hiçbir şey yoktu. Kazara, yanıma bir hatıra aldım. Tavan aramı terk ederken, kapı eşiğinde bir şeye çarptım ve yere düştü. Yerden aldım. Bir süpürgelikten oyduğum satranç takımının piyonlarından biriydi.

Onu cebime koydum. Hâlâ yanımda. Onu cebime koyarken, O'Hare'nin yarattığı kamusal bulantının kokusu geldi burnuma.

Merdivenlerden inerken pis koku daha da kötüleşti.

Çocukluğunu Auschwitz'de geçirmiş olan adamın genç Dr. Abraham Epstein'in kapısının önüne geldiğimde, bu iğrenç koku beni durdurdu.

Sonra hatırladığım tek şey, Dr. Epstein'in kapısını çaldığım.

Doktor kapıya bornozu ve pijamalarıyla geldi. Ayakları çıplaktı. Beni gördüğüne şaşırmıştı.

"Evet?" dedi.

"İçeri girebilir miyim?" dedim.

"Tıbbi bir mesele mi?" dedi. Kapısı zincirliydi.

"Hayır," dedim. "Kişisel... Siyasi."

"Bekleyemez mi?" dedi.

"Beklememesini tercih ederim," dedim.

"Bana bütün bunlara dair bir açıklama yap," dedi.

"İsrail'e gidip yargılanmak istiyorum," dedim.

"Ne istiyorsun!" dedi.

"İnsanlığa karşı işlediğim suçlardan ötürü yargılanmak istiyorum," dedim. "Gitmek istiyorum."

"Neden bana geldin?" dedi.

"Birini tanırsınız diye düşündüm; bundan haberi olmak isteyebilecek birini," dedim.

"Ben İsrail'in bir temsilcisi değilim," dedi. "Ben bir Amerikalıyım. Yarın istediğiniz tüm İsrailler'i bulabilirsiniz."

"Ben bir Auschwitzliye teslim olmak istiyorum," dedim.

Bu onu öfkelendirdi. "O halde sürekli Auschwitz'i düşünen bir tane bul!" dedi. "Başka hiçbir şey düşünmeyen bir sürü var. Ben bunu *asla* düşünmüyorum!"

Ve kapıyı çarptı.

Yeniden dona kaldım, kendim için düşünebildiğim tek amaç da boşa çıkmıştı. Epstein'in sabah bulabileceğim İsrailler'e dair söylediği muhtemelen doğruydu. Ama önümde hâlâ geçirilecek bir gece vardı ve ben hareket edemiyordum.

Epstein içeride annesiyle konuşuyordu. Almanca konuşuyorlardı.

Söylediklerinin yalnızca bir kısmını duydum. Epstein annesine olanları anlatıyordu.

Duyduklarım içinde beni etkileyen şeylerden biri soyadımı kullanış biçimleriydi, soyadımın kulağa gelişi.

"Kahm-boo," dediler birçok kez. Bu onlar için Campbell demekti.

İçimdeki saf şeytan buydu, milyonları etkileyen şeytan, iyi insanların ölmesini ve yeraltına girmesini istedikleri o iğrenç yaratık...

"Kahm-boo."

Kahm-boo ve şimdi yapmak istediği şey Epstein'in annesini öylesine heyecanlandırmıştı ki, kapıya geldi. Eminim Kham-boo'yu görmeyi beklemiyordu. Onun son soluduğu havayı solumayı ve bakmayı istemişti yalnızca.

Kapıyı açtı, oğlu tam arkasındaydı, ona bunu yapmamasını söylüyordu. Kahm-boo ile karşılaşınca neredeyse bayılacaktı, bir tür katalepsi halindeki Kahm-boo'yu.

Epstein onu kenara itti, bana saldıracakmış gibi dışarı çıktı.

"Sen ne yaptığını sanıyorsun?" dedi. "Defol git buradan!"

Ben hareket etmeyince, cevap vermeyince, göz bile kırpmayınca, nefes bile almıyor gibi görününce, aslında onun için tıbbi bir sorun olduğumu anladı.

"Ah, Tanrı aşkına!" diye sızlandı.

Dost canlısı bir robot gibi, beni içeri götürmesine izin

verdim. Beni dairesinin arkasındaki mutfağa götürdü, oradaki beyaz bir masaya oturttu.

"Beni duyabiliyor musun?" dedi.

"Evet," dedim.

"Kim olduğumu biliyor musun? Nerede olduğunu?" dedi.

"Evet," dedim.

"Daha önce de böyle olmuş muydun?" dedi.

"Hayır," dedim.

"Senin bir psikiyatra ihtiyacın var," dedi. "Ben psikiyatr değilim."

"Sana neye ihtiyacım olduğunu söyledim," dedim. "Birini çağır, bir psikiyatr değil. Beni yargılamak isteyen birini çağır."

Epstein ve çok yaşlı bir kadın olan annesi, hakkımda ne yapacaklarına dair uzun uzadıya tartıştılar. Annesi hastalığımı anında anlamıştı, benim değil, dünyamın hastalıklı olduğunu.

"Böyle gözlerle ilk kez karşılaşmıyorsun," dedi oğluna Almanca. "Birisi kendine nereye gideceğini söyleyene kadar hareket edemeyen, ne yapacağını söyleyecek birini arayan, kendine ne söylenirse yapacak gördüğün ilk adam değil. Auschwitz'de bunlardan binlercesini gördün."

"Hatırlamıyorum," dedi Epstein gergin bir tavırla.

"Tamam," dedi annesi. "O halde bırak *ben* hatırlayayım. Ben hatırlayabiliyorum. Her anını hatırlayabiliyorum."

"Ve hatırlayan biri olarak," diye devam etti. "İstediği şeyi alması gerektiğini söylemek isterim. Ara birini."

"Kimi arayacağım?" dedi Epstein. "Ben bir siyonist değilim. Ben bir anti-siyonistim. O bile değilim. Ben bu konuda düşünmüyorum. Ben bir hekimim. Ben hâlâ intikam peşinde olan kimseyi tanımıyorum. Onlara acıyorum yalnızca. Git buradan. Yanlış yere geldin."

"Ara birini," dedi annesi.

"Sen hâlâ intikam mı istiyorsun?" diye sordu ona.

"Evet," dedi annesi.

Yüzünü benimkine yaklaştırdı. "Ve gerçekten de cezalandırılmak istiyorsun, öyle mi?" dedi.

"Yargılanmak istiyorum," dedim.

"Bunların hepsi numara," dedi, her ikimize de öfkeli bir halde. "Bu hiçbir şey kanıtlamaz!"

"Ara birini," dedi annesi.

Epstein ellerini kaldırdı. "Tamam! Tamam! Sam'ı arayacağım. Ona büyük bir siyonist kahraman olabileceğini söyleyeceğim. Hep büyük bir siyonist kahraman olmak istemişti."

Sam'ın soyadını asla öğrenemedim. Dr. Epstein onu dairenin ön odalarından birinden aradı, ben Epstein'in yaşlı annesiyle mutfaktaydım hâlâ.

Annesi masaya oturdu, bana baktı, kolları masanın üstündeydi, yüzümü melankoli, merak ve tatminle inceledi.

"Bütün ampulleri söktüler," dedi Almanca.

"Neden?" dedim.

"Dairene girenler... Merdiven boşluğundaki tüm ampulleri söktüler," dedi.

"Hımm," dedim.

"Almanya'da da," dedi.

"Pardon?" dedim.

"Yapılanlardan biri de buydu. S.S. ya da Gestapo birini götürmeye geldiğinde..." dedi.

"Anlamıyorum," dedim.

"Binaya vatanseverce bir şeyler yapmak isteyen birileri gelirdi," dedi. "Ve bu hep yaptıkları bir şeydi. Biri mutlaka ampulleri sökerdi." Başını salladı. "Birinin sürekli yapması için tuhaf bir şey."

Dr. Epstein ellerini ovuşturarak mutfağa geri geldi. "Tamam," dedi. "Kısa süre sonra üç kahraman burada olacak – bir terzi, bir saatçi ve bir pediatr – her biri İsrailli paraşütçüler rolünü oynamaya hevesli."

"Teşekkür ederim," dedim.

Üç adam yirmi dakika içinde beni almaya geldi. Silahları yoktu ve İsrail ya da başka bir şeyin ajanları da değillerdi. Sahip oldukları tek statü kendimi birine, neredeyse herhangi birine teslim etmeye duyduğum açlık ve isteğin onlara verdiği statüydü.

Tutuklanmamın bedeli, geceyi geçirecek bir yataktı; terzinin dairesinde. Ertesi sabah, üçü, benim iznimle, beni İsrailli yetkililere teslim etti.

Üçü Dr. Epstein'in dairesinden beni almaya geldiklerinde, kapıyı sertçe vurdular.

Bunu yaptıkları an, kendimi inanılmaz rahatlamış hissettim. Mutlu hissettim.

"Şimdi iyi misin?" dedi Epstein, onları içeri almadan önce.

"Evet, teşekkürler doktor," dedim.

"Hâlâ gitmek istiyor musun?" dedi.

"Evet," dedim.

"Gitmek *zorunda*," dedi annesi. Ve sonra bana yaklaştı, mutfak masasının üstünden. Almanca bir şeyler mırıldandı, mutlu bir çocukluk anısından çıkmış küçük bir şarkıya benziyordu.

Mırıldandığı şey, Auschwitz'in hoparlörlerinden duyduğu bir emirdi; yıllar boyu günde pek çok kez duyduğu şey.

"Leichenträger zu Wache," diye mırıldandı.

Çevirisi mi?

"Ceset taşıyıcıları nizamiyeye."

O yaşlı kadının bana mırıldandığı şey işte buydu.

45

KAMLUMBAĞA VE TAVŞAN...

İşte şimdi İsrail'deyim, kendi özgür irademle, her ne kadar hücrem kilitli ve gardiyanlarım silahlı olsa da.

Hikâyem anlatıldı ve pek de yakın olmasa da, yarın yargılanmam başlayacak. Bir kez daha tarih tavşanı sanat kaplumbağasının önüne geçiyor. Artık yazmaya vakit olmayacak. Bir kez daha maceraya atılıyorum.

Bana karşı tanıklık edecek birçok insan var. Bana şahitlik edecek kimse yok.

Duruşma, bana söylendiği kadarıyla, en kötü yayınlarımın kayıtlarının dinlenmesiyle başlayacakmış, yani bana karşı en acımasızca tanıklık edecek kişi, yine benim.

Bernard B. O'Hare de şehirde, söylemek zorunda olduklarının ateşli yersizliğiyle duruşmayı huzursuz edecek.

Bir zamanlarki en yakın dostum ve ortağım, motosikletini çaldığım adam Heinz Schildknecht de öyle. Avukatım, Heinz'in bana karşı kinle dolu olduğunu ve onun şaşırtıcı şekilde, iyi bir tanık olacağını söylüyor. Peki, Aydınlatma ve Propaganda Bakanlığı'nda benim yan masamda çalışmış olan bu adamın saygınlığı nereden mi geliyor?

Sürpriz: Heinz bir Yahudi, savaş boyunca Nazi karşıtı yeraltı örgütünün üyesi, savaştan sonra ve şimdiye dek de bir İsrail ajanı.

Ve bunu kanıtlayabiliyor.

Heinz adına mutluyum!

Dr. Lionel J.D. Jones, D.D.S., D.D. ve Iona Potapov, nam-ı diğer George Kraft, duruşmaya gelemiyor, ikisi de Amerika Birleşik Devletleri Federal Hapishanesi'nde. Yine de, ikisi de yazılı beyannamelerini gönderdiler.

Dr. Jones ve Kraft-Potapov'un beyanlarının bana pek de yardımı dokunmayacak.

Dr. Jones benim kutsal Nazi davasında bir aziz ve bir şehit olduğuma yemin ediyor. O da Hitler'in fotoğraflarından sonra gördüğü en Ari diş yapısına sahip olduğumu söylüyor.

Kraft-Potapov Rus gizli servisinin hiçbir zaman benim bir Amerikan casusu olduğumu kanıtlayamadığına yemin ediyor. Benim parlak bir Nazi olduğuma ama eylemlerimden sorumlu tutulmamam gerektiğine, çünkü siyasi bir aptal olduğuma, gerçeklerle sanat arasındaki farkı ayırt edemeyecek bir sanatçı olduğuma dair kişisel görüşlerini bildiriyor.

Beni Dr. Epstein'in dairesinde teslim alan üç adam da dava için buradalar – terzi, saatçi ve pediatrist – onlarınki Bernard O'Hare'ninkinden bile beyhude bir gezi.

Howard W. Campbell, Jr. Senin hayatın bu!

İsrailli avukatım, Bay Alvin Dobrowitz, New York'a gelen bütün mektuplarımın buraya aktarılmasını sağladı, o postaların arasında masumiyetime dair bir kanıt bulmak ümidiyle.

Hey Hâk.

Bugün üç mektup geldi.

Onları şimdi açıp, içeriklerini bir bir aktaracağım.

Umut ebedidir derler. Her halükarda Dobrowitz için öyle, sanırım, bu yüzden o kadar pahalı bir avukat.

Özgür bir adam olmak için ihtiyacım olan tek şey, Dobrowitz'in söylediğine göre, bir zamanlar Frank Wirtanen denen adamın gerçekten var olduğuna dair bir kanıt ve onun beni bir Amerikan casusu yaptığına dair bir kanıt.

O halde, bugünkü üç mektuba gelelim:

İlki oldukça sıcak başlıyor. "Sevgili Dostum" diye hitap ediyor bana, yaptığım iddia edilen bütün o şeytani şeylere rağmen. Benim bir öğretmen olduğumu söylüyor. Önceki bölümlerden birinde, ismimin nasıl kazara eğitmenler listesine girdiğini, gençleri eğitmede kullanılacak faydalı araçların reklamlarını yapanların adres listesine nasıl girdiğimi açıklamıştım yanılmıyorsam.

Elimdeki mektup 'Yaratıcı Oyuncaklar Şirketi'nden:

> Sevgili Dostum. [diyor bana yaratıcı Oyuncaklar Şirketi, burada, Kudüs'teki bir hapishanede] Öğrencileriniz için kendi evlerinde yaratıcı bir ortam kurmak ister misiniz? Okuldan çıktıktan sonra ne yaptıkları çok önemli. Haftada yaklaşık yirmi beş saat gözetiminiz altında olabilir çocuklar ama aileleri onlarla kırk beş saat geçiriyor. Bir ebeveynin bu saatlerde çocuğuyla yaptıkları sizin programınızı kolaylaştırabilir de zorlaştırabilir de.

Yaratıcı Oyuncaklar'ın sponsorluğunu yaptığı türden oyuncakların bir erken çocukluk lideri olarak sizin beslemeye çalıştığınız yaratıcı ortamı – evde de – gerçek anlamda harekete geçireceğine inanıyoruz.

Yaratıcı Oyuncaklar'ın oyuncakları evde nasıl mı işe yarar?

Bu tür oyuncaklar büyümekte olan çocukların fiziksel ihtiyaçlarını karşılar. Bu tür oyuncaklar bir çocuğun evindeki ve toplumdaki hayatı keşfetmesine ve tecrübe etmesine yardım eder. Bu tür oyuncaklar okuldaki grup yaşantısında eksik olan bireysel ifadeyi güçlendirecek olanaklar sunar.

Bu tür oyuncaklar çocukların öfkelerini kontrol etmelerine.....

Bu mektuba şöyle yanıt verdim:

Sevgili Dostlar,

Ev ve toplum hayatını derinlemesine tecrübe etmiş, gerçek durumlarda gerçek insanları kullanmış biri olarak, herhangi bir oyuncağın bir çocuğu, hazır olsun olmasın, ağzından vuracak olan milyonlarca şeye hazırlayabileceğinden şüphe duyuyorum.

Kanımca bir çocuk, eğer mümkünse doğduğu andan itibaren gerçek insanlar ve gerçek topluluklar içinde tecrübe kazanmaya başlamalıdır. Eğer, bir nedenden, bu malzemeye erişilemiyorsa, oyuncaklar bu durumda kullanılmalıdır.

Ama sizin broşürünüzdeki mülayim, hoşa giden, yumuşak, kolay şekillendirilebilir oyuncaklar değil, dostlarım! Bırakın çocuklarımızın oyuncakları arasında ahenk içinde hiçbir şey olmasın, barış ve düzen beklentisiyle büyüyüp, canlı canlı yenmesinler.

Çocukların öfkelerini kontrol etmelerine gelince, buna karşıyım. Yetişkinlerin dünyasında sahip oldukları tüm öfkeyi kullanmaya ihtiyaçları olacak. Tarihte, bana bir tane büyük adam gösterin ki çocukluğunda zembereğinden boşanmışçasına coşmuş olmasın.

Haftada ortalama yirmi beş saatlerini benim sorumluluğumda geçiren çocukların bu coşkularını aileleri ile geçirdikleri kırk dört saatte kaybetmeyeceklerini söylemek isterim. Onlar Nuh'un Gemisi'ne inip binen oyma hayvanlar değiller, inanın bana. Onlar sürekli gerçek yetişkinleri gözlüyorlar, ne için savaştıklarını, neye hırs beslediklerini, bu hırslarını nasıl tatmin ettiklerini, neden ve nasıl yalan söylediklerini, onları neyin delirttiğini, delirmenin farklı yollarını ve buna benzer şeyleri öğreniyorlar.

Benim çocuklarımın hangi alanlarda başarılı olacaklarını öngöremem ama herhangi bir beklentim olmaksızın, bu medeni dünyada onlar için başarıyı garantileyebilirim.

Realist pedagojik yönteminize saygılarımla,

Howard W. Campbell, Jr.

İkinci mektup mu?

O da Howard W. Campbell, Jr.'a "Sevgili Dost" diye hitap ediyordu, ki bu da bugünkü üç mektuptan en azından ikisinin Howard W. Campbell, Jr.'a öfke kusmadığını gösteriyor. Mektup Toronto, Kanada'dan bir borsacıdan. Benim kapitalist yönüme hitap ediyor.

Benden Manitoba'daki bir volfram madeninden hisse almamı istiyor. Bunu yapmadan önce şirket hakkında daha fazla şey öğrenmem gerek. Özellikle de yetkin ve itibarlı bir yönetimi olup olmadığını öğrenmem gerek.

Ben dünkü çocuk değilim.

Üçüncü mektup mu? Bu mektup doğrudan, burada hapis yatmakta olan bana hitap ediyor.

Ve aslında şaşırtıcı bir mektup. Burada tamamına yer vermek isterim:

> Sevgili Howard:
>
> Bir ömürlük disiplin şimdi Eriha'nın surları gibi düşüyor. Yeşu kim ve trampetleri hangi melodiyi çalıyor? Keşke bilebilseydim. Böylesine eski duvarları bu denli harap eden müzik yüksek değil. Sessiz, dağınık ve kendine has.
>
> Bu benim vicdanımın müziği olabilir mi? Bundan şüpheliyim. Sana karşı bir suç işlemedim.
>
> Sanırım müzik yaşlı bir askerin ihanet arzusu. Ve ihanet bu mektup.
>
> Burada bana doğrudan ve açıkça verilen emirleri çiğniyorum, bana Amerika Birleşik Devletleri'nin çıkarları için verilen emirler. Burada sana

gerçek adımı veriyorum ve senin 'Frank Wirtanen' olarak tanıdığın adamın kimliğini ifşa ediyorum.

Adım Harold J. Sparrow.

Amerika Birleşik Devletleri ordusundan bir albay olarak emekli oldum.

Seri numaram 0-61134.

Ben varım. Neredeyse her gün Hinkleyville, Miane'nin on kilometre batısındaki Coggin's Gölü'nün yanındaki tek evde görülebilir, duyulabilir ve dokunulabilirim.

Seni bir Amerikan casusu olarak göreve getirdiğimi ve senin, kişisel fedakarlıklarla İkinci Dünya Savaşı'nın en etkili casuslarından birine dönüştüğünü doğruluyorum ve yeminli beyanımda da bu bilgiyi doğrulayacağım.

Eğer Howard W. Campbell, Jr.'ın kendini beğenmiş milliyetçilik güçlerince yargılanması gerekiyorsa, bırak bu bugüne dek görülmemiş bir gösteri olsun!

Saygılarımla,

"Frank"

Yani yeniden özgür bir adam olmak üzereyim, nereye istersem gidebileceğim.

Bu ihtimal midemi bulandırıyor.

Sanırım Howard W. Campbell, Jr'ı kendine karşı işlediği suçlar nedeniyle asacağım gece, bu gece.

Doğru gecenin bu olduğunu *biliyorum*.

Asılan bir adamın muhteşem bir müzik duyduğunu söylerler. Ne yazık ki ben, babam gibi, müziğe yetenekli annemin aksine, müzik duygusundan yoksunum. Yine de, umarım duyacağım müzik Bing Crosby'nin "White Christmas"ı olmaz.

Elveda, acımasız dünya!

Auf wiedersehen?

GECE ANA

Kurt VONNEGUT

SAYIN OKURUN DİKKATİNE;

Bilim-kurgu değil.
Felsefe denilmez.
Yergi mi? Ne alakası var?
Komik? Hiç değil.

KONTRA KÜLTÜR

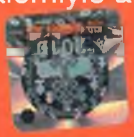
'Kurt Vonnegut, George Orwell, Dr. Caligari ve Flash Gordon'un tek bir yazar bedeninde birleşmesi. Çılgın bir kalem.' **Time**

'Kurt Vonnegut, aynı Mark Twain gibi, insanoğlunun varoluşuna dair gerekli soruları mizah eşliğinde sorarken bir edebiyat idolüne dönüştü.' **New York Times**

'Her şey için teşekkür ederim Kurt Vonnegut.' **Michael Moore**

Gece Ana.
Modern dünyaya bir meydan okuma.
İkinci Dünya Savaşı ajanı Howard W. Campbell Nazi savaş suçlusu olarak İsrail'de yargılanmakta.
Peki, gerçekten suçlu mu?

Kurt Vonnegut siyah ve beyazı grinin tonlarına çeviriyor.
Çağın en büyük olaylarını eşsiz kalemiyle anlatıyor.

20 00 TL
9 789756 006719
APRIL